

รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT OF ORGANIC
AGRICULTURE BUSINESS FOR SUSTAINABLE STRENGTH OF COMMUNITY
ENTREPRENEURS

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ

- การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
- การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
- การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2552

จำนวนเงิน 860,000 บาท

ผู้อำนวยการโครงการ นายจำเนียร บุญมาก

ผู้ร่วมโครงการ นายประเสริฐ จรรยาสุภาพ นางสาววิยะดา ชัยเวช ศิริกุล ตุลาสมบัติ
คลกร ขวัญคำ สัญญา พันธุ์แพง กัญญาพัชรี กล่อมธงเจริญ รัชนีญา บังเมฆ

งานวิจัยเสริจสิ้นสมบูรณ์

วันที่ 26 ตุลาคม 2553

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน” เป็นโครงการที่ประกบด้วยโครงการวิจัย ย่อย 3 โครงการ คือ 1) การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ 2) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ และ 3) การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนยังยืน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยประจำปีงบประมาณ 2552

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย งานนวัตกรรมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่สามารถระบุนามได้ ที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะที่ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ท้ายนี้หากมีข้อผิดพลาดใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอรับผิดชอบ
ทั้งหมด

คณะผู้วิจัย

26 ตุลาคม 2553

สารบัญเรื่อง

สารบัญภาพ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทคัดย่อ	1
ABSTRACT	3
บทที่ 1 บทนำ	5
ความสำคัญของปัญหา	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 การตรวจสอบสาร	13
แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
สถานที่ดำเนินการวิจัย	46
ประชากร	47
กลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	49
บทที่ 4 ผลการวิจัย	50
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	50
ตอนที่ 2 การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของเกษตรกร	72
ตอนที่ 3 ความต้องการด้านการบริหารงานของเกษตรกร	78
ตอนที่ 4 การประเมินผลเครื่องมือทางการเงินและบัญชี	79

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์	84
ตอนที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์	86
ตอนที่ 7 ระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์	90
บทที่ 5 สุป ภกิปราญผล และข้อเสนอแนะ	96
สรุปผลการวิจัย	96
ภกิปราญผล	105
ข้อเสนอแนะ	110
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	117
เอกสารอ้างอิง	118
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก แบบการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	123
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	126

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการของการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์	15
2	รูปแบบการวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทาง Balanced Scorecard	16
3	การวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทาง EFQM Excellence	18
4	การบริหารงานกลุ่ม	19
5	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	45
6	แบบฟอร์มการวางแผนกำไรมูลค่าของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	81
7	แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่ายของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	82
8	แบบฟอร์มงบกำไรขาดทุนของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	83
9	แสดงหน้าของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์	91
10	แสดงหน้าหลักของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์	91
11	แสดงหน้าหลักของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์	92
12	แสดงหน้าเว็บบอร์ดของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์	92
13	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์	93
14	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้านข้อมูลทั่วไป	93
15	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้านการจัดการ	94
16	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้านการตลาด	94
17	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ด้านการเงินและบัญชี	95
18	แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการผลิต	95
19	แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลทางการเงินของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	112
20	ฟอร์มการบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน	113
21	การวางแผนการเงินของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	114
22	รูปแบบเครื่องข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การบริหารการผลิต	73
2	การบริหารการตลาด	74
3	การบริหารการจัดการ	74
4	การบริหารการบัญชี	75
5	การบริหารการเงิน	76
6	การบริหารงานภาพรวม	77

**การพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์
 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน
 THE DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE MANAGEMENT
 OF ORGANIC AGRICULTURE BUSINESS
 FOR SUSTAINABLE OF COMMUNITY ENTREPRENEURS**

**จำเนียร บุญมาก¹ ประเสริฐ บรรยาสุภาพ² วิยะดา ชัยเวช¹
 JAMNIAN BUNMARK PRASERT JANYASUPHAB WIYADA CHAIVET
 ศิริกุล ตุลาสมบัติ¹ ดลกร ชัยญา¹ สัญญา พันธุ์แพง¹
 SIRIKUL TULASOMBAT DONLAKORN KHUNKHAM SANCHA PANPENG
 กัญญาพัชรี กล่อมลงเจริญ¹ รัชนีญา บังเมฆ¹
 KUNPATSAWEE KLOMTHONGJAROEN RATCHANEEYA BANGMEK**

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

² คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาถึง 1) การประเมินผลและการติดตามผลการดำเนินงาน ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ 2) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ และ 3) การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจในทุกด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบัญชี และด้านการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ต้องการความช่วยเหลือทางด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการจัดการ ด้าน การบัญชีและการเงิน สำหรับการประเมินผลเครื่องมือทางการเงินของกลุ่ม ทำการประเมินดังนี้ 1) การประเมินแบบฟอร์มการวางแผนกำไร 2) การประเมินแบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่าย 3)

ประเมินแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจการบันทึกบัญชี และไม่สามารถพยากรณ์ยอดขายและต้นทุนการผลิตได้

กลุ่มเกษตรอินทรีย์เข้าร่วมกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ มีทั้งหมด 10 กลุ่ม โดยการเข้าร่วมเครือข่ายเกิดจากมีแนวคิดหรือความต้องการที่คล้ายกัน คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และลดต้นทุนการผลิตที่เกิดจากการทำการเกษตรเหมือนเครือข่ายที่สร้างขึ้นมาจากการกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ของคณะกรรมการที่ชัดเจน สำหรับ การพัฒนาเครือข่าย จะใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย และการศึกษาดูงานระหว่างกันภายในเครือข่าย ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ระหว่างสมาชิกด้วยกันภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มด้วยกันภายในเครือข่าย เกิดการซ่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของเครือข่าย เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน และมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมทั้งได้มีการจัดทำเว็บไซต์ของเครือข่าย ทำให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์และด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมเครือข่าย ต่อกลุ่มเกษตรอินทรีย์อื่นๆ และต่อผู้ที่สนใจทั่วไปอีกด้วย

ส่วนการพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีรูปแบบการจัดการธุรกิจเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย ซึ่งความรู้ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในเรื่องของการจัดการ การผลิต การตลาด การเงิน และบัญชี ได้นำมาจัดทำเป็นต้นแบบของระบบการจัดการองค์ความรู้ของธุรกิจเกษตรอินทรีย์ โดยนำองค์ความรู้มาแสดงในรูปแบบของ Web Application โดยใช้ภาษาโปรแกรมพีเอชพีและระบบฐานข้อมูลmysql เอสเคิล มาพัฒนา ใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า "ชุมชนคนเกษตรอินทรีย์" ภายใต้ www.maejoorganic.com

ABSTRACT

This study was conducted to: 1) assess and monitor organic farming business operation of organic agriculture farmer groups; 2) establish and develop organic farming coordination of the organic agriculture farmer groups; 3) develop the knowledge management system in organic farming business of organic agriculture farmer groups. In-depth interview and focus groups meeting were used for data collection.

Results of the study revealed that the informants had a moderate level of knowledge and understanding in all aspects, i.e., production, marketing, accounting, and finance. Besides, they needed assistance on production, marketing, management, accounting, and finance. The following were done for the assessment of financial tools: 1) profit forecast form; 2) cash in and cash out record form; and 3) profit and loss statement. It was found that most of the informants did not understand in account recording. They could not predict sales volume and product costs, either.

There were 10 organic agriculture farmer groups participating in the establishment of cooperative network for organic agriculture farmer groups. This was because they had common ideas and needs, i.e., healthy body and decrease of production costs by avoiding chemicals. The established network had clear determination of structure and function of its committees. For network development, small group meeting and educational tour among network members. This caused knowledge exchange about organic farming among group and network members. Besides, there was the occurrence of assistance, product exchange and mutual problem solving among them. They also prepared network website for the extension and exchange of organic farming news and information to other organic agriculture farmer groups and interested people.

With regards to the development of the knowledge management system in organic farming business of the organic agriculture farmer groups, it was found that the organic agriculture farmer groups had various forms of organic farming business management. Knowledge of the organic agriculture farmer groups in management,

production, marketing, finance, and accounting were prepared to be a model of the knowledge management system of organic farming business. The body of knowledge was shown in the form of Web Application in which PHP language program and My SQL database were developed and called "Organic Farming Community" under WWW.maejoorganic.com.

บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

ความสำคัญของปัญหา
(Significance of the problem)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการทำเกษตรอินทรีย์โดยมีนโยบายด้านเกษตรอินทรีย์ได้จัดทำโครงการวาระแห่งชาติเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่รัฐบาลได้เริ่มขึ้นตั้งแต่เดือนตุลาคม 2548 โดย โครงการนี้มีระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2549 - 2552) โดยมีเป้าหมายดังนี้ 1) ลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีการเกษตรลง 50% (10% ในปี 2549) 2) เปลี่ยนการใช้สารเคมีการเกษตรเป็นสารอินทรีย์ทดแทนในพื้นที่ 85 ล้านไร่ (17 ล้านไร่ในปี 2549) 3) เกษตรกร 4.25 ล้านราย (0.85 ล้านราย ในปี 2549) ใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีการเกษตร 4) เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น 20% และ 5) ปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 100% การดำเนินโครงการนี้ประกอบด้วยหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งหมด 16 หน่วยงาน โดยมีการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การสัมมนา การฝึกอบรม การส่งเสริม ทั่วไป และการจัดตั้งโรงงานปุ๋ยอินทรีย์ โครงการนี้ได้มีการพัฒนาที่ดินทำนาที่เป็นหน่วยงานเจ้าภาพของโครงการนี้อีกทั้งคณะกรรมการรัฐมนตรียังได้จัดตั้งคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์แห่งชาติขึ้น เพื่อให้คำแนะนำการพัฒนานโยบายเกษตรอินทรีย์ (<http://www.greennet.or.th> 2550)

ประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์นอกจากมีประโยชน์ต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าแล้วยังทำให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเกษตรกรเองโดยตรงซึ่งแต่เดิมการทำเกษตรกรรมของไทยมักประสบปัญหาการขาดทุนเนื่องจากมีรายจ่ายในการจัดซื้อสารเคมีจำนวนมากเพื่อนำมาใช้ร่วมผลผลิต หากผลผลิตที่ได้มีราคาตกต่ำ การขาดทุนก็ยังคงมีอยู่อย่างไม่จบไม้สิ้น แต่สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) นั้นจะช่วยลดต้นทุนการผลิตได้โดยการพยายามประยุกต์ใช้อrganic ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการใช้ปesticide ลดภัยคุกคาม และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ (วัสดุเงิน มหาคุณ และพิมพ์ทัย วิจิตราวน์, 2550)

ตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเริ่มพื้นตัวตั้งแต่รากปี พ.ศ. 2546 เมื่อมีการจัดประชุมนานาชาติเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย โดยสมาคมเกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM)

และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization - FAO) โดยมุ่งเน้นอิสัยไยแฝ่นดินและ กรีนเนท การมีกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศในครั้งนั้นกระตุ้นให้เกิดความสนใจทั้งในการผลิต การบริโภค และการผลักดันนโยบายด้านเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้การตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นดังจะเห็นได้จาก 1) การใช้ตรา註冊มาตราฐานเกษตรอินทรีย์ ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) และของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งทำให้ผู้บริโภคสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์กับผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัยได้สะดวกมากขึ้น 2) มีผู้ประกอบการค้าปลีกเฉพาะทาง ที่มีนโยบายการตลาดเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ เช่น ร้านเลมอนฟาร์ม 3) ผู้ประกอบการค้าปลีกขนาดใหญ่ โดยเฉพาะไมเดรนเทρετ ได้เริ่มเห็นแนวโน้มทิศทางของตลาดเกษตรอินทรีย์ จึงได้เริ่มเปิดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในชูปอร์มาร์เก็ตต่างๆ เช่น Villa, Carrefour, Top, Emporium และ Siam Paragon (<http://www.greennet.or.th> 2550)

สำหรับภาพรวมของการปลูกพืชอินทรีย์ทั่วประเทศ พบว่า ในปี 2549 มีพื้นที่ปลูกเกษตรอินทรีย์ 140,96 ไร่ คิดเป็นสัดส่วน 0.103% ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดของประเทศไทย ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ 7,564 แห่ง หรือ 0.148% จากจำนวนฟาร์มทั้งหมดในประเทศไทย ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ 30,381 ตัน คิดเป็นมูลค่า 948 ล้านบาท จำหน่ายตลาดในประเทศไทย 520 ล้าน และ ส่งออก 428 ล้าน ยุปสรรคในการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ได้แก่ มีข้อกำหนดเกษตรอินทรีย์อยู่หลักมาตรฐาน ขั้นตอนการจัดการกระบวนการผลิตมีความยุ่งยากขับข้อนตลาดที่นำเสนอสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้แก่ ยุโรป ที่ให้เงินทุนแก่เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการประกาศใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์เดียวกัน ส่วนตลาดในประเทศไทยสรุขอเมริกานั้น ผู้บริโภคให้ความสนใจสินค้าเกษตรอินทรีย์มาก จนทำให้ขัตตราการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์เติบโตแบบก้าวกระโดดเกือบ 10% (<http://www.healthsquare.org> 2550)

ส่วนตลาดเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยเองมีแนวโน้มของตลาดที่เติบโตขึ้นเป็นลำดับจากการที่ผู้บริโภคต้องการสินค้ามากขึ้น เนื่องจากความใส่ใจในด้านสุขภาพ ขณะที่ผู้ผลิตมีจำนวนจำกัด การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ออกสู่ตลาดของเกษตรกรไทยจึงเป็นหนทางที่สดใออกทั้งการปรับเปลี่ยนมาผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยอมจะทำให้ไทยมีโอกาสส่งออกได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีความได้เปรียบพื้นที่ด้านภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ

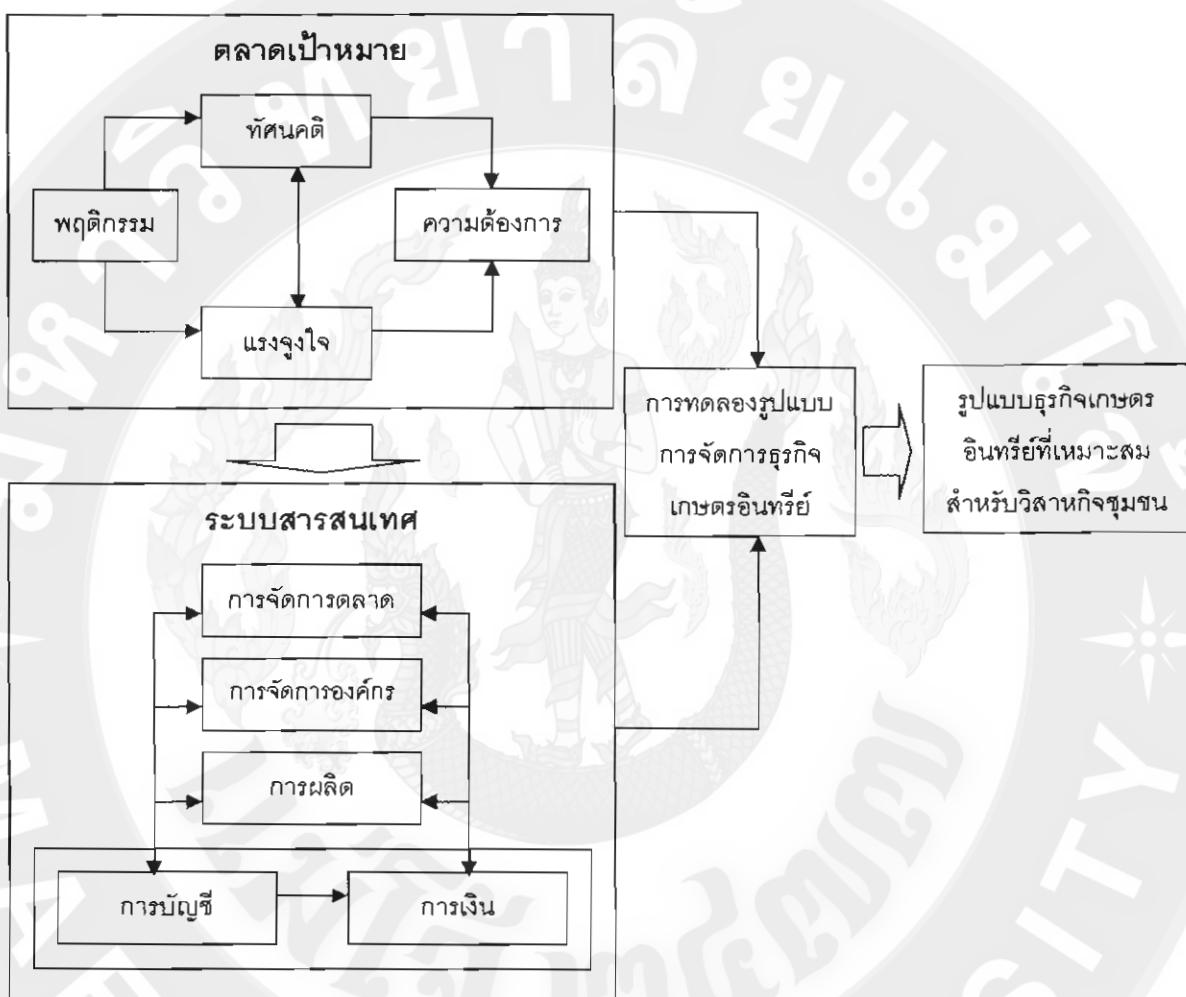
อีกทั้งยังเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกอาหารที่สำคัญ จึงย่อมมีโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกได้ แต่ความสำคัญจะเกิดขึ้นได้เพียงในสิ่งที่จะเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เช่น การสร้างความเข้าใจและความรู้ให้แก่เกษตรกร การให้บริการตรวจสอบรับรองมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ เป็นต้น จึงนับได้ว่าเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรและอาหารของประเทศไทย ในขณะเดียวกันจะช่วยเสริมให้โครงการ Food Safety ของรัฐบาลประสบความสำเร็จขึ้น และมีผลดีต่อเนื่องในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งเกิดผลดีทางอ้อมต่อสังคมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในที่สุด (วัลย์เงินมหาภูณ และพิมพ์น้อย วิจิตอนาวัน, 2550)

นอกจากนี้ผู้บริโภคทั่วโลกส่วนใหญ่ต่างมีความเชื่อว่า อาหารเกษตรอินทรีย์มีความปลอดภัยสูง ดีต่อสุขภาพ รักษาสิ่งแวดล้อม และช่วยบรรเทาปัญหาโลกร้อน ทำให้กระแสความนิยมบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยมีการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์สูงสุด 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ สหรัฐฯ เยอรมัน อิตาลี สหรัฐอาหรานาจักร และฝรั่งเศส ส่วนตลาดใหม่ที่น่าจับตามองในอนาคตคือ จีน อินเดีย ตะวันออกกลาง เพราะมีปริมาณความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระแสความนิยมบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น จากความนิยมบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์จากตลาดเฉพาะกลุ่ม (niche) เปเลี่ยนแปลงไปสู่ตลาดกระแสความนิยมนัก เป็นตัวเลือก อันดับแรกที่ผู้คนทั่วโลกจะนิยมและตัดสินใจซื้อเพื่อการบริโภคในอนาคต แต่ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในการตลาดเกษตรอินทรีย์คือกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานต่ำ เพื่อพัฒนาตลาดอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน ควรจัดทำฐานข้อมูล ขยายฐานการบริโภคภายในประเทศ ประชาสัมพันธ์สินค้าอินทรีย์ของไทยในตลาดต่างประเทศ (<http://www.healthsquare.org> 2550)

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ทีมวิจัยได้ทำการศึกษาดึง “การพัฒนารูปแบบการจัดการธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (The Development of Organic Agriculture Business Management Model for Sustainable Strength of Community Entrepreneurs)” ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ได้รูปแบบธุรกิจ

เกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ดังกรอบแนวคิดของ การศึกษา ดังนี้

จากการออกแบบใน การศึกษาจะเห็นว่า วิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ได้มี การทดลองและนำเขารูปแบบธุรกิจเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมไปปรับใช้กับการบริหารงานภายใน กลุ่มของตนเอง เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในเชิงอุดสาหกรรมและเชิงพาณิชย์ได้ อย่างไรก็ตาม การนำเขารูปแบบไปใช้กับการดำเนินธุรกิจนั้น ยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ทันกับ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 นี้ ทางทีมวิจัยจึง เล็งเห็นว่า รูปแบบที่กลุ่มธุรกิจเกษตรอินทรีย์นำไปใช้กับการดำเนินธุรกิจกิจนั้น จะต้องมี ภาพประเมินและติดตามผลการนำเขารูปแบบการบริหารงานไปใช้ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาหรือ อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำเขารูปแบบไปใช้ เพื่อที่จะหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม กับการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจเกษตรอินทรีย์ให้สามารถสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มได้ต่อไป

นอกจากนี้ทางทีมวิจัยยังมุ่งที่จะศึกษาถึงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และระบบ การจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อทำให้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดการซื้อมุ่งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ กิจกรรม หรือการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งภายในเครือและนอกเครือข่าย อันจะส่งผลให้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์มีความสามารถทาง การแข่งขันในเชิงอุดหนุนกรรมและเชิงพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้น และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the study)

1. การประเมินผลและการติดตามผลการดำเนินงานธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
2. การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
3. การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(Expected results)

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางที่จะทำให้กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ได้มี การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานได้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป
2. กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจเกษตรอินทรีย์ทำให้เกิดอำนาจต่อรองทางการค้าและให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการบริหารงานบุคคล เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
3. กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีการขยายเครือข่ายกลุ่มออกไปชี้แจงจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างเครือข่าย เช่น การวิจัยร่วมกัน การฝึกอบรมร่วมกันทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและลดการสิ้นเปลืองทรัพยากร

4. กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนและบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ในการพัฒนาระบบจัดการองค์ความรู้ทางด้านการตลาด การผลิต การเงิน การบัญชี และการบริหารทรัพยากรบุคคล

5. หน่วยงานของภาครัฐ หรือหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับธุรกิจเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

6. ผู้ที่สนใจทางด้านเกษตรอินทรีย์ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้อ้างอิงหรือเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้เพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

(Scope of the study)

1. การวิจัยครั้นี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

2. การวิจัยครั้นี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์เท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจเกษตรอินทรีย์ที่อยู่ในรูปของสหกรณ์ เนื่องจากการดำเนินงานในรูปแบบของสหกรณ์มีโครงสร้างและการดำเนินงานที่ขัดเจนอยู่แล้ว

นิยามศัพท์

(Definition of terms)

เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) หมายถึง ระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อนญนต์ต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุดิบจากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืชสตั่ง หรือจุลินทรีย์ ที่ได้มาจากเทคนิคการตัดแปลงพันธุกรรม (genetic modification) หรือพันธุวิศวกรรม (genetic engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคนละบุคคลที่มีความผูกพัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

และความตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพัฒนาของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

การติดตามผล (Monitoring) หมายถึง การสอดส่องดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด (<http://klang.cgd.go.th/kkn/Documents/controler.files/frame.htm#slide0202.htm>)

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ได้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่กำหนดได้ว่า ยังเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ (<http://klang.cgd.go.th/kkn/Documents/controler.files/frame.htm#slide0202.htm>)

การบริหาร (Administration) กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสังกัด และ การควบคุ การปฏิบัติการในองค์การ และการใช้ทรัพยากรื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตาม เป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่งคือ กระบวนการการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่ เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุชื่อเป้าหมาย ของความต้องการ (วันชัย โกลลัสสุด, 2550)

การบริหารความรู้ (KM-Knowledge Management) คือ วิธีการบริหารจัดการสร้าง ความรู้ให้เป็นทรัพย์สินขององค์กร ในรูปแบบ ความรู้สาธารณะและความรู้ที่ฝังแน่นหรือตกหลักอยู่ ในตัวบุคลากร เพื่อให้ความรู้นั้นเป็นเครื่องมือในการทำงานของบุคลากรทุกระดับในองค์กร ส่งผล ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร (พีระยา ป้อมสุข, 2550)

งานการเงินและบัญชี หมายถึง การปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชี และควบคุมเอกสาร เปิดจ่ายเงินงบประมาณที่ใช้ในหน่วยงานและสนับสนุนให้กับพื้นที่ (<http://www.dmh.go.th/plan/download/budget/unitcosttext.doc>)

เครือข่าย (network) หมายถึง การเชื่อมโยงผู้คน กลุ่มคน กระบวนการและการแลกเปลี่ยน เข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและการแก้ไขปัญหาของกลุ่มหรือองค์กร

การจัดการองค์ความรู้ หมายถึง การรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งจะจัด
กระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึง
ความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้
องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด

ระบบจัดการองค์ความรู้ หมายถึง ระบบหรือองค์ประกอบของการจัดการองค์
ความรู้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้จริง และจะทำให้ผู้บริหารสามารถแยกแยะ จำแนก
ปัญหาในการจัดการองค์ความรู้ได้ ทำให้สามารถเข้าใจกระบวนการขั้นตอนพื้นฐานได้ สามารถ
เลือกใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสม และช่วยให้พากເชาเปลี่ยนวิสัยทัศน์ไปสู่แนวทางการ
ปฏิบัติงานจริงได้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร (REVIEW OR RELATED LITERATURE)

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน” ศาสตราจารย์แนวคิด ฤทธิ์ภูรี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ระหว่างแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการขององค์กร
(<http://www.polsci.chula.ac.th/pa/Wathana.htm>)

การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ (strategic management) มีลักษณะเด่นในเรื่องการพัฒนากระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการทบทวนในขั้นตอน “การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม - การจัดวางทิศทางขององค์การ - การกำหนดกลยุทธ์ - การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ - การควบคุมเชิงกลยุทธ์” อย่างเป็นระบบ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (environmental analysis)

การศึกษาด้านสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การและการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในองค์การ เป็นเนื้อหาในลักษณะวิเคราะห์ (Analysis) จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์มาทำการสรุปเนื้อหาในลักษณะสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อประเมินสถานภาพขององค์การ ในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต

2. การจัดวางทิศทางขององค์การ (corporate vision – mission - objective)

การจัดวางทิศทางขององค์การประกอบด้วยการกำหนด วิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ และการกำหนดเป้าประสงค์ในภาพรวมขององค์การ

3. การกำหนดกลยุทธ์ (strategy formulation)

การกำหนดกลยุทธ์ เริ่มจากการวิเคราะห์ตำแหน่งของสถานภาพขององค์กร แล้วจึงพิจารณาทางเลือกกลยุทธ์ 3 ระดับ ประกอนด้วย กลยุทธ์ในระดับองค์กร (corporate strategy) กลยุทธ์ในระดับกิจการหรือแผนงาน (business strategy) กลยุทธ์ในระดับงานหรือโครงการ (functional strategy)

4. การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ (strategy implementation)

การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ เริ่มจากการทบทวนกลยุทธ์ในระดับงานหรือโครงการ (functional strategy) ที่มีอยู่เดิมแล้วปรับกลยุทธ์ใหม่ พร้อมกับการจัดทำระบบกระบวนการ การปฏิบัติงาน และกำหนดการตรวจสอบระบบกระบวนการ การปฏิบัติงาน

กระบวนการของการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์ (วีรบุรุษ ชาติภาคญี่ปุ่น..2547)

กระบวนการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องทำการกำหนดทิศทาง โดยรวมว่าต้องการที่จะทำอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องของการวางแผนยุทธศาสตร์หรือวางแผนกลยุทธ์ เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในออกและภายนอกในองค์กร (SWOT Analysis)

2. การกำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้วัดผลดำเนินงาน เมื่อผู้บริหารขององค์กร ได้ทำการตกลงร่วมกันกับตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงานแล้ว จะเริ่มดำเนินการสำรวจเพื่อหาข้อมูล หลักฐานเกี่ยวกับสภาพในปัจจุบัน (Baseline Data) เพื่อนำมาช่วยในการกำหนดความชัดเจนของ ตัวบ่งชี้ดังกล่าว

3. การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มี การตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละตัวบ่งชี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดให้

4. การให้รางวัลตอบแทน หลังจากที่ได้พิจารณาผลการดำเนินงานแล้ว ผู้บริหาร จะต้องมีการให้รางวัลตอบแทนตามระดับของผลงานที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนี้อาจมีการให้ ข้อเสนอแนะหรือกำหนดมาตรการบางประการเพื่อให้มีการปรับปรุงผลงานให้เป็นไปตาม

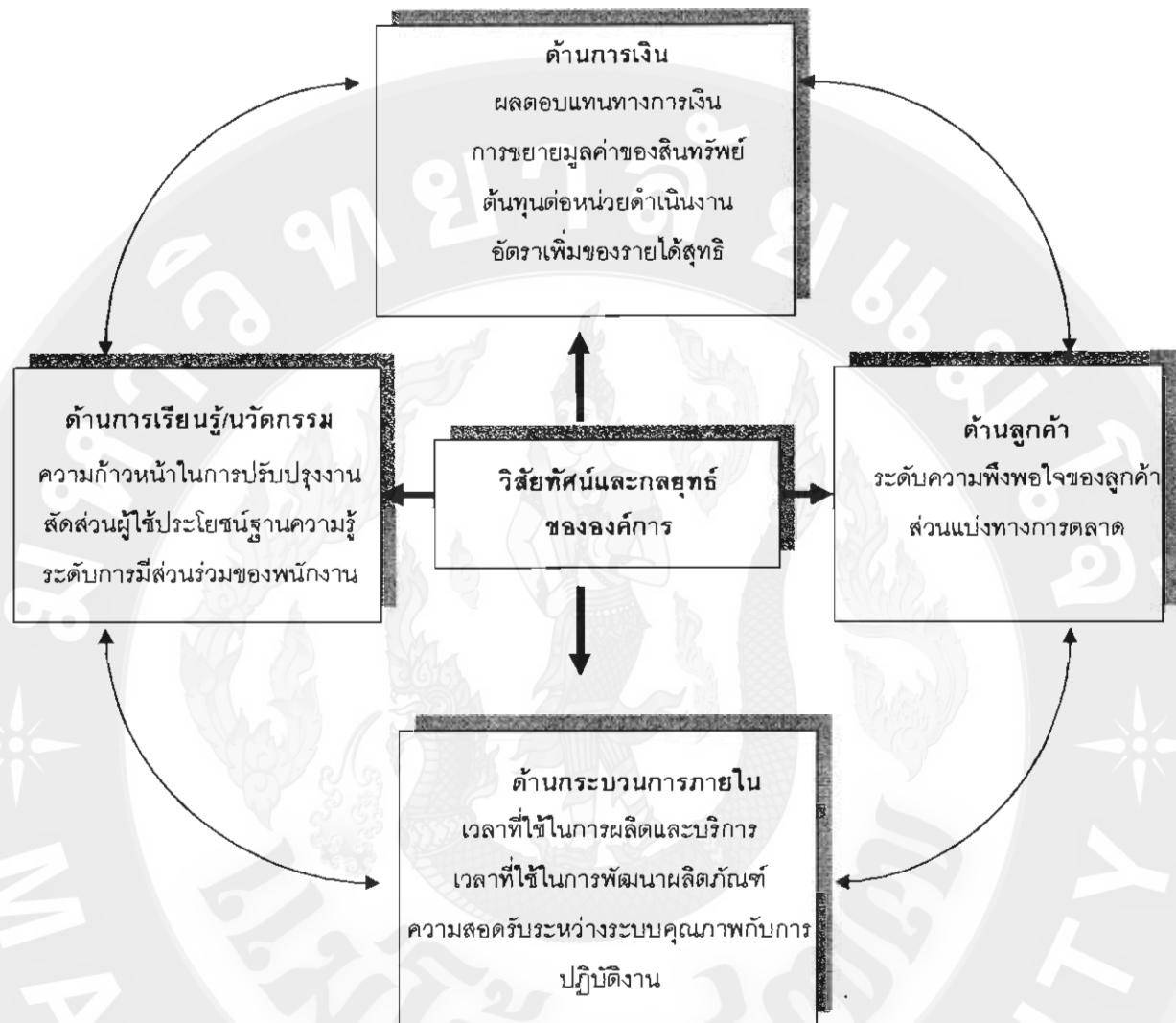
เป้าหมายที่กำหนดได้

ภาพที่ 1 กระบวนการของการบริหารแบบมุ่งผลลัพธ์

การวัดผลการปฏิบัติงานแบบสมดุลย์ (Balanced Scorecard ; BSC)

Kaplan and Norton (1998) ได้แนะนำเทคนิค Balanced Scorecard เพื่อใช้ในการวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กรภาคธุรกิจ โดยเพิ่มเติมมิติทางด้านลูกค้า (Customers Perspective) มิติด้านกระบวนการบริหารภายในองค์กร (Internal Perspective) และมิติทางการเรียนรู้ (Innovation and Learning Perspective) เพื่อใช้ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลงานขององค์กรเข้าไป นอกจากการวัดผลการปฏิบัติงานที่ใช้กันอยู่เดิมที่เน้นมิติทางด้านการเงิน (Financial Perspective) แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ค่านิยม ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรได้อย่างครอบคลุม

ภาพที่ 2 รูปแบบการวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทาง Balanced Scorecard

การวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารคุณภาพหัวหัตถ์องค์กร

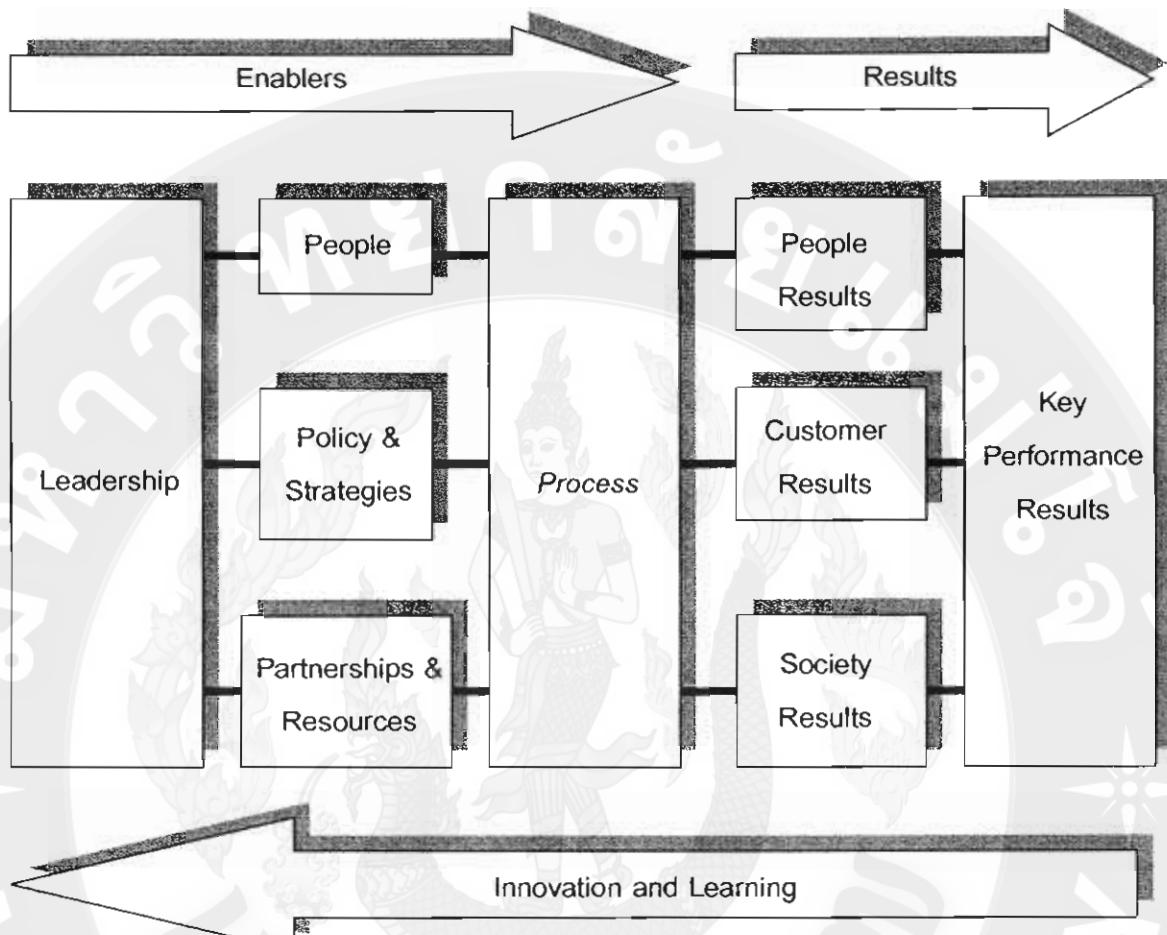
วีระยุทธ ชาตากัญจน์ (2547) กล่าวถึง The European Foundation for Quality Management (EFQM) ได้พัฒนารูปแบบและตัวบ่งชี้วัดผลการปฏิบัติงานสำหรับใช้ในการตรวจสอบคุณภาพการบริหารองค์การตามแนวทาง TQM ที่เรียกว่า The EFQM Excellence Model ซึ่งเป็นตัวแบบที่ใช้หลักการประเมินผลองค์การที่ครอบคลุมทั้งการประเมินความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผล และความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงผลในเชิงเบรียบเทียบได้โดยในกรณี EFQM ได้ทำการพัฒนาแนวทางการประเมินผลงานภายใต้หลักการ RADAR Logic ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

- การประเมินผลงาน (Results)
- การประเมินวิธีการวางแผนการปฏิบัติงาน (Approach)
- การประเมินวิธีการที่องค์การดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (Deployment)
- การประเมินวิธีที่องค์การใช้ในการประเมินตนเอง (Assessment and Review)

Model EFQM ใช้กลุ่มของตัวบ่งชี้วัดผลงาน 2 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มปัจจัยต้น (Enablers) และกลุ่มปัจจัยตาม (Results) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มปัจจัยต้น (Enablers) ประกอบด้วย
 - 1.1 ภาวะผู้นำ (Leadership)
 - 1.2 นโยบายและกลยุทธ์ (Policy and Strategy)
 - 1.3 สมาชิกขององค์การ (People)
 - 1.4 พันธมิตรและทรัพยากร (Partnerships and Resources)
 - 1.5 กระบวนการทำงาน (Process)
2. กลุ่มปัจจัยตาม (Results) ประกอบด้วย
 - 2.1 ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้รับบริการ (Customer Results)
 - 2.2 ผลที่เกิดขึ้นกับสมาชิกขององค์การ (People Results)
 - 2.3 ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม (Society Results)
 - 2.4 ผลการปฏิบัติงานหลัก (Key Performance Results)

การวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ มีรูปแบบและตัวบ่งชี้วัดผลงานตามแผนภาพดังนี้

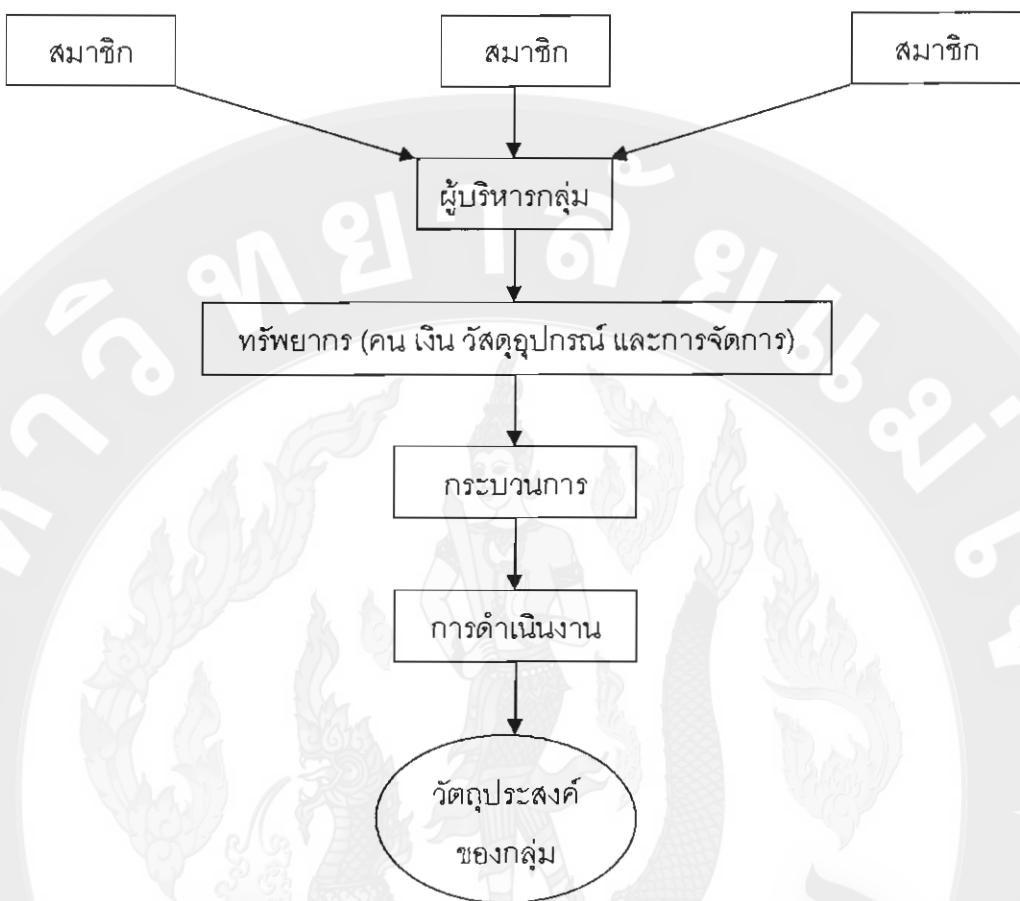

ภาพที่ 3 การวัดผลการปฏิบัติงานตามแนวทาง EFQM Excellence

การบริหารจัดการกลุ่ม

กฤษฎา ประสาสน์วุฒิ และสังเสริม กลินหอม (2548: 4) ให้ความหมายของ การบริหารงานกลุ่ม หมายถึง กระบวนการประเมินประสิทธิภาพ ที่มีอยู่ในกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุของกลุ่มนั้นเอง ซึ่งกระบวนการประเมินประสิทธิภาพทำงาน ของบุคคลก็หมายถึงกระบวนการบริหารซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุม ซึ่งทรัพยากรการบริหารต่างๆ เช่น บุคคล เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

จากความหมายของการบริหารกลุ่ม สรุปได้ตามภาพที่ 1 กระบวนการบริหารงานกลุ่ม ดังนี้

ภาคที่ 4 การบริหารงานกลุ่ม

หัวข้อ : กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ และส่งเสริม กลืนหอม (2548)

จากภาคที่ 1 การบริหารงานกลุ่ม จะเริ่มต้นแต่สมาชิกกลุ่มซึ่งประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง สมาชิกก็จะเลือกตัวแทนมาเป็นผู้บริหารกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มเมื่อมีสมาชิกจำนวนมาก สมาชิกทุกคนไม่อาจจะบริหารงานกลุ่มได้จำเป็นต้องมีผู้แทนสมาชิกก็คือผู้บริหารกลุ่มนั้นเอง ซึ่งกลุ่มอาจจะบริหารงานกลุ่มในรูปของคณะกรรมการกลุ่ม หรืออาจจะจัดหาเจ้าหน้าที่มาช่วยในการบริหารกลุ่มด้วยก็ได้ถ้ากิจกรรมของกลุ่มมีจำนวนมาก ผู้บริหารกลุ่มมีหน้าที่บริหารทรัพยากร การบริหารกลุ่ม ตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม จนบรรลุวัตถุประสงค์ การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์ (science) และศิลป์ (art) วิชาการบริหารเป็นศาสตร์ อย่างหนึ่งที่สามารถกำหนดเป็นหลักทฤษฎีที่มีกฎเกณฑ์ที่พิสูจน์ได้ แต่ในทางปฏิบัติการจัดการ หรือการบริหารมีหลักศิลปะ กล่าวคือ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความสามารถและพยายามที่จะจัดการองค์การโดยนำทฤษฎีและกฎเกณฑ์ทางวิชาการมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมที่มี

ความแตกต่างและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หรือศิลปะการจัดการที่มีความสำคัญอย่างมากใน การจัดการองค์การ ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน การบริหารมีความสำคัญยิ่งต่อการประสานการ ดำเนินงานขององค์การให้ดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล รวมทั้งการประสานการใช้ทรัพยากรากการบริหารได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถปรับการดำเนินงานขององค์การให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ประสานประยุกต์ของบุคคลในองค์การทั้งที่เป็นเจ้าของ พนักงาน เจ้าน้าที่ และผู้บริหาร การบริหารเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลเพื่อ วัตถุประสงค์ขององค์กร กระบวนการการบริหารจึงมีกิจกรรมต่างๆ ทางการบริหาร หรือหน้าที่ การบริหาร (management function) อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นวงจรแต่ละกิจกรรมของการบริหาร ต้องสัมพันธ์กันกับกิจกรรมก่อนๆ ที่ผ่านมาตามลำดับ การกำหนดขั้นตอนการบริหารมีหลาย รูปแบบด้วยกันโดยกำหนดตามขั้นตอนของกิจกรรมที่ต้องการทำ ซึ่งกระบวนการบริหารตาม แนวคิดต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันและคล้ายคลึงกันในบางประเด็น โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีกิจกรรม หรือขั้นตอนหลักที่เหมือนกันเพียงแต่ต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับใช้ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ขององค์การ

นอกจากนี้ การบริหารจัดการกลุ่มจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำหมายถึงการที่ผู้นำขององค์การใช้อิทธิพลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ อิทธิพลดังกล่าวเนื้อหาเป็นไปได้ในทางบวกและ ทางลบ หรือทางใดทางหนึ่ง (สมคิด บางโน, 2546 : 229)

2. การทำงานร่วมกันเป็นทีม

การทำงานร่วมกันเป็นทีมมีความสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจในปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันงานมีความยุ่งยากซับซ้อนมาก และมีปริมาณมาก ผู้รับบริการมีจำนวนมาก และ เป็นผู้มีความรู้และมีความต้องการไม่สิ้นสุด เครื่องมือและเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและยุ่งยาก มากขึ้น คู่แข่งขันมีจำนวนมาก การทำงานคนเดียวหรือบริหารงานคนเดียวหากที่จะบรรลุผลสำเร็จ ได้ สมคิด บางโน (อ้างแล้ว : 247) ได้ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ว่า หมายถึง กลุ่มของคนที่ทำงานร่วมกัน มุ่งมั่นในความสำเร็จของงานร่วมกัน และจากการศึกษา

ทีมงานที่ประสบความสำเร็จหลาย ๆ ทีม สามารถประมวลลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพได้ดังนี้

2.1 จำนวนสมาชิกในทีมงานไม่มากนัก เนื่องจากบุคคลที่เข้ามาทำงาน และเป็นผู้นำของทีมงานต้องมีความสามารถในการทำงานและมีความรับผิดชอบสูง

2.2 เป็นผู้นำของทีมงานชัดเจน สมาชิกทุกคนทราบเป้าหมายของทีมงาน และเป็นผู้นำของทีมงานเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของทีมงาน

2.3 สมาชิกทุกคนห่วงใยต่อความสำเร็จของทีมงาน สมาชิกตั้งใจทำงานและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ มีความห่วงใยต่อผลงานของเพื่อนร่วมสมาชิก

2.4 สมาชิกทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยการยึดถือการทำงาน และเป้าหมายของงานเป็นหลัก

2.5 มีผู้นำหรือหัวหน้าที่มีที่ดี เป็นผู้นำที่มุ่งทำงาน เสียสละเพื่อทีมงาน ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิก มีภาวะผู้นำที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิก

2.6 ผลประโยชน์ของสมาชิกชัดเจน บอกได้ว่าเมื่อสมาชิกทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย สำเร็จแล้วเขายังได้อะไร ถ้าผลประโยชน์ตรงกับความต้องการของสมาชิก สมาชิกยอมตั้งใจทำงานเต็มความสามารถ

2.7 สมาชิกมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การยอมรับความสามารถของเพื่อนสมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกทำงานที่เหมาะสมอย่างเต็มที่ มีความลับระหว่างกันให้น้อยที่สุด ไม่แก่งแย่ง ชิงเด่นกันระหว่างสมาชิก ยินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.8 การพัฒนาทีมงาน มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของทีมงานอย่างสม่ำเสมอ

การมีส่วนร่วมของกลุ่ม

ปาริชาติ วัลย์เสถียร (2546, หน้า 195) กล่าวว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนร่วมกันในการจัดการ การควบคุม การใช้ และการกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยผลผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ปัจจุบัน แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ได้รับการยอมรับและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในงานพัฒนาอย่างกว้างขวาง กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นไม่ได้กำหนดขึ้นโดยรัฐ แต่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอยู่ที่ประชาชนในชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่ม และเน้นการทำงานในรูปแบบหรือองค์กร มีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาร่วมอย่างชัดเจน และพัฒนาลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้งานต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาจำเป็นต้องมีการรวมพลังทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการและประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของแนวคิด การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม สามารถจำแนกตามระดับของการมีส่วนร่วมได้ 4 ระดับ ดังนี้

- 1 การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) การที่ประชาชนได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนา ด้วยตัวเขาเอง ซึ่งก็คือว่าเป็นการระดมความรับผิดชอบ และเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างแท้จริง
- 2 การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ รวมไปถึงการบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือด้วย
- 3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประชาชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน จากบริการทางด้าน Wassดุ และสังคม โดยจะพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์และให้เชื้อเพลิง
- 4 การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) สิ่งที่ต้องคำนึง คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวังของบุคคลและกลุ่ม ซึ่งอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

การสร้างเครือข่าย*

แนวความคิดเกี่ยวกับเครือข่าย จัดเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญและถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความซับซ้อนทางสังคม ส่งผลให้การรวมตัวเป็นเครือข่ายขยายวงกว้างมากขึ้น ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายเป็นเสมือนการเชื่อมโยงผู้คน กลุ่มคน กระบวนการ และเป้าหมายเข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการ และการแก้ไขปัญหาของกลุ่มหรือองค์กร

ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย

บุคคลหรือสถาบันมาร่วมตัวกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มยังไม่อาจเป็นเครือข่ายได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกัน คือ มีบุคคลมาร่วมสนใจกัน หากจะให้เป็นเครือข่ายต้องมีปัจจัยอีกข้อ คือ ความร่วมมือ

กันที่จะติดต่อสื่อสาร ความเต็มใจที่จะประسانงานกัน ข้อสำคัญสมาชิกต้องมีการยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ใช่เพียงการแสดงเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น ที่สำคัญต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมภายใต้เครือข่าย เพราะจะสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะร่วมมือกันของเครือข่าย

กระบวนการเสริมสร้างเครือข่าย

ประกอบด้วยขั้นตอนดังๆ ดังนี้

1. ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย

เป็นขั้นตอนที่บุคคลหรือองค์กรตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาองค์กรต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมเข้าเป็นเครือข่ายในการทำงาน คำตามสำคัญที่จะเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ คือ

- 1.1 จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด?
- 1.2 จะได้รับประโยชน์หรือจะต้องสละประโยชน์ด้านใดบ้างในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย?
- 1.3 ระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจะนานเท่าใด?

คำตอบสำหรับคำถามบางคำถามเหล่านี้ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อระยะเวลาในการทำงานผ่านไประยะหนึ่งแล้ว

2. ขั้นการติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย

หลังจากที่ได้ตัดสินใจในองค์กรที่เห็นว่าเหมาะสมในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การติดต่อสมพันธ์เพื่อซักขวานให้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน โดยการรวมเป็นเครือข่ายจะเกิดขึ้นเมื่องค์กรมีความต้องการที่เหมือนกัน และต้องทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการเหมือนกัน ดังนั้นจะต้องสร้างความคุ้นเคยและการยอมรับ รวมทั้งความไว้วางใจระหว่างกัน เป็นขั้นตอนของการปููกจิตสำนึก โดยการให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล และกระตุ้นให้อยากแก้ปัญหาร่วมกัน อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่าเป็นขั้นตอน “การเตรียมกลุ่มหรือเตรียมเครือข่าย” ก็ได้

3. ขั้นตอนการสร้างพันธกรณีร่วมกัน

เป็นขั้นตอนของการสร้างความผูกพันร่วมกัน หมายถึง การตกลงในความสัมพันธ์ ต่อกัน ในขั้นตอนนี้องค์กรเข้าสู่การตกลงที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งในการที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหา กลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้เพียงพอที่จะกระทำได้ดังนั้นจึงต้องเสริมความรู้ที่จำเป็นซึ่งอาจกระทำโดยแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่ม หรือแลกเปลี่ยน กับองค์กรนอกรุ่น เช่น ศึกษาดูงาน เซminวิทยากรมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ เป็นต้น อาจเรียก ขั้นตอนนี้ว่า “กลุ่มศึกษาเรียนรู้” ก็ได้

4. ขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์

เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่ายปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม เป็นขั้นตอนของการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากร่วมกัน ขณะเดียวกันมีการตกลงกันในเรื่องการบริหารจัดการ กลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรมจัดวางข้อตกลงใน การทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น ขั้นตอนนี้ อาจเรียกว่า “ขั้นกลุ่มกิจกรรม” ก็ได้

5. ขั้นตอนการเรียนรู้ร่วมกัน

หลังจากขั้นตอนการพัฒนาความสัมพันธ์ จนนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว เมื่อผลงานเป็นที่ปรากฏชัด องค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าตนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ของเครือข่ายจะแน่นแฟ้นขึ้นพร้อมกันเกิด “การเรียนรู้ร่วมกัน” การเรียนรู้ร่วมกัน นอกจาจจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของแต่ละกลุ่มแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการ สร้างความสัมพันธ์ด้วย ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น อาจนำไปสู่การขยายตัวซึ่งอาจปรากฏในรูป ของการขยายกิจกรรม หรือการขยายกลุ่มตามพื้นที่หรือตามลักษณะกิจกรรมต่อไปในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย

ในกระบวนการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย มิใช่เพียงการส่งเสริมการจัดตั้งหรือเกิด การรวมตัวเป็นเครือข่าย สิ่งที่ควรคิดควบคู่ไปกับการสร้างเครือข่าย คือ การจะพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร การเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อให้มี กิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่ยากยิ่งกว่า ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน เครือข่าย ได้แก่

1. การมีพันธะสัญญาที่หนักแน่นระหว่างกัน นอกจากจะหมายถึง การมีอุดมการณ์ และความสมพันธ์ที่เหนียวแน่นแล้ว ยังหมายถึงการมีมิติภาพที่ใกล้ชิด มีสายสัมพันธ์ระหว่างกันด้วย การสร้างมิติภาพและสายสัมพันธ์มิใช่สิ่งที่จะสร้างได้ข้ามคืน แต่หมายถึง การผ่านกระบวนการการทำงาน ความสำเร็จ ความล้มเหลวร่วมกัน และร่วมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่องและสนับสนุน

2. การพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เครือข่ายการทำงานจะมีประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพก็ต่อเมื่อแต่ละองค์กรที่มาร่วมเป็นเครือข่ายมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

3. การรักษาพันธกรณีระยะยาว การสร้างพันธกรณีระยะยาวมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับองค์ประกอบแรก เพราะการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอต้องการข้อผูกพันระยะยาว และก็เป็นธรรมชาติที่ว่า องค์กรหรือเครือข่ายที่มีพันธกรณีร่วมกัน มีความผูกพันกันในระยะยาว และได้รับผลประโยชน์ร่วมกันเท่านั้น ที่จะอยู่ในสภาพที่จะสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากร ตลอดจนร่วมกันทำงาน และสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายการทำงาน ในระยะแรกของ การสร้างเครือข่ายมักจะเป็นช่วงที่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องใช้ความพยายามในการที่จะทำงานร่วมกัน และเป็นช่วงที่ยังไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิผล ความสมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา ส่วนการสร้างพันธกรณีในระยะยาวจำเป็นต้องอาศัยการระดมทรัพยากรและการลงทุนระยะยาว เพื่อสร้างศรัทธาร่วมกันในการทำงานแบบเครือข่าย

องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสมพันธ์อย่างยิ่งต่อการสร้างพันธกรณีระยะยาว คือ “การติดต่อสื่อสาร” ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการรักษาความสมพันธ์ แม้ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารจะก้าวหน้าไปมากแล้ว ผู้สื่อสารไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากันก็สื่อข้อมูลกันได้ แต่ในความเป็นจริงการสร้างความสมพันธ์ระหว่างกันไม่อาจพึ่งพาการสื่อสารลักษณะดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยการพบปะพูดคุยแบบตัวต่อตัวด้วย

นอกจากจากการติดต่อสื่อสารแล้ว การรักษาความสมพันธ์ระหว่างกันให้ยั่งยืน ยังจำเป็นต้องอาศัยการมี “ประวัติศาสตร์” ร่วมกัน ซึ่งหมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันมา มีได้หมายเฉพาะถึง “ผลงาน” เท่านั้น แต่ยังรวมถึง “มิติภาพ” “การร่วมทุกข์ร่วมสุข” ระหว่างกันด้วย

4. การเสริมพลังการทำงาน หมายถึง การสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายได้มีโอกาสแสดงความสามารถด้วยวิจารณญาณของตนในสถานการณ์ต่างๆ ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาต่างๆ

เช่น การหาทุน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ ขณะเดียวกันต้องมีการเสริมทักษะ การสร้างเครือข่ายให้ผู้ปฏิบัติงาน และสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยวิชาการต่างๆ รวมทั้ง ความสามารถในการจัดหน้าที่พยากรณ์ในลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานด้วย

5. **การมีค่านิยมร่วมกัน** เนื่องจากค่านิยมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมในการทำงาน การทำงานแบบเครือข่ายจะประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งหากองค์กรเครือข่าย มีค่านิยมร่วมกัน ตัวอย่างค่านิยม ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อกุญภาพของงาน ความยึดหยุ่น การเปิดเผยจริงใจ การให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น รวมทั้งต้องมีค่านิยม การทำงานร่วมกันเป็นทีม แม้แต่ละองค์กรจะมีความแตกต่างกัน แต่เครือข่ายยังคงมี เป้าหมายร่วมกัน

6. **ภาวะผู้นำ** เป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ข้างต้น ภาวะ ผู้นำหมายถึง การสร้างวิสัยทัศน์ในเชิงกลยุทธ์ รวมทั้งการซักจูงให้มั่น้ำใจให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญ ต่อสิ่งที่จะต้องกระทำการร่วมกัน และยังหมายถึงการจัดหน้าที่พยากรณ์ที่จำเป็นต่อการทำงาน เพื่อ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย และผลสำเร็จของงาน นอกจากนั้นผู้นำต้องเป็น คนที่อสัตย์ สุจริต ขยัน เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

หลักปฏิบัติในการเสริมสร้างเครือข่าย (ปาริชาติ วัลย์เสถียร แคลคูลัส, 2546 : 479)

1. ระบุกลุ่มหรือบุคคลที่สามารถทำหน้าที่กระตุ้นหรือทำให้เครือข่ายงานดำเนินไปได้
2. การจัดการเครือข่ายที่ดี ต้องมีศีลปะในการประสานประโยชน์ทำให้ผู้มีส่วนได้เสีย แต่ละฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน
3. ในการพัฒนา การปฏิบัติและติดตามผลของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของ เครือข่ายจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกเครือข่ายผู้ได้รับประโยชน์และ ผู้ให้ทุน
4. จำเป็นจะต้องมีความสนใจร่วมกัน วัตถุประสงค์และทัศนะร่วมกันและมีวิธีการ ทำงานที่จะอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก

ความหมายขององค์ความรู้

ในสังคมแห่งองค์ความรู้ องค์ความรู้ถือว่าเป็นทรัพยากรหลัก ซึ่งแตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพราะความรู้ไม่ได้ยึดติดกับประเทศใดประเทศหนึ่ง สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ ความรู้จะเป็นสิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ความรู้มักจะทำให้ตัวของมันเองต้องล้าสมัยไปภายในเวลาไม่นานนัก ความได้เปรียบในเรื่องความรู้จะมีอยู่ไม่นานนัก ดังนั้น การเรียนรู้หรือการแสวงหาความรู้จำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดอายุการทำงานซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นของแรงงานที่ใช้ความรู้

องค์ความรู้คือ กระบวนการประเมินประสานระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ ในบริบท และความรู้แจ้งอย่างชัดเจน ซึ่งโดยทั่วไปความรู้จะอยู่ใกล้ชิดกับกิจกรรมมากกว่า ข้อมูล และสารสนเทศทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของความรู้

องค์ความรู้คือ สินค้าที่มีอยู่ทั่วไปโดยไม่มีรูปธรรม และไม่มีวันหมดไป ความรู้มีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง สามารถดำเนินอยู่ได้ทุกสถานที่ในเวลาเดียวกันและความรู้ไม่สามารถเปลี่ยนเมื่อกันได้ ไม่เหมือนกับการซื้อสินค้า “ถ้านายแดงซื้อขนมจากนายดำ นายดำก็จะไม่มีขนมชิ้นนั้นอีกต่อไป” แต่ถ้านายดำขายสูตรทำขนมให้นายแดง ทั้งนายแดงและนายดำก็จะมีขนมกันกันทั้งคู่ ดังนั้นในสังคมสารสนเทศ เมื่อมีการพูดถึงสินทรัพย์และสินค้าที่เป็นนามธรรม นั้น ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศหรือความรู้ไม่มีการสูญเสียและสามารถรีไซเคิลได้บ่อยเท่าที่ต้องการ

ความหมายของการจัดการองค์ความรู้

การจัดการองค์ความรู้เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ เพย์พร่องค์ความรู้ และการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดการความรู้ต้องใช้ระยะเวลา และมีผู้เกี่ยวข้องมากมายในด้านการจัดการความรู้ประกอบด้วย พระนักประชัญญา อาจารย์ นักการเมือง นักเขียน บรรณาธิการ และคนอื่นๆ (Newman, Brian. 1991 http://www.km-forum.org/what_is.html)

การจัดการองค์ความรู้เป็นการประเมินทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นจุดเด่น เป็นงานที่ต้องวิเคราะห์และมีศักยภาพ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการเผยแพร่ความรู้ไปยังผู้ใช้ ยังเป็นการป้องกันทุน

ทางปัญญาที่จะถูกด้อยลง จึงต้องแสวงหาโอกาสในการตัดสินใจให้ดีขึ้นในเรื่องสินค้าและบริการ ผ่านการเพิ่มทุนทางปัญญา เพิ่มคุณค่าและความยืดหยุ่น (Grey, Denham. <http://www.km-forum.org/hat is .html>)

การจัดการองค์ความรู้ เป็นการจัดการองค์กรเพื่อให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นองค์กรฐานความรู้ ซึ่งหมายถึงความคิดสร้างสรรค์ในการสนับสนุนโครงสร้างขององค์กร อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกขององค์กร นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เน้นการทำงานเป็นทีมและการแบ่งกระจายความรู้ เช่น Groupware (Bertels, Thomus <http://km-forum.org/what is.html>)

การจัดการองค์ความรู้ คือความสามารถในการจัดการความรู้ เมื่อนำมาใช้ การจัดการสารสนเทศ ความหมายนี้ เมื่อคนในองค์กรนำสารสนเทศที่มีอยู่ในองค์กรมามาใช้ ประโยชน์ จะเกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่อง การวิเคราะห์สารสนเทศ และการวางแผนในเรื่องสารสนเทศ ซึ่งหมายความว่า เราต้องหาวิธีการในการจัดการความรู้ในองค์กร ซึ่งอาจจะใช้เทคนิคหรือวิธีการใด ๆ ก็ตาม ในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ความรู้ แหล่งความรู้ในองค์กร ซึ่งการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์และวางแผนทางความรู้ (Sierrrhuris, Maarten. <http://www.km-forum.org/what is.html>)

การจัดการองค์ความรู้สำหรับองค์กร ประกอบด้วยกิจกรรมที่เน้นในการรวบรวมความรู้จากประสบการณ์ของตนเอง และประสบการณ์ของผู้อื่น เพื่อความเหมาะสม เพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ที่จะตอบสนองพันธกิจขององค์กร ซึ่งกิจกรรมต่างๆ จะสำเร็จได้ด้วยการบูรณาการระหว่างเทคโนโลยีและโครงสร้างขององค์กร และการกำหนดดุลยพัสดุโดยใช้สติปัญญา และต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ในการสร้างความรู้ใหม่ ๆ ความพยายามที่จะทำให้ดีขึ้นโดยใช้ระบบปัญญา (องค์กร มุชย์ คอมพิวเตอร์หรือการบูรณาการระหว่างมุชย์กับคอมพิวเตอร์) ในการแสวงหา จัดเก็บและประยุกต์ใช้ความรู้สำหรับการเรียนรู้ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ (Gregory, R <http://www.km-forum.org/hat is.html>)

ระบบการจัดการองค์ความรู้

ระบบหรือองค์ประกอบของการจัดการองค์ความรู้ จะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้

ได้จริง และจะทำให้ผู้บริหารสามารถแยกแยะ จำแนกปัญหาในการจัดการองค์ความรู้ได้ ทำให้สามารถเข้าใจกระบวนการขั้นตอนพื้นฐานได้ สามารถเลือกใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสม และช่วยให้พากขาเปลี่ยนวิสัยทัศน์ไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานจริงได้ ผลจากการใช้ระบบการบริหารจัดการเช่นนี้จะนำไปสู่การมีแนวทางการปฏิบัติที่ทำได้จริง และมีการวัดประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน ต่อไปจะกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของระบบนี้ แต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายขององค์ความรู้ (Knowledge Goals) การวางแผนเป้าหมายด้านการสร้างฐานข้อมูลและความรู้ จะเป็นตัวกำหนดงานในด้านการจัดการองค์ความรู้ สิ่งนี้จะเป็นตัวกำหนดว่าองค์กรหรือหน่วยงานควรจะสร้างศักยภาพ และความสามารถในด้านใดและจะสร้างให้อยู่ในระดับใด การวางแผนเป้าหมายในเรื่องของการกำหนดเป้าหมายขององค์ความรู้ และข้อมูลที่นำไปที่ทุกคนในองค์กรจะต้องทราบ จะช่วยสร้างบรรยายกาศ และวัฒนธรรมในการฝึกความรู้ ซึ่งในการพัฒนาและการให้ความรู้ในการทำงานต่างๆ นี้เอง เป็นเงื่อนไขขั้นพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการข้อมูล และองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การระบุองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม (Knowledge Identification) ก่อนการลงทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพใหม่ขององค์กร องค์กรควรจะทราบอย่างชัดเจนก่อนว่า องค์กรมีข้อมูล มีความรู้ ความชำนาญอะไรบ้าง องค์กรขนาดใหญ่จำนวนมาก ในบางครั้งยังไม่ทราบว่าตัวเองมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ มากน้อยเพียงใด การที่องค์กรไม่ทราบถึงทรัพยากรความรู้ และข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ทำให้การจัดการความรู้เกิดความยุ่งยาก มีความซ้ำซ้อน ขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ไม่ตรงกัน การนำระบบต่างๆ เข้ามาใช้ เช่น Restructuring, Downsizing, Reengineering ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในองค์กร ในหลายกรณีอาจจะส่งผลให้เกิดความเสียหาย ต่อเครือข่ายในการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการของบุคลากรภายในองค์กร การจัดการองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดการจัดระบบองค์ความรู้ที่มีความโปร่งใส ทั้งภายในและภายนอก และช่วยสนับสนุนการค้นหาข้อมูล และความรู้ของพนักงานในองค์กร ทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

3. การจัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition) กระบวนการหรือวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้ เมื่อองค์กรประเมินตนเองว่ายังไม่มีรู้เรื่องอะไร องค์กรก็ต้องจัดหาความรู้ดังกล่าวมาเพื่อเพิ่มศักยภาพขององค์กร องค์กรหลายแห่งมีห้องสมุดหรือศูนย์ความรู้ซึ่งมีหน้าที่เติมเต็มความรู้

ให้กับองค์กร ในการติดตามความรู้จากแหล่งความรู้ที่มีการผลิตขึ้นอย่างมากมาย และคัดเลือก ทรัพยากรความรู้ที่มีประโยชน์ต่อองค์กร นอกจากนี้องค์กรต่างๆ ต้องมีการจัดทำเอกสารที่ เกี่ยวข้องกับขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจ ปัญหาคือว่าองค์กรนั้น ๆ มีความสามารถในการเข้าถึง องค์ความรู้ในองค์กรของตนเอง ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งความรู้อาจจะอยู่ในแหล่งทรัพยากร ภายนอกองค์กร เช่น ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการ การ ความชำนาญทางเทคโนโลยี หรือกลยุทธ์ ทางการตลาด ความรู้อาจจะซื้อมาได้ หรือความรู้ได้มาจากองค์กรอื่น ๆ เช่น การสร้าง ความชำนาญ หรือการยืมมาในช่วงเวลาที่แน่นอน ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ องค์ความรู้สามารถสร้างด้วยวิธีการต่างๆ ต่อไปนี้ (นิตยสาร วิเทศ 2542 : 85-109)

- การซื้อความรู้
- การขอเช่าความรู้
- จัดตั้งแผนการจัดการความรู้
- การจัดตั้งทีมสร้างความรู้
- การปรับตัวขององค์กร
- การสร้างเครือข่ายความรู้

4. การพัฒนาความรู้แก่องค์กร (Knowledge Development) การพัฒนาความรู้ แบบบูรณาการทั้งระบบ กระบวนการนี้จะเกิดขึ้นได้จากการกลุ่มจากการทำงานเป็น ทีม ผู้บริหารต้องแนวใจว่า กลุ่มหรือทีมจะทำงานที่จัดขึ้นนั้น บุคลากรแต่ละคนในกลุ่มจะมี ข้อมูล และความรู้ที่จะสามารถส่งเสริมซึ่งกันและกัน และเอื้อให้เกิดพัฒนาการทำงานไปสู่ จุดมุ่งหมายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ยิ่งไปกว่านั้น ต้องสร้างบรรยากาศในการ ทำงานกลุ่มที่จะเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารกันอย่างเต็มที่ ซึ่งทำให้ เกิดการบูรณาการความรู้จากบุคลากรในกลุ่ม ส่งผลให้มีการหลอมรวมความคิดเพื่อให้เกิด สิ่งใหม่ที่ดีกว่าการคิดของคน ๆเดียว การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการดังกล่าว อาจจะมีวิธีการ ต่างกัน เช่น สร้างฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บความคิดสำหรับบุคลากรและสร้างแท็บสำหรับการเรียนรู้ สร้างศูนย์การพัฒนาศักยภาพ หรือสร้างคลินิกผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ในการทำกระบวนการกลุ่ม ในแต่ละครั้ง อาจมีการบันทึกสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกลุ่ม และส่งต่อบันทึกนั้นไปให้กลุ่มที่จะมา ทำงานในครั้งต่อไป เพื่อจะเอื้อให้เกิดการต่อยอดของความคิดได้

5. การเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Transfer and Distribution) การทำให้ข้อมูล

และความรู้สามารถเข้าถึงพนักงานทุกคนได้ง่าย นักจัดการองค์ความรู้ต้องตอบคำถามที่สำคัญ คือ ใครควรได้ข้อมูลอะไร และควรได้รับรายละเอียดมากน้อยเพียงใด เพราะมิใช่ทุกคนที่ต้องการข้อมูลทุกประการ การเผยแพร่ข้อมูลความรู้ผ่านเทคโนโลยีที่เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการແຄกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ภายในองค์กร การติดตั้งอินเทอร์เน็ต หรืออินทราเน็ต ทำให้การกระจายข่าวสาร ข้อมูลได้มีโอกาสไปถึงพนักงานอย่างเป็นทางการและทั่วถึง ซึ่งวิธีดังกล่าว ก็เป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถติดต่อกันได้ ส่องทาง การเผยแพร่ความรู้ และข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่จะเกิดผลดีในแง่คุณภาพ และประยุกต์เวลาเท่านั้น ยังจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า การเผยแพร่ความรู้สู่องค์กร อย่างเป็นระบบ ทำให้พนักงานสามารถเลือกรับข้อมูลและความรู้นั้นได้จากหลายแหล่ง ช่วยให้ผู้ตอบรับหรือความพึงพอใจในการได้รับข้อมูลดังกล่าว นอกจากนี้ยังสามารถและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ในการใช้ความรู้ได้อีกด้วย

6. การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Preservation) เมื่องค์กรได้รับข้อมูลความรู้ และมีการจัดการเผยแพร่ไปยังพนักงานแล้ว สิ่งที่ต้องการทำต่อไปคือ จะต้องมีระบบจัดเก็บที่ดี หลายองค์กรมักจะมีบัญหาดื้อ ภายหลังจากผ่านการปรับปรุงองค์กรด้วยระบบต่าง ๆ แล้ว ข้อมูลและความรู้บางประการขององค์กรอาจสูญหายไป การสูญหายของข้อมูลเหล่านี้นับเป็น ความสูญเสียอย่างยิ่งสำหรับองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการสูญเสียเครื่องข่ายข่าวสาร ข้อมูลที่สำคัญ แต่องค์กรมักจะมองข้ามไปคือ เครื่องข่ายข้อมูลที่ถูกจัดเก็บไว้อย่างไม่เป็น ทางการ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียความรู้และข้อมูลข้างต้น องค์กรจะต้องเดือดร้อน การจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพอย่างระมัดระวัง ต้องให้แน่ใจว่ามีระบบจัดเก็บที่ดีและให้มีการปรับปรุงความรู้ต่างๆ มีการนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ ฐานข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

7. การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Usage) ความรู้ได้ถูกนำไปใช้ในกระบวนการผลิต ในความเป็นจริงแล้ว สิ่งนี้เองที่เป็นหัวใจหรือเป็นเป้าประสงค์หลักในการจัดการ องค์ความรู้ การระบุความรู้ที่สำคัญและการเผยแพร่ความรู้เหล่านั้นออกไปสู่พนักงาน ไม่ได้เป็น การประกันว่า ความรู้นั้นจะถูกนำไปใช้ และถ้าหากไม่มีการนำความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง มี ความเป็นไปได้สูงที่ระบบการจัดการองค์ความรู้จะเสื่อมถอย และเป็นการลงทุนไปเมื่อแนวโน้มที่ เสียเปล่า ผู้ที่จะเป็นผู้ใช้ความรู้ต้องตระหนักรถึงประโยชน์ของการได้รับความรู้นี้ ต่อการพัฒนา งานของตนให้บรรลุความสำเร็จ จึงจะสามารถทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้น เปลี่ยนพฤติกรรม และนำ

ความรู้ที่ได้รับไปใช้งานจริงได้ บริษัท Novartis มีแนวคิดใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการใช้ความรู้ เช่นการจัดงานสังสรรค์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาและสนับสนุนการสร้างชุมชนความรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างช่องทางภายในองค์กรในการเกิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและใช้ความรู้ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างเป็นศูนย์กลางความรู้ (knowledge center) ซึ่งจะรวมถึงทำเนียบรายชื่อและรายละเอียดของผู้เชี่ยวชาญภายนอกองค์กรและป้ายประกาศแสดงวันและเวลาในการเสนาทางอินเทอร์เน็ต

8. การวัดและการประเมินความรู้ขององค์กร (Knowledge Evaluation) การวัดและการประเมินระบบฐานความรู้ เป็นงานที่ห้าทายที่สุดในการจัดการองค์ความรู้ การจัดการองค์ความรู้ไม่ได้มีเครื่องมือที่จะสามารถนำมารวัด หรือประเมินได้ชนิดตายตัวแน่นอน การประเมินการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรขณะนี้ยังอยู่ในรุ่นบุกเบิก การวัดและการประเมินการจัดการองค์ความรู้เป็นเรื่องที่วัดได้ยากพอสมควร เพราะไม่สามารถตัดสินได้ด้วยการวัดตัวแปรได้ตัวแปรหนึ่ง นอกเหนือไปจากนั้นการลงทุนเพื่อจัดการองค์ความรู้ดูเหมือนจะยากเกินไป อย่างไรก็ตามการวัดองค์ความรู้นี้นับเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสำคัญต่อองค์กรอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรต้องตระหนักถึงความสำคัญ

8 ขั้นตอน ของการนำ KM (Knowledge Management) ไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 1 กำหนดและสร้างทีมงานจัดการองค์ความรู้ในองค์กร (Knowledge Management Team) ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการสร้าง KM ในองค์กร เชื่อมโยงกับเป้าหมายของผู้นำองค์กร ผู้บริหารโครงการมีทีมงานที่หลากหลายตามลักษณะการดำเนินขององค์กร โดยหลักการจะประกอบด้วย

- ผู้ที่จัดการองค์ความรู้เฉพาะด้าน (Subject Manager)
- ผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้จากหลายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไปยังผู้ใช้ที่ต้องการ (Knowledge Broker)
- ผู้เชี่ยวชาญกระบวนการ KM ซึ่งทำหน้าที่เป็นโค้ชในองค์กร (KM Coordinator) และ
- ที่ปรึกษา (KM Project Consultant)

ขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ KM ขององค์กร โดยการศึกษากลยุทธ์ขององค์กรว่ามีสาระสำคัญด้านใดบ้าง ดำเนินการวิเคราะห์โอกาสและองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งทางด้านธุรกิจและงานปฏิบัติการ เลือกองค์ความรู้ที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรสูงสุด เพื่อคัดเลือกมาดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง

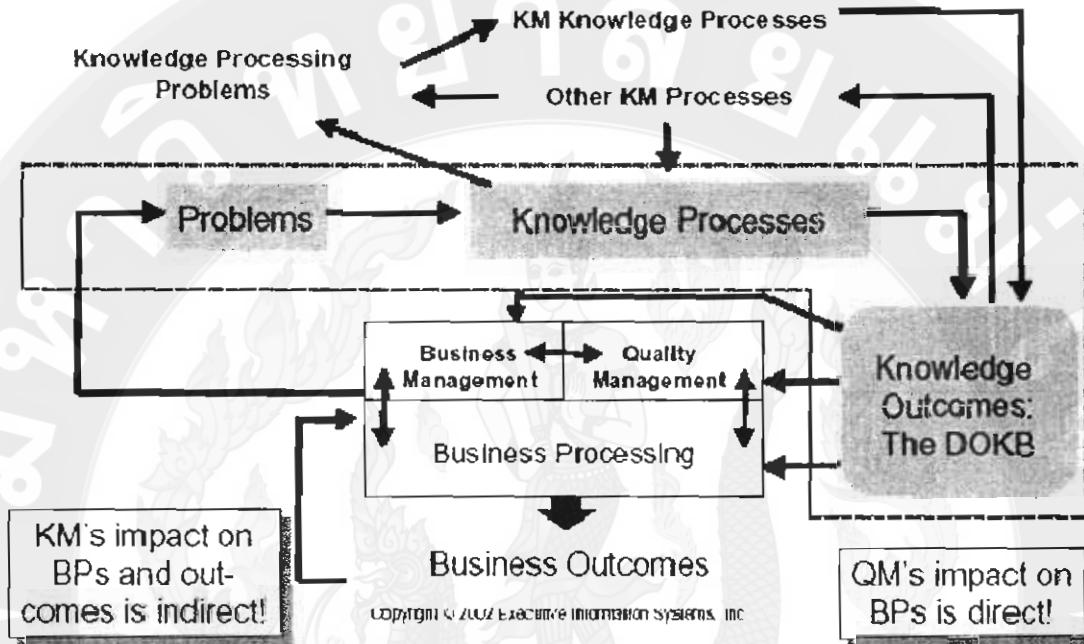
ขั้นที่ 3 ดำเนินการสำรวจระบบการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในองค์กร เช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบ IT เพื่อทำการต่อยอดโดยไม่ต้องเสียเวลาสร้างขึ้นมาใหม่

ขั้นที่ 4 คัดเลือกโครงการนำร่อง (Quick Win-KM Projects) ให้เลือกโครงการนำร่อง 2-3 โครงการ ตามความเหมาะสมของระดับความยากง่ายของโครงการและความพร้อมของทีมงาน และความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ การที่มุ่งเน้นเพียงโครงการนำร่องจะมีโอกาสสำเร็จสูง และสามารถสร้างความเชื่อมั่น และเห็นผลประโยชน์ของ KM ชัดเจนขึ้น จับต้องได้มากขึ้น

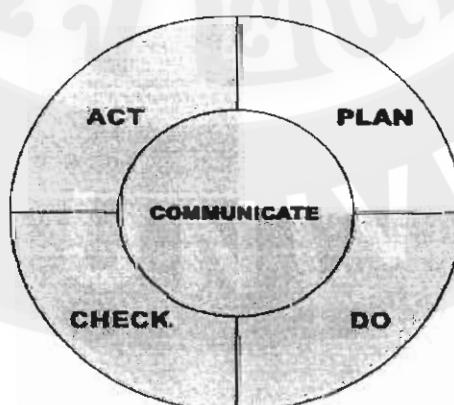
ขั้นที่ 5 สร้างโครงสร้างการจัดการ KM ในองค์กร การจัดการองค์ความรู้ในองค์กร จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้นำองค์กร และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อสร้างองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน และใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ การเชื่อมโยงองค์ความรู้ในองค์กรจำเป็นต้องสร้างระบบพื้นฐาน เช่น ระบบ IT และเครือข่ายรองรับ เครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับคนที่จะเข้ามาใช้ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ อาจใช้หลักการชุมชนนักปฏิบัติ หรือ Community of Practice, COP ส่วนระบบโครงสร้าง IT จะช่วยเชื่อมโยงเครือข่ายและชุมชนเข้าด้วยกัน และจัดการระบบข้อมูล เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการองค์ความรู้ในองค์กร ปัจจัยแห่งความสำเร็จไม่ใช้อยู่ที่กระบวนการจัดการองค์ความรู้ที่ดี แต่อยู่ที่โครงสร้างการจัดการ วิธีบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) การปลูกฝังวัฒนธรรม การเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ โดยมีระบบการบริหารงานบุคคล คือ การประเมินผลและการให้รางวัล ทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน เมื่อมีการจัดตั้งระบบ KM แล้วเสร็จ อาจจะมีการอนุมานจากการบริหารงานโครงการสู่การบริหารงานแบบกระบวนการ โดยการจัดตั้งศูนย์กลางความรู้ขององค์กรดำเนินการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรต่อไป

ขั้นที่ 6 กำหนดเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการ KM ตั้งแต่การจัดเก็บ การจัดระบบ การสืบค้น และการค้นหาองค์ความรู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์ ดังนั้น ระบบ IT และเครือข่ายจึงมีสาระสำคัญในการสนับสนุน KM ทั้งอยู่ในรูปแบบ พอร์ทัล (Portal) ขององค์กร และของบุคคล

(Personal Portal) และระบบสื่อสาร เช่น โทรศัพท์, เทเลคอนเพอร์เรนซ์, อีเมลและระบบรองรับการทำงานร่วมกัน (Collaboration)

ข้อที่ 7 กำหนดแผนปฏิบัติการหลัก เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นวาระขององค์กรในการจัดการสร้าง KM ให้เกิดขึ้นจริงในองค์กร สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะหลักๆ คือ การบริหารโครงการ KM และการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร

ข้อที่ 8 การติดตาม ควบคุม และเปิดโครงการ โดยรวมชาติของการเปลี่ยนแปลง การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรไม่มีวันจบสิ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการต้องมีการติดตามผล ควบคุม จากตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเฉพาะโครงการนำร่อง ว่า KM สามารถก่อให้เกิดประสิทธิผล

(Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และผลิตผล (Productivity) ที่สูงขึ้นในองค์กรได้ หรือไม่ และกระบวนการ KM เกิดขึ้นจริงในองค์กรหรือไม่ เช่น อัตราการเติบโตขององค์ความรู้ใหม่ ในองค์กร การเข้ามาใช้ฐานข้อมูล ความรู้ในองค์กรมีอัตราการใช้งานอย่างไร เมื่อโครงการนำร่องบรรลุเป้าหมายจะมีการทบทวน กระบวนการทำงานทั้งหมด ทั้งในส่วนที่สำเร็จ และบทเรียนที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลป้อนกลับ ปรับปรุงกระบวนการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนันภรณ์ เทียนแก้ว และคณะ (2547) ได้ศึกษาการประเมินผลสมฤทธิ์ตาม Balanced Scorecard ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จ.ชลบุรี ในช่วง ไตรมาสที่ 1-3 จากการดำเนินการประเมินตนเองตามตัวชี้วัด BSC จำนวน 19 ตัวชี้วัดของสำนักงาน ป้องกันควบคุม โรคที่ 3 จ.ชลบุรี ไตรมาสที่ 1-3 ของปีงบประมาณ 2547 โดยรวมรวมข้อมูลจากแบบประเมินผลตนเอง (Self Assessment Report : SAR) จากผู้กำกับดูแลตัวชี้วัด พนักงานที่สามารถ ดำเนินการได้ดีกว่าเป้าหมาย จำนวน 3 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ เป้าหมาย จำนวน 6 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดการบริการ ได้นำผลการประเมินระดับตัวชี้วัด ทั้ง 19 ตัว มาเปรียบเทียบกับน้ำหนักของตัวชี้วัด คิดค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก ในภาพรวม สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จ.ชลบุรี ประเมินความสำเร็จตามตัวชี้วัด BSC ณ สิ้นสุด ไตรมาสที่ 3 ได้ ร้อยละ 61.9 พนักงานที่ดีกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 จึงได้ไว้เคราะห์ ผลการดำเนินงานแต่ละตัวชี้วัด และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงผล การดำเนินงานตามตัวชี้วัดต่างๆ ให้ตามเป้าหมายในสิ้นปีงบประมาณและ ปีต่อไป จากการ ดำเนินการประเมินตนเองตามตัวชี้วัด BSC ทำให้ทราบประโยชน์ในการประเมินเพื่อนำไป พัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ หรือการพัฒนาของบุคลากร ดังนั้นควรกระตุ้นให้ เจ้าหน้าที่ทุกคนควรได้รับทราบวัตถุประสงค์ ความหมายของตัวชี้วัด และมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) เพื่อ เปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผลงานที่เกิดขึ้นจริง หรือนำผลงานมาเทียบกับเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ กรมกำหนด เพื่อผลที่ได้มารับปรุง เร่งรัดผลการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายในสิ้น ปีงบประมาณต่อไป

ประชชาต ศิริรักษ์ และ คณะ (2547) ได้ศึกษาถึง การประเมินผลการดำเนินงานของ แผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลระหว่างทาง

สุขภาพ (HPP-HIA) โดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)ได้ริเริ่มให้การสนับสนุนแผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HPP-HIA) ปี 2547 ที่มีประเมินดำเนินการประเมินผลแผนงานฯ แบบ empowerment evaluation เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมประเมินสบการณ์ ความสำเร็จ ปัญหาและข้อจำกัดของแผนงานฯ ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและกำหนดทางเลือกในการพัฒนาแผนงานฯ การประเมินผลครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในทิศทางที่เหมาะสม แผนงานฯ มีแนวทางการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ (1) การวิจัยกรอบการวิเคราะห์ HPP-HIA (2) การพัฒนากรอบโครงสร้างสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ HPP-HIA (3) การรวมความกลุ่มคนที่มีศักยภาพจำนวนมากพอที่จะผลักดันการเปลี่ยนแปลง และ (4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลักดันนโยบายสาธารณะที่คำนึงถึงมิติสุขภาพ โดยมุ่งหวังให้เกิด (1) การเรียนรู้ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคประชาชนสังคมและชุมชน (2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายให้คำนึงถึงมิติทางสุขภาพมากขึ้นและ (3) การสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ นอกจากนั้นยังได้จัดตั้งและสนับสนุนสำนักพัฒนากระบวนการเรียนรู้นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาบุคลากรด้าน HPP-HI

ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นจังหวัดพังงา (2550) ได้ศึกษารายงานการติดตามจากพื้นที่คุณทำเกษตรอินทรีย์การบริหารจัดการโครงการศึกษาแนวทางวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัด ลักษณะงานวิจัยที่เรียกว่า Social mapping ทางที่มีวิจัยได้มีการประชุมวางแผนและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันอย่างชัดเจน ซึ่งวงตัวนักวิจัยที่เป็นเกษตรกรในพื้นที่แต่ละอำเภอเป็นตัวหลักในการประสานงานและเก็บข้อมูลสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ ส่วนนักวิจัยที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่นำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับฐานข้อมูลเดิมจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าโครงการได้มีการประชุมแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของทีมวิจัย เป็นดังนี้ที่มีวิจัยที่เป็นเจ้าที่ในสำนักงานเกษตรจังหวัดพังงาและเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เป็นกลไกหลักในการประสานงานและค้นหาและรวบรวมข้อมูลมือสอง หรือข้อมูลที่ทางหน่วยงานต่างๆเคยเก็บรวบรวมไว้ในระดับหนึ่งมาปรับปรุง และเก็บข้อมูลช้ำเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่มีอยู่เดิม เกิดกระบวนการการเก็บข้อมูลสถานการณ์องค์ความรู้การเกษตรในจังหวัดพังงา และได้จัดทำที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับอำเภอ ส่วนที่มีวิจัยที่เป็นเกษตรกรที่คัดมาจากการแต่ละอำเภอ มีบทบาทเป็นกลไกในพื้นที่ที่มีองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริงและสามารถให้คำแนะนำขยายผล

การทำเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การทำเกษตรอินทรีย์แบบใช้ประโยชน์จากพืชที่อย่างคุ้มค่าที่สุด

อรสา อร่ำรัตน์ (2431) ศึกษาถึง การประเมินผลการนำไมโครคอมพิวเตอร์ ไปใช้ประโยชน์ทางการบัญชี ผลการศึกษาพบว่างานทางบัญชีบางอย่างเหมาะสมที่จะนำไปrogram กึ่งสำเร็จรูปมาพัฒนาเพื่อการประมวลผลข้อมูล เช่น การใช้โปรแกรม โลตัส 1-2-3 ในการจัดทำงบประมาณ เป็นต้น ส่วนงานที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การจัดจำแนกประเภท การวิเคราะห์ และการสรุปผลรายการทางการเงินนั้นสมควรที่จะนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ ซึ่งสะดวกกว่า การพัฒนาโปรแกรมขึ้นเอง อย่างไรก็ตาม การนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ใน การประมวลผลข้อมูลทางการบัญชีจำเป็นต้องเปรียบเทียบระหว่างต้นทุน และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

บุษรากรณ์ คำเชือ (2544) ศึกษาถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบัญชีเพื่อ การบริหารงานของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น ซึ่งในการหาประสิทธิผล ได้ประเมินคุณภาพของระบบงานโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านบัญชี และประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์ และประเมินความพึงพอใจของ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใช้จากการเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน ผลปรากฏว่าประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพ และความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก สามารถนำไปใช้กับสถาบันราชภัฏอื่น และหน่วยงานที่มีระบบงานคล้ายคลึงกันได้

ปิยะมาศ ทาวิชัย (2547) ศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการใช้ข้อมูล ทางการบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พนบว่า ปัญหาที่มีผลต่อ การพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้ ปัญหาด้านผู้ประกอบการ ของกิจการที่พบมากที่สุดคือ ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในความถูกต้องของข้อมูลทางการบัญชีที่ นำมาใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงาน ปัญหาด้านนักบัญชีของกิจการที่พบมากสุด คือ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเสร็จภายในเวลาที่กำหนด รวมถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีหรือรายงานทางการบัญชี และ ปัญหาด้านสารสนเทศทางการบัญชีที่พบมากที่สุดคือ ความเกี่ยวข้องของข้อมูลทางการบัญชีที่ได้ กับปัญหาที่กำลังพิจารณา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชี มีดังนี้ ปัจจัย ด้านผู้ประกอบการของกิจการที่พบมากที่สุดคือความต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจและ

ใช้ในการวางแผนธุรกิจทั้งทางด้านการซื้อ การผลิตและการตลาดอย่างมีระบบ ปัจจัยด้านสารสนเทศทางการบัญชีที่พบมากที่สุดคือ ฐานข้อมูลที่ดีของกิจการ เช่น การผลิต การขาย การบัญชี และปัจจัยด้านการแข่งขันทางการค้าพบมากที่สุดคือการควบคุมต้นทุนและคุณภาพของสินค้าให้มีประสิทธิภาพ

สุษัตtee เรืองธรรม (2545) ศึกษาถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านบัญชี : งบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเอกสารให้สะทogene ในการบันทึกบัญชีมากขึ้น มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แต่ยังมีการนำมาประยุกต์ให้กับงานด้านบัญชี โดยปัจจุบันยังอาศัยระบบการลงสมุดบัญชีแบบเดิมซึ่งทำด้วยมือ มีขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนทำให้โอกาสลงบัญชีในแต่ละวันนั้น ระบบปัจจุบันที่ทำด้วยมือนั้นสามารถรองรับได้เพียง 78 เปอร์เซ็นต์ ส่วนเรื่องรายงานและสารสนเทศนั้น พบว่า รายงานสำหรับประกอบปฏิบัติงานมีเพียงพอแต่ล่าช้า ส่วนสารสนเทศของผู้บริหารยังไม่มีช่องจาก การสมภาษณ์ พบว่า รายงานที่ผู้บริหารต้องการได้แก่ รายได้ประจำและการแล่รายได้จริง รายจ่ายประจำการและรายจ่ายจริง ประมาณการรายได้และรายจ่ายรวมถึงรายได้และรายจ่ายจริง จากการออกแบบระบบใหม่ เพื่อประยุกต์ระบบการทำงานในปัจจุบันเข้ากับเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์สามารถออกแบบควบคุมระบบการนำข้อมูลเข้าในระบบได้อย่างรวดกุณขึ้น อีกทั้งสามารถจัดทำรายงานประกอบการปฏิบัติงาน และพิจารณาประกอบการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารได้ดีขึ้น โดยการออกแบบระบบฐานข้อมูลตามแนวคิดระบบใหม่และได้จัดทำต้นแบบของระบบบางส่วนได้แก่ จากรหบันทึกข้อมูลพื้นฐาน บันทึกข้อมูลเพื่อลบบัญชี รายงานข้อมูลพื้นฐาน รายงานข้อมูลเพื่อลบบัญชี สมุดรายวันขั้นต้น และบัญชีแยกประเภท ผลทดสอบต้นแบบ (prototype) จากการใช้ข้อมูลจริงและข้อมูลสมมติโดยผู้ใช้ระบบ พบว่า มีความสะดวกและรวดกุณ สามารถลดข้อผิดพลาดในการนำข้อมูลเข้าได้อยู่ในระดับน่าพอใจ

มนเทียร นิลทกช (2548) การศึกษาวิเคราะห์แบบการบริหารงาน ของผู้บริหารระดับกลุ่มที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของบริษัททันน้ำมันพืช AAA จำกัด ผลวิจัยพบว่า พฤติกรรม และวิธีการการทำงานที่มีประสิทธิผลต่อองค์กรของผู้บริหารระดับกลุ่มที่ประชากกันทั้งสองส่วนคาดหวัง และต้องการ เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน นั่นคือต้องการผู้บริหารระดับกลุ่มที่มีพฤติกรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ทีมงานทั้งในระดับผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำหนดเป้าหมายทิศทาง

นโยบายในการทำงานเป็นผู้นำที่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างร่วมกัน สร้างบรรยากาศที่เกิดจากการเรียนรู้ในส่วนที่ผิดพลาด และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อสร้างความสำเร็จขององค์การเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นทั้งด้านผลผลิตและด้านบุคลิกรควบคู่กันไป กลุ่มประชากรตัวอย่างเชื่อมั่นว่า ถ้าผู้บริหารระดับกลางมีรูปแบบการบริหารงานที่เน้น การบริหาร ที่มีงานเป็นแบบหมุนเวียน เป็นผู้นำที่มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลโดยรวมขององค์การเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ทำให้องค์การสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว ต่อไปในอนาคต ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางเลือกในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ เลือก ที่จะพัฒนาผู้บริหารระดับกลางที่มีอยู่โดยใช้ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์มาทำการฝึกอบรม และพัฒนาและสร้างผู้บริหารระดับกลางบางส่วนเข้ามาทดแทนผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็น แนวทางที่องค์การสามารถเลือกการทำได้ภายใต้ความพร้อมและศักยภาพ

อนงค์ คุณธรรม (2549) ศึกษาการประเมินผลกระทบด้านกฎหมายในด้านการเงิน การบัญชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ 1 พบว่า ระบบควบคุมด้านการเงิน การบัญชี กระบวนการตรวจสอบการคลังได้กำหนดระบบควบคุมไว้โดยออกเป็น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ ส่วนราชการถือปฏิบัติ เพื่อบังคับ มิให้มีส่องทางที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่เงินของทาง ราชการ ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานมีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล แต่ จากการประเมินระบบควบคุมด้านการเงิน การบัญชีพบว่า มีการละเลยไม่ปฏิบัติตามระบบ การควบคุมที่กระทรวงการคลังกำหนด อีกทั้งขาดการประสานงานและส่งมอบหลักฐานต่อ กัน ระหว่างงานการเงิน และงานบัญชีทำให้การจัดทำบัญชีและรายงานการเงินล่าช้า ไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่ทราบสถานะการเงินของหน่วยงานและไม่สามารถใช้ข้อมูลรายงานการเงินใน การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน ด้านผลสำเร็จของงานคือ มีระบบการควบคุม ด้านการเงิน การบัญชีมีประสิทธิภาพที่เพียงพอที่จะป้องกันการทุจริต ประพฤติผิดด้านการเงิน การบัญชี และมีเครื่องมือและแบบที่ใช้ในการประเมินระบบควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำเครื่องมือประเมินระบบการควบคุมภายใน ด้าน การนำไปใช้ประโยชน์ 1) ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำระบบการควบคุมภายใน ด้านการเงิน บัญชี ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในครั้งต่อไป 2) การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด และคุ้มค่า 3) การปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นไปอย่างมีระบบและอยู่ในกรอบของ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่วางไว้ 4) เป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารในการกำกับดูแล และปรับปรุง การปฏิบัติงานได้อย่างดี

สมฤทธิ์ ໄວເປີຍ (2552) ສຶກໜາກວາປະເມີນໂຄງການພັດນາແລະສົງເສດຖະກິນການບວງຮາງການ
ການເງິນແລະພັດດູ ໃນສັກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນ
ໂດຍສຽງ 4 ດ້ວຍໃຈ ໄດ້ ດັ່ງນີ້ 1) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນ
ເປົ້າຫາມາຍຂອງ ໂຄງການ ແລະການເຕີ່ມການດຳເນີນໂຄງການ ກາພຽມອູ້ນໃນຮະດັບມາກ ສໍາຮັບ
ຜົນກວາປະເມີນຮາຍດ້ານ ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ກວ່າດ້ານອື່ນ ດື່ນ ມີຜົນກວາປະເມີນໃນຮະດັບມາກ 2) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ນຳເຂົ້າ ເກື່ອງກັບ ບຸກຄາກ ວັດດຸອຸປ່ຽນ ເຄື່ອງມີເຄື່ອງໃຊ້ແລະນບປະມານ ກາພຽມອູ້ນໃນຮະດັບ
ມາກ ສໍາຮັບຜົນກວາປະເມີນຮາຍດ້ານ ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການທີ່ທຳນັ້ນທີ່ເປັນວິທາກຣີເປັນຜູ້ມີຄວາມຮູ້
ຄວາມສາມາດແລະທັກະນະໃນການບວງຮາງບປະມານ ການເງິນ ບັນຍື້ ພັດດູ ມີຜົນກວາປະເມີນສູງກວ່າ
ດ້ານອື່ນ ດື່ນ ມີຜົນກວາປະເມີນໃນຮະດັບມາກ 3) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການ
ການດຳເນີນງານ ເກື່ອງກັບ ການດຳເນີນງານກິຈການການດຳເນີນງານດາມໂຄງການ ການນິເທັດດາມຜົລ
ແລະການປະເມີນຜົລ ກາພຽມອູ້ນໃນຮະດັບມາກ ສໍາຮັບຜົນກວາປະເມີນຮາຍດ້ານ ປາກງວ່າ ດ້ວຍ
ການປະຊາສັນພັນໃນບຸກຄາກຄຽງ ມີຜົນກວາປະເມີນສູງກວ່າ ດ້ານອື່ນ ທີ່ມີຜົນກວາປະເມີນໃນຮະດັບ
ມາກ 4) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງກວ່າ
ດ້ານອື່ນ ສ່ວນໃໝ່ຜູ້ດອບແບບສອບດາມໃຫ້ຂໍ້ເສັນອັນໄວ້ໃນດ້ານຕ່າງໆ ດັ່ງນີ້ 1) ຄວາມໃໝ່
ການຈັດປະຊຸມໃຫ້ຄວາມຮູ້ລັກນະນັບໜ່ອຍຄັ້ງມາກື້ນ ເພຣະເປັນການຝຶກປົງປັດທີ່ດີມາກ ສາມາດໃຫ້
ຄວາມຮູ້ ຄວາມເຂົ້າໃຈແລະສາມາດປົງປັດຕິການບວງຮາງການການເງິນບັນຍື້ ແລະພັດດູ ໃນສັກສຶກສຳສັກສຶກໄທ໌
ຍິ່ງຂຶ້ນ 2) ເຫັນຄວາມໃໝ່ການຈັດປະຊຸມອົບຮມໂດຍໜຸນເວັ້ນໄປຕາມອຳເກົດແຕ່ລະອຳເກົດ ເພື່ອລັດ
ຄໍາໃໝ່ຈ່າຍຂອງຜູ້ເຂົ້າປະຊຸມອົບຮມ ແລະໄມ່ຕ້ອງເດີນທາງໄກລ 3) ຄວາມເພີມເວລາການປະຊຸມເຊີງປົງປັດຕິການ
ໃໝ່ນີ້ 4) ຄວາມສັກສຶກທີ່ຈັດອົບຮມທີ່ເດີນທາງໄດ້ສະດວກ 5) ຄວາມຈັດການປະຊຸມສົມນາເຊີງ
ປົງປັດຕິການດ້ານການເງິນບັນຍື້ ພັດດູ ໃນທຸກໆ ທີ່ປີເພື່ອເປັນ ການເພີມປະສິທິກິພາໃນການປົງປັດຕິການແລະ
ຮັບຮູ້ຂ່າວສານໃໝ່ ຖ້າ ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ

ທຽງຈິດ ພຸລັກ ແລະນກພຣ ເຊື້ອ 3 (2549) ໄດ້ສຶກສຶກ ການສ້າງເຄື່ອງຂ່າຍກະບວນການ
ເຮັດວຽກເພື່ອພັດນາພົມພັດກັນທີ່ກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ເປົ້າຫາມາຍຂອງ ໂຄງການ ແລະການເຕີ່ມການດຳເນີນໂຄງການ ກາພຽມອູ້ນໃນຮະດັບມາກ ສໍາຮັບ
ຜົນກວາປະເມີນຮາຍດ້ານ ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ກວ່າດ້ານອື່ນ ດື່ນ ມີຜົນກວາປະເມີນໃນຮະດັບມາກ 2) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການ
ການດຳເນີນງານ ເກື່ອງກັບ ການດຳເນີນງານກິຈການການດຳເນີນງານດາມໂຄງການ ການນິເທັດດາມຜົລ
ແລະການປະເມີນຜົລ ກາພຽມອູ້ນໃນຮະດັບມາກ ສໍາຮັບຜົນກວາປະເມີນຮາຍດ້ານ ປາກງວ່າ ດ້ວຍ
ການປະຊາສັນພັນໃນບຸກຄາກຄຽງ ມີຜົນກວາປະເມີນສູງກວ່າ ດ້ານອື່ນ ທີ່ມີຜົນກວາປະເມີນໃນຮະດັບ
ມາກ 3) ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ
ຍິ່ງຂຶ້ນ 4) ເຫັນຄວາມໃໝ່ການຈັດປະຊຸມອົບຮມໂດຍໜຸນເວັ້ນໄປຕາມອຳເກົດແຕ່ລະອຳເກົດ ເພື່ອລັດ
ຄໍາໃໝ່ຈ່າຍຂອງຜູ້ເຂົ້າປະຊຸມອົບຮມ ແລະໄມ່ຕ້ອງເດີນທາງໄກລ 5) ຄວາມຈັດການປະຊຸມສົມນາເຊີງ
ປົງປັດຕິການດ້ານການເງິນບັນຍື້ ພັດດູ ໃນທຸກໆ ທີ່ປີເພື່ອເປັນ ການເພີມປະສິທິກິພາໃນການປົງປັດຕິການແລະ
ຮັບຮູ້ຂ່າວສານໃໝ່ ຖ້າ ດ້ວຍໃຈກໍາສຶກສຶກສຳສັກສຶກສຳສັນກັງການເຂົ້າໜີ້ທີ່ກໍາສຶກສຶກເລີຍ ເຊື້ອ 3 ມີຜົນກວາປະເມີນສູງ

หัวติดограмในพื้นที่ชุมชนรอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ที่มีศักยภาพที่จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขั้นตอนของทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสมของภูมิปัญญาด้านหัวติดograms เช่น จักษณ์ ใบลาน ชุมชนท่าทุกธิรังม่วง ผ้าหอชุมชนโคกสลุง และทอสีอกชุมชน ท่าดินคำ เป็นต้น โดยใช้กระบวนการจัดเรื่องที่ประชุม จัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เกิดการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและการพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์หัวติดograms จนทำให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาพื้นบ้านได้รับการส่งเสริม และสนับสนุน การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

วงศ์ เลานศิริวงศ์ และวิไลวรรณ เทียนประชา (2547) ได้ศึกษากลไกกำกับสุขภาพภาคประชาชนกับกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเกษตรปลูกสารพิช บุญชีวภาพ การพิทักษ์สิทธิ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตดั้งเดิมและสมุนไพร และเชื่อมโยงเข้ากับ พรบ. สุขภาพว่าจะเป็นกลไกหลักที่ช่วยขับเคลื่อนระบบให้เข้าสู่การมีสุขภาพดีของประชาชน ผ่านด้านกลไกการกำกับสุขภาพโดยภาคประชาชนพบว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในสมัชชาสุขภาพจะเป็นการประชุมของกลุ่มองค์กร เครือข่าย ผู้สนใจฝรั่ง ประเด็นการประชุมจะยึดตามปัญหาในพื้นที่เป็นหลัก โดยเป็นเวทีให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระดมสมองเพื่อนำเสนอสิ่งที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา ด้านการเกษตรทางเลือก สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และนำเข้าสู่สุขภาพเพื่อให้ชุมชนมีสุขภาวะ การก่อตัวของกลุ่มและกลไกกำกับสุขภาพส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินการก่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ เช่น กลุ่มนุรักษ์ป่าสมุนไพร กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร กลุ่มเยาวชน เมื่อตัวแทนกลุ่มเข้ามาร่วมสมัชชาทำให้มองเห็นความเชื่อมโยงกับสุขภาพ จึงมีการพัฒนาให้กลุ่มมีกิจกรรมด้านสุขภาพ การทำงานจะเห็นเป็นสองลักษณะคือ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและการนำกลุ่มและบุคคลที่สนใจ มาร่วมกันคิด เสนอปัญหาและกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน

คง นารวงษ์ (2545) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์แม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบเครือข่ายที่เกิดขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายที่เป็นธรรมชาติและไม่เป็นธรรมชาติ รูปแบบเครือข่ายที่เป็นธรรมชาตินั้นเป็นการพบปะพูดคุย และเปลี่ยนประสบการณ์การอนุรักษ์แม่น้ำปิงกันโดยไม่ได้นัดหมาย อาจเป็นเครือญาติเดียวกัน หรือพับปะกันในงานประเพณี สวนปูแบบ เครือข่ายที่ไม่เป็นธรรมชาติ เป็นการนัดหมายให้มาพบปะพูดคุยกันในเวลาต่างๆ จนเกิดเป็น เครือข่ายที่นักชุมชนยังได้ร่วมกันวางแผน

แนวทางการแก้ปัญหาของแม่น้ำปิงไว้ ได้แก่ การจัดอบรมพูดคุยและผู้นำสองฝั่งแม่น้ำปิงให้เห็นคุณค่าของแม่น้ำปิง การจัดทำศูนย์แจ้งข่าวสารการดำเนินงานเกี่ยวกับแม่น้ำปิงเป็นระยะๆ การปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชน และการให้ความรู้เรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม

สุภาวินี ทรงพวนันชย์ (2545) ได้ศึกษาการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชนตำบลทากาด อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า เนื่องไปสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชน ตำบลทากาด มีดังนี้ 1) การกระตุ้น ประสานจากนักวิจัยและวิทยากรภายนอกชุมชน 2) การได้รับการเสริมพลังจากการศึกษาภายนอกชุมชน 3) แนวความคิดเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งผู้นำชุมชน และตัวแทนชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้าน 4) รูปแบบการถ่ายทอดแนวคิดและวิธีการ 5) การจัดตั้งองค์กรชาวบ้านที่เป็นเครือข่ายระดับตำบล สำหรับปัจจัยที่เข้าต่อการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชน ได้แก่ กลไกและโครงสร้างเดิมของชุมชน การมีระบบเศรษฐกิจและฐานะทางการเงินที่ดีของชุมชน ส่วนการใช้สปาตำบลเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของเครือข่ายก็เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชนตำบลทากาด และพบว่าข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชน มีดังนี้ 1) ผู้นำในบางชุมชนตำบลทากาดยังขาดความเข้าใจในกระบวนการการทำงานและแนวคิดการมีส่วนร่วม 2) ระบบการผลิตในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อขายทำให้ชาวบ้านเกิดความเห็นแก่ตัว ขาดความเสียสละเพื่อส่วนรวม 3) ความขัดแย้งในชุมชน 4) ประธานเครือข่ายขาดแนวคิดต่อกระบวนการมีส่วนร่วม และคณะกรรมการบางคนไม่ได้สมควรใจเข้ามาทำงานอย่างจริงใจ สำหรับผลการวิจัยในเชิงพัฒนานั้นพบว่า การพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชนตำบลทากาด ส่งผลต่อการพัฒนาในชุมชนตำบลทากาดหลายด้าน คือ 1) การพัฒนาผู้นำเดิมตลอดจนการเกิดผู้นำใหม่ 2) การพัฒนากลุ่มป้าชุมชน 7 หมู่บ้าน 3) พัฒนาการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน 4) มีการพัฒนานักวิจัยชาวบ้านเกิดขึ้นใหม่ ทั้งนี้ประสบการณ์การเรียนรู้ต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านเกิดแนวความคิด ทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ทั้งนี้เพื่อจะนำไปสู่ความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

กานดา ศรีเรือง (2545) ได้ศึกษาการขยายผลเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยังยืน : กรณีศึกษา อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยังยืน : กรณีศึกษาอำเภอเชียงกลาง จ.น่าน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยการรวมกลุ่มจะเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนที่

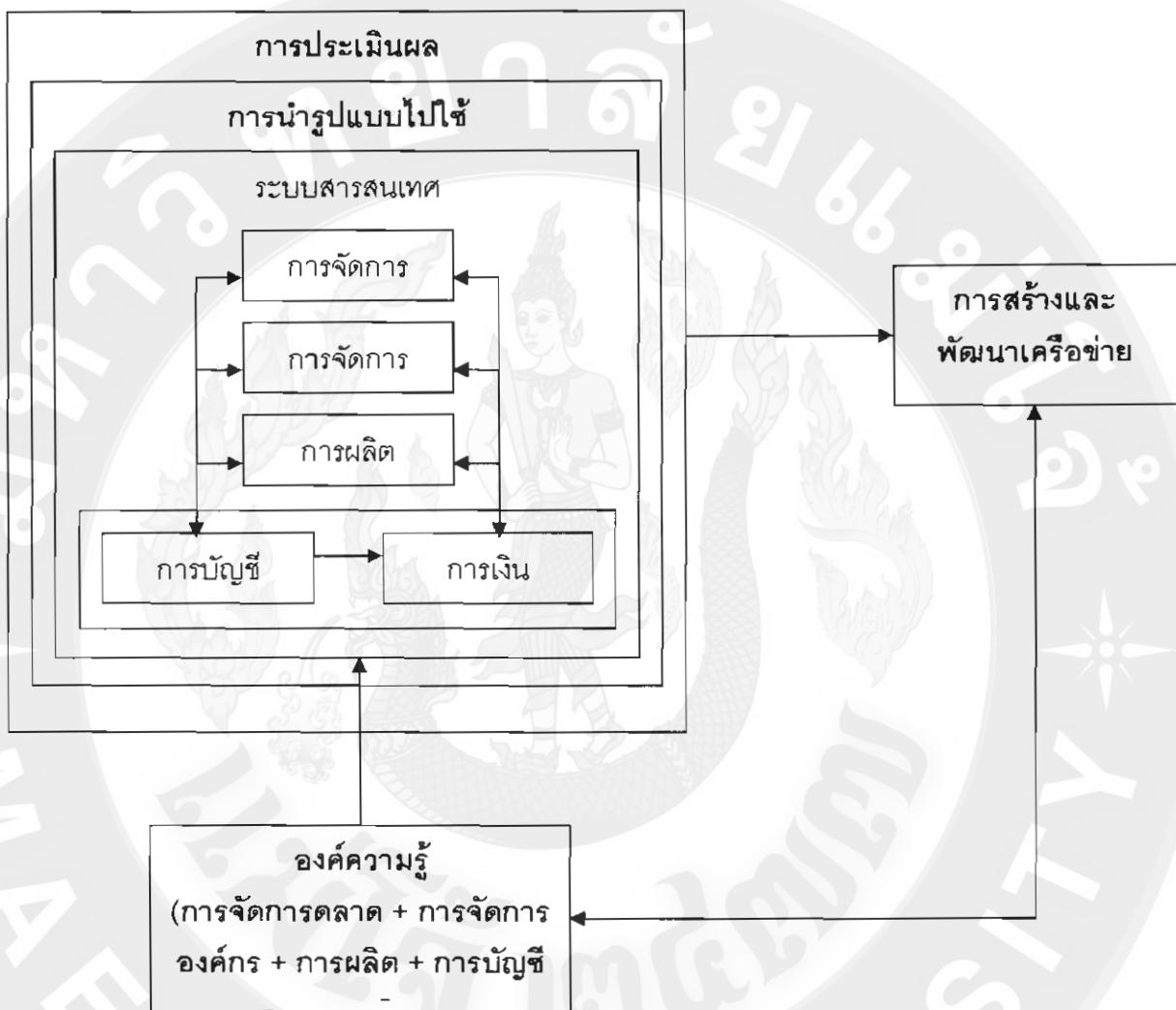
มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง และพัฒนากลุ่ม เช่น การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มทอผ้าไทย – ยวน ซึ่งเกิดขึ้นจาก การศึกษารากเหง้าถินกำเนิด ตลอดจนวิธีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านเจดีย์เดิม ทำให้ชุมชน เกิดจิตสำนึก และต้องการสืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้าให้คงอยู่สืบไป นอกจากนี้การขยายเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังส่งผลให้กลุ่มเยาวชนเกิดความตระหนักรถึงความสำคัญของ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เกิดการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เช่น การฟ้อนเจิง ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นต่างๆ เป็นต้น

สมใจ ယาปภาคาย (2545) แนวทางการพัฒนากลุ่ม/เครือข่ายเด็กและเยาวชนโดย การสนับสนุนของชุมชน ตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสงขัน จ.อุดรธานี ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายเด็ก/เยาวชนมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ กระบวนการพัฒนา กลไก การขับเคลื่อน ปัจจัย/เงื่อนไขในการพัฒนา และแนวทางการขับเคลื่อนต่อไป ดังนี้ 1) กระบวนการพัฒนา คือ มีการจัดเรื่องหัวเรื่องร่วมกับผู้นำทั้ง 8 หมู่บ้าน เด็ก องค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ถึงแนวทางการพัฒnar่วมกัน ตลอดจนต้องมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ การทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ แผนกิจกรรม ติดตามประเมินผลการทำงานร่วมกันเป็น ระยะๆ โดยเชิญผู้รู้ภายใน/ภายนอก มาให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง 2) กลไกการขับเคลื่อน ที่หนุนเสริมการทำงานของเด็กมี 2 ลักษณะ คือ องค์กรภายในชุมชนกับ องค์กรภายนอกชุมชน โดยองค์กรภายในในหน้าที่เป็นผู้เลี้ยง ที่ปรึกษา ให้ความรู้เพิ่มเติม ให้มี การศึกษาดูงาน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่วนองค์กรภายนอกช่วยสนับสนุนกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประสานงาน การบริหารจัดการกลุ่ม และบประมาณ 3) ปัจจัย/เงื่อนไขของ การพัฒนา คือ ทุนเดิมที่แต่ละกลุ่มมีอยู่ ครูพี่เลี้ยงและพี่เลี้ยงที่มีจิตสาธารณะ ผู้นำชุมชนที่มี ศักยภาพ และมีองค์กร/หน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนในชุมชน 4) แนวทางขับเคลื่อนต่อไป โรงเรียน บ้านน้ำพี้ มติราษฎรที่ 214 จะเป็นแกนนำการขับเคลื่อนประสานงานระหว่างกลุ่มเด็ก/เยาวชน ชุมชน/องค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ในการที่จะสนับสนุนกลุ่มเด็ก/เยาวชน โดยจัดให้เป็น แผนการเรียน(หลักสูตร) หรือแผนกิจกรรมเสริมเป็นชุมชน โดยมีคณะกรรมการชุมชน องค์กรชุมชน เป็นผู้ร่วมกำหนดแผน กับกลุ่มเด็กทุกชั้น級 เด็กปกติและเด็กที่สนใจทั้งภายใน/ภายนอกโรงเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป คือ การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการขยายผลการพัฒนาเครือข่ายเด็ก/เยาวชน และรูปแบบเครือข่ายขององค์กรในการพัฒนาเด็ก/เยาวชนเพื่อสงเสริมให้กลุ่มเด็กได้ เรียนรู้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบจัดการองค์ความรู้ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง พัฒนาบนโครงสร้างเว็บเชอร์วิสแบบอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน (ธาราชัย ปิยะวัฒน์, อ่อนไลน์) ได้พัฒนาซอฟต์แวร์ที่มีการใช้งานอย่างแพร่หลายบนเว็บไซต์ GotoKnow.org คือ KnowledgeVolution ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์แบบ open-source ที่มุ่งสนับสนุนการจัดการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและพัฒนาต่อเนื่องได้ทั้งภายในประเทศไทยและภายนอกประเทศไทย เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ทั่วประเทศไทย โดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ต่างแสดงความสนใจที่จะนำ KnowledgeVolution ไปใช้งานภายในองค์กรเหล่านั้น นอกจากนี้ได้มีการผลิตซอฟต์แวร์ อีกสองชิ้น ได้แก่ PlanetMatter และ FeedSpring เพื่อใช้งานในการจัดการความรู้ขององค์กร ซึ่งซอฟต์แวร์ทั้งสองชิ้นนี้ได้ถูกนำไปใช้งานอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในต่างประเทศ และในระหว่างการพัฒนาซอฟต์แวร์ดังกล่าว พบว่า ยังมีซอฟต์แวร์อีกมากทั้งซอฟต์แวร์พื้นฐานและซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการความรู้ โดยเฉพาะสำหรับสังคมแบบกระจายและองค์กรที่มีโครงสร้างการบริหารแบบอ่อนตัว ได้แก่องค์กรเพื่อสังคมต่างๆ เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนของการใช้ระบบสารสนเทศในการวางแผนและการบริหารงานศึกษางานนี้ขององค์การบริหารส่วนตำบล (เกริกศักดิ์ บุญญาณุพงศ์, 2547) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ แต่ไม่ได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสารสนเทศมีไม่ครบถ้วน และการจัดกระบวนการอยู่ตามที่ต่างๆ ไม่มีการรวมรวมอย่างเป็นระบบ สารสนเทศที่ใช้จึงไม่ก่อให้เกิดความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพิ่มขึ้น การขาดแคลนสารสนเทศเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการหนึ่งในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร จากการประเมินความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกือบทุกแห่งยังไม่มีความพร้อมในการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยพบว่าบุคลากรทุกระดับ ไม่มีความรู้เรื่องการจัดทำแผนการพัฒนา ขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การพัฒนาระบบสารสนเทศของหน่วยงานไม่อาจดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศที่หน่วยงานภายนอกดำเนินการพัฒนาให้ ไม่สามารถดำเนินการต่อได้อย่างยั่งยืน มักจะเลิกใช้เมื่อที่ปรึกษาในภาระมาให้หน่วยงานดำเนินการเอง สำหรับเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่เป็นปัญหาเนื่องจากราคาก่อตั้งส่วนใหญ่กับสมรรถนะของเครื่องที่สูงขึ้น ไม่เป็นปัญหาในการจัดซื้อจัดหา แต่ปัญหาจะอยู่ที่หน่วยงานต่างๆ มุ่งเน้นลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน จนลະเลียนเนื้อหาสาระ และความรู้ที่จะเกิดการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่างๆ เกิดการลงทุนที่ไม่คุ้นค่ากับผลที่จะได้รับ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย
(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงการประเมินผลและการติดตามผลการนำรูปแบบการบริหารงานไปใช้ในการดำเนินงาน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. สถานที่ดำเนินการวิจัย
2. ประชากร
3. กลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

สถานที่ดำเนินการวิจัย
(Locale of the study)

สถานที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คือ สถานที่ตั้งและสถานที่ผลิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยในปีที่ 1 โดยอยู่ในเขตพื้นที่ 8 อำเภอ ดังนี้ อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง อำเภอฝาง อำเภอแม่สาย อำเภอสันป่าตอง และอำเภอแม่อ่อน

ประชากร
(Population)

กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยในปีที่ 1 โดยอยู่ในเขตพื้นที่ 8 อำเภอ ดังนี้ อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง อำเภอฝาง อำเภอแม่อาย อำเภอสันป่าตอง และอำเภอแม่อ่อน

กลุ่มตัวอย่าง
(Samples)

กลุ่มตัวอย่างทำการคัดเลือกโดยการส่งจดหมายเชิญให้เข้าร่วมโครงการไปยัง กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยในปีที่ 1 โดยอยู่ใน เขตพื้นที่ 8 อำเภอ ดังนี้ อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง อำเภอฝาง อำเภอแม่อาย อำเภอสันป่าตอง และอำเภอแม่อ่อน หลังจากนั้นมีกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 10 กลุ่ม คือ

1. เขตอำเภอสันทราย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่
 1. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฟกใหม่ ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจัน ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
2. เขตอำเภอสารภี จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิชต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 2. กลุ่มเกษตรกรรมคลุนราษฎร ต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุยหมึกระบบกองเติมอากาศ ต.หนองแฟก อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 4. กลุ่มพืชผักทางมุ้งปลดสารพิชต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่
3. เขตอำเภอดอยสะเก็ต จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผลิตปุยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่
3. กลุ่มผ้าเกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลวงหนี๊อ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

4. เขตอำเภอแม่ริม จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหืก ต.สะลาง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(The research instrument)

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) แบบสัมภาษณ์ และ แนวทางดาม (guidelines) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จังหวัด เชียงใหม่ ทั้ง 10 กลุ่ม รวมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

(Data collection)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บจากข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (primary data) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการติดต่อ ประสานงาน และรวบรวมเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เอกสารของสหกรณ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่ จำกัด เอกสารของทางราชการ รายงาน การวิจัย และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ(secondary data) จะเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยใช้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Dept Interview) และการประชุม กลุ่มย่อย (Focus Groups)

การวิเคราะห์ข้อมูล
(Analysis of data)

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) รายงานผลเป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบของตารางและแผนภาพ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการประชุมกลุ่มย่อย รายงานผลเป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์ พร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบของตารางและแผนภาพ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
(Research duration)

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนตุลาคม 2553

บทที่ 4

ผลการวิจัย

(RESEARCH RESULTS)

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงการประเมินผลและการติดตามผลการนำรูปแบบการบริหารงานไปใช้ในการดำเนินงาน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (focus groups) ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 2 การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความต้องการด้านการบริหารงานของเกษตรกร

ตอนที่ 4 การประเมินผลเครื่องมือทางการเงินและบัญชี

ตอนที่ 5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 7 ระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัยแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 กลุ่ม ดังนี้

1. เขตอำเภอสันทราย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฝกใหม่ ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฝก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

2. เขตอำเภอสารภี จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิช ต.ยางเน็ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 2. กลุ่มเกษตรกรรมคุณภาพ ต.ยางเน็ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปูยหมีระบบบวกของเติมอากาศ ต.หนองแฟก อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 4. กลุ่มพืชผักทางมังroveปลอดสารพิช ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่
3. เขตอำเภอดอยสะเก็ต จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผลิตปูยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่
 2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่
 3. กลุ่มผักเกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลุงเหนือ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่
4. เขตอำเภอแม่ริม จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหืก ตำบลสะลง อำเภอแม่ริม

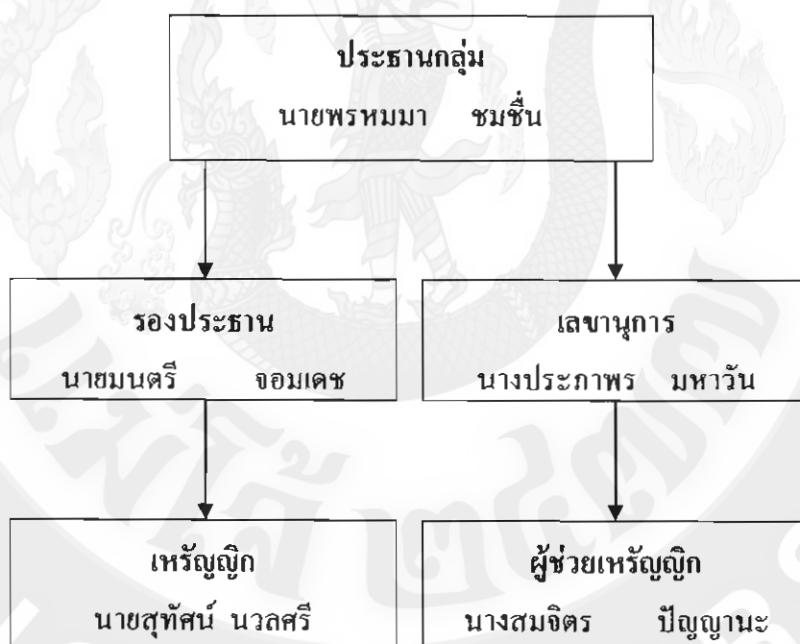
ซึ่งข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมสร้างเครือข่าย มีดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฟกใหม่ ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตั้งอยู่ที่ บ้านไร์พัฒนา ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โดยมีการก่อตั้งมาแล้วประมาณ 10-15 ปี โดยเริ่มจากที่ดินที่เป็นของนางแก้ว ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในหมู่บ้าน บ้านไร์พัฒนา ซึ่งมีพื้นที่จำนวนทั้งหมดกว่า 10 ไร่ ต่อมานางแก้วได้บริจาคให้กับมูลนิธิของวัดพระธาตุดอยสุเทพ ประมาณ 7 ไร่ และที่เหลือนำมาขายแล้วนำเงินที่ขายได้เป็นบริจาคมเพื่อการก่อสร้าง ต่อมากลุ่มนี้ได้ทำการทำเกษตรอินทรีย์แบบเกษตรเดิม จึงได้ทำเรื่องขอเสนอโครงการกับมูลนิธิวัดพระธาตุดอยสุเทพ ซึ่งได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากมูลนิธิ และทางกระทรวงอื่นๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร อบต.แม่แฟกใหม่ รวมถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ซึ่งทำให้แต่ละหน่วยงานให้ความสนใจและสนับสนุนมาเป็นอย่างดี มาช่วยกันสร้างโรงเก็บผลผลิต แปลงที่ดินสำหรับการทำเกษตร ต่อมากองทุนมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการเกษตร ได้ดำเนินถึงสภาพแวดล้อม และการรักษาสมดุลของธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีระบบการจัดการนิเวศวิทยาที่คล้ายคลึงกับธรรมชาติ และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ไม่ว่าจะเป็นปesticide สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและอื่นๆ ที่มีอันตรายต่อ

ตลอดจนไม่ใช้พื้นที่หรือสัดสวนที่เกิดจากการตัดต่อทางพันธุกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบในสภาพแวดล้อม เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ดินพืชมีความแข็งแรง สามารถด้านทานโภคและแมลงได้ด้วยตนเอง รวมถึงการนำเข้าภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ด้วย ผลผลิตที่ได้จะปลดภัยจากอันตรายของสารพิษตกค้างทำให้ปลดภัยห้องผู้ผลิต ผู้บริโภค และไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอีกด้วย จนทำให้กลไกเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกผลผลิตผักได้และสามารถนำไปปรับใช้กับการประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรได้อีกด้วย

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ / ข้อบังคับของกลุ่ม

- มีการจัดประชุมทุกเดือน
- มีการออมทรัพย์ทุกเดือน (ทุกวันที่ 4 ของเดือน)
- มีการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก เช่น การปลูกต้นกล้วยให้กลุ่มสันทราย ถ้ามีการขาดการเข้าร่วมกิจกรรมเกิน 3 ครั้ง จะมีการพิจารณาถึงดำเนินการหักเงินหัวหน้าที่ที่กำงอยู่ เช่น มีการคัดเลือกกรรมการท่านอื่นมาแทน
- มีการให้กู้ยืมเงิน และต้องมีการชำระทุกๆ ปี ของวันที่ 30 เดือน ธันวาคม สิ้นปี และคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ ที่ก่อสู่มลพิษ

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
ผักน้ำ	ก.ก. ละ 10 บาท	ก.ก. ละ 8 บาท	ตลาดเจดีย์แม่ครัว ต.แม่ແafc ใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
แตงกวา	ก.ก. ละ 10-15 บาท	ก.ก. ละ 6 บาท	
มะระ	ก.ก. ละ 10-12 บาท	ก.ก. ละ 8 บาท	กับ ตลาดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ตลาด มช.)
ผักชีสม	ก.ก. ละ 15 บาท	ก.ก. ละ 13 บาท	
ถั่วฝักยาว	ก.ก. ละ 10-15 บาท	ก.ก. ละ 8 บาท	
กะหล่ำปลี	ก.ก. ละ 8 บาท	ก.ก. ละ 6 บาท	
มะเขือ	ก.ก. ละ 5 บาท	ก.ก. ละ 3 บาท	
ผักกาดขาว	ก.ก. ละ 10 บาท	ก.ก. ละ 8 บาท	

ราคา การกำหนดราคาที่ต่างกันห้องตลาดทั่วไป โดยจะเน้นถึงผักปลอกสารพิช
และเป็นการกำหนดราคาที่ประธานกลุ่มตั้งขึ้นเอง โดยจะกำหนดราคาแบบง่าย ๆ ตามพื้นฐาน
การตั้งราคาตามห้องคิน

วิธีการจำหน่าย มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ดังนี้

ขายปลีกที่ตลาดเจดีย์แม่ครัว และศูนย์พัฒนาสินค้าเกษตรตามมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เนื่องจาก เป็นแหล่งจัดจำหน่ายพืชผักที่ได้มาตรฐานและมีกลุ่มลูกค้าจำนวนมากที่เข้ามาเลือกซื้อ
ผักตอนเย็น และเป็นศูนย์การรวมกลุ่มของกลุ่มลูกค้าประเภทต่างๆ เช่น กลุ่มนักศึกษา
กลุ่มคนทำงานบริษัท มีสัดส่วนการขายปลีก 70%

ขายส่ง ส่วนใหญ่พ่อค้าคนกลางจะมารับซื้อในสวน มีสัดส่วนการขายส่งอยู่ที่
ประมาณ 30 %

การส่งเสริมการตลาด ใช้การส่งเสริมการตลาดดังนี้ ใช้การโฆษณา โดยการใช้
สื่อทาง วิทยุชุมชน และประชาสัมพันธ์สื่อทางตามสายของหมู่บ้าน และการลดราคาให้กับลูกค้า
ที่มาซื้อเป็นประจำ และมีการลดราคาสำหรับการซื้อในจำนวนครั้งละมาก ๆ เช่น ซื้อ ผักชีสม 500
บาท ก็จะแถมผักชนิดอื่นๆ ให้อีกประมาณ 50 บาท

แหล่งเงินทุน สมาชิกใช้เงินส่วนตัวทั้งหมดในการลงทุน

2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2546 โดยสมาชิกในหมู่บ้านชี้แจงจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ต่อที่ประชุมภายในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้านเนื่องจากในหมู่บ้านแต่ละบ้านจะมีบริเวณบ้านมากและว่าง จึงเสนอแนวคิดให้กับกลุ่มแม่บ้านปลูกผักปลดสารพิษรับประทานเองที่บ้านและถ้าเหลือกินก็นำไปจำหน่ายเพื่อจะได้มีรายได้เสริมเข้ามาใช้จ่ายในบ้าน

สาเหตุของการทำเกษตรอินทรีย์ เพราะจะทำการปลูกไว้กินเองภายในครัวเรือนและอยากให้ผู้อื่นรับประทานผักและผลไม้ที่ไร้เคมีไร้สารพิษจึงเป็นสาเหตุของการทำเกษตรอินทรีย์

เริ่มจากการรวมกลุ่มของพ่อบ้านในการทำโรงสีข้าวหมูบ้านจึงทำให้แม่บ้านได้รวมกันตั้งกลุ่มแม่บ้านขึ้นมา

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ / ข้อบังคับของกลุ่มน้ำสารเคมีมาใช้ในการปลูกผัก

1. ห้ามสมาชิกของกลุ่มน้ำสารเคมีมาใช้ในการปลูกผัก
2. ห้ามซื้อสินค้าคนอื่นที่ตนเองไม่ได้ปลูก自行 แม้ว่าสินค้านั้นจะขายดีขนาดไหน ก็ตาม
3. สินค้าที่นำไปขายจะต้องเป็นสินค้าที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือน มิใช่ปลูกเพื่อขายแล้วตนเองไม่ได้กิน

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ ที่กลุ่มจำหน่าย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
ผักสวนครัว			โรงพยาบาลสันทราย
- ชะอม	มัดละ 5 บาท	-	
- ผักกาด	มัดละ 5 บาท	-	
- ผักเชียงดา	มัดละ 5 บาท	-	
- กระเจี๊ยบเขียว	ถุงละ 5 บาท	-	
- ผักหวานป่าน	มัดละ 5 บาท	-	
- พริก	ถุงละ 5 บาท	-	
- ตะไคร้	มัดละ 5 บาท	-	
- มะนาวผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	ลูกละ 50 ส.ต.	-	
ข้าวแต่น	ถุงละ 23 บาท	-	

ราคา การกำหนดราคาขายจะตั้งราคาตามห้องตลาดซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณผลิตที่เข้าสู่ตลาด มาแต่จะมีราคาขายที่สูงกว่าผักที่ใช้สารเคมีเล็กน้อย

การจัดจำหน่าย กลุ่มขายปลีก 100 % นำไปจำหน่ายเองที่โรงพยาบาลสันทราย วันพุธ และวันศุกร์ เจ้าของจะจัดสินค้าของตนเป็นมัดๆ ขายกำละ 5-15 บาท จัดแพ็คใส่ถุงขายถุงละ 15-20 บาท

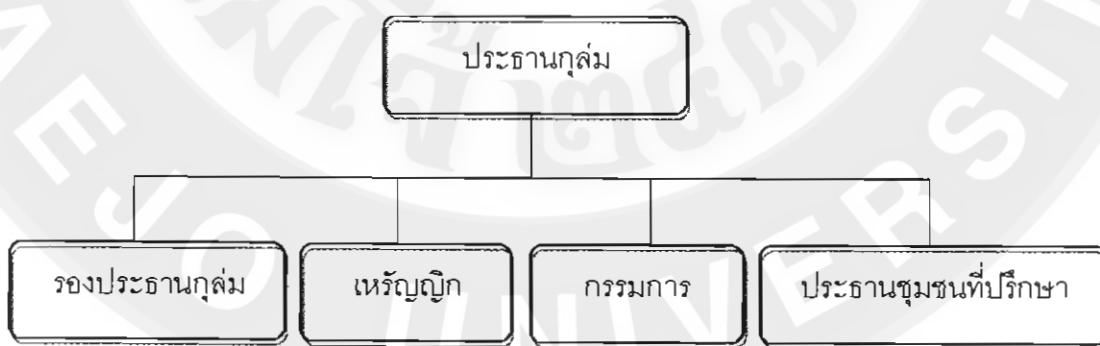
**การส่งเสริมการตลาด ถ้าขึ้นในปีมาต้นที่มากจะขายให้ราคานี้ถูกกว่าขายปลีก
เล็กน้อยและแคมไห้อีก**

แหล่งเงินทุน ได้จากสำนักงานสร้างเสริมสุขภาพในการให้เกี่ยวกับอุปกรณ์ในการทำ
เกษตรอินทรีย์และเงินทุนตนเอง การจัดสรรผลตอบแทนกำไรที่ได้จากการขายหลังหักต้นทุนและ
ค่าใช้จ่ายแล้วจะแบ่งให้กับสมาชิกในกลุ่มเท่ากันทุกคน

3. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ต.ยางเน็ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ต.ยางเน็ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ เป็นโครงการ
ผักปลอดสารพิษนี้จัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ระยะเวลาประมาณ 2 ปี 8 เดือน ในระยะแรกไม่ได้
ทำผักปลอดสารพิษ เป็นการปลูกพืชเชิงเดียว คือปลูกพืชชนิดเดียว มีสมาชิกเป็นคนในครอบครัว
หรือคนใกล้ชิดประมาณ 11 คน ต่อมาได้มีผู้มาสนับสนุนให้ปลูกผักสารพิษ คือ เทศบาลตำบล
ยางเน็ง มีการสอนให้ทำปุ๋ยต่างๆ และมีการสนับสนุนในส่วนของเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเกษตร
จึงเป็นแรงจูงใจให้ทำผักปลอดสารพิษและจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 32 คน

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม ห้ามใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมีทุกชนิด ในการใช้ปุ๋ย
แต่ละครั้งจะมีผู้ควบคุมดูแลเพื่อให้เกิดความปลอดภัยมากที่สุด

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภทพัก	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
มะเขือยาว	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 10 บาท	- มีพ่อค้าคนกลาง 2 กลุ่มมารับซื้อถึงที่ แล้วนำไปจัดจำหน่าย
ถั่วฝักยาว	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 25 บาท	ต่อให้กับห้างสรรพสินค้า
ผักน้ำ	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 12 บาท	- มีตลาดภายในชุมชนชาววี
ผักปัง	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 15 บาท	2 แหล่ง คือ ตลาดยางเน็ง และตลาดที่ว่าการอำเภอสารภี
ผักคึ่นช่าย	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 40 บาท	
ผักชี	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 15 บาท	
ต้นหอม	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 20 บาท	
กะหล่ำดอก	ขีดละ 2 บาท	กิโลกรัมละ 20 บาท	
บล็อกเคอร์	ขีดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 50 บาท	
คะน้า	มัดละ 5 บาท	กิโลกรัมละ 15 บาท	
ข่า	ขีดละ 2 บาท	กิโลกรัมละ 15-20 บาท	
	ขีดละ 2 บาท		

ราคา กำหนดราคามาตามท้องตลาดทั่วไป

การจัดจำหน่าย มีการจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่งดังนี้ ขายส่ง ให้กับพ่อค้าคนกลางโดยพ่อค้าคนกลางจะมารับถึงที่ ขายตามความต้องการหรือรับคำสั่งซื้อตามจำนวนผักที่ทางโครงการสามารถผลิตได้และมีอยู่ โดยพ่อค้าคนกลางจะนำไปวางขายที่ห้างสรรพสินค้าต่างๆ และขายปลีกภายในตลาดชุมชนชาววี คือ ตลาดยางเน็ง และตลาดที่ว่าการชุมชนชาววีโดยสมาชิกภายในกลุ่มเป็นผู้ขายเอง

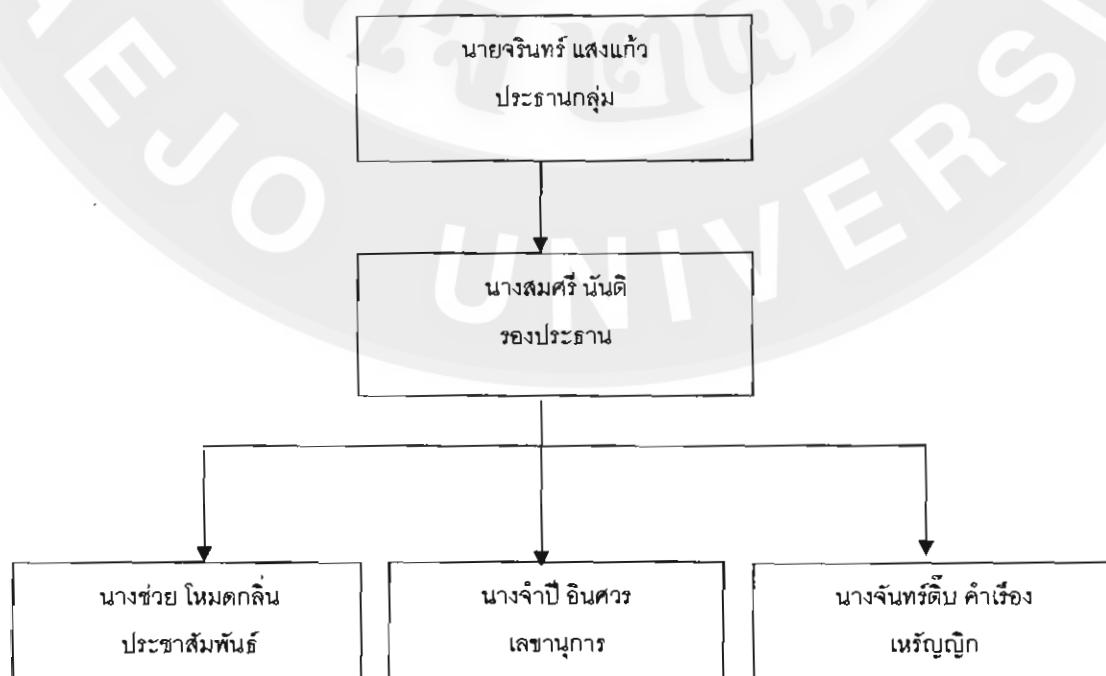
การส่งเสริมการตลาด เทศบาลตำบลยางเน็งเป็นผู้ประชาสัมพันธ์โดยมีการจัดเสียงตามสายเพื่อประกาศให้คนในชุมชนทราบ

แหล่งเงินทุน ใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุนโดยแต่ละแปลงผักจะมีการแบ่งสัดส่วนของแต่ละคนไว้แล้ว แล้วลงทุนในแปลงผักของตนเองเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก็นำมาลงทุนใช้หมุนเวียนต่อไป เศรษฐกิจดั้บลุงเงิน ให้การสนับสนุนในส่วนของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในเกษตรกร การจัดสรรงบประมาณ รายได้ที่ได้จากการแปลงผักของตนเองจะนำไปลงทุนต่อ และรายได้ขึ้นอยู่กับจำนวนผักที่แต่ละคนปลูกได้

4. กลุ่มเกษตรกรรมคลุนราษฎร ต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกรรมคลุนราษฎร ต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่ เริ่มตั้งแต่ 14 กุมภาพันธ์ 2549 เริ่มต้นจากการที่เกษตรกรทำอาชีพจักรยานปั่นขายสูญเสียสูงสุดอยู่ในวัยเด็กต่อมากลายตัวเป็นเกษตรกรด้วยความรู้ที่ได้รับจากการใช้สารอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี แล้วทางกลุ่มนี้เห็นว่าเกษตรจะหันมาปลูกผักปลอดสารพิษได้แล้ว และเป็นความต้องการของตลาด เนื่องจากเป็นห่วงในเรื่องของสุขภาพของชาวสวนด้วย เนื่องจากปัจจุบันโรคระบาดเป็นได้ง่ายที่เกิดจากสารเคมีติดค้างในร่างกาย และเกษตรดั้บลุงที่ได้มาให้ความรู้เพิ่มเติมอีกทางกลุ่มคิดว่าเป็นไปได้ยากถ้าปลูกผักแล้วไม่ใช้สารเคมี เพราะผักกับแมลงเป็นสิ่งที่คู่กันอยู่แล้ว เกษตรดั้บลุงเข้ามานำหน้าในการจัดทำผักปลอดภัยคือ คุณนิทรรศ นิราราด

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม

- ในเรื่องของการทำเกษตรปลูกด้วย ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดในการปลูกและบำรุงพืช

โดยเด็ดขาด

- เรื่องของการกู้ยืมเงินจากทางกลุ่ม คนละ 3,000 บาท ต้องทยอยส่งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนทุก ๆ ปี ของวันที่ 5 มกราคม
- การกู้ยืมเงินทางกลุ่ม ต้องฝากเงินออมสักจะในอัตรา 50 บาทต่อเดือน

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
ผักกาดจ้อน	-	15	ตลาดสันป่าข่อย
ผักคะน้า	-	15	ตลาดสันป่าข่อย
ผักโขม	-	12	ตลาดสันป่าข่อย
ผักบุ้ง	-	12	ตลาดสันป่าข่อย
สลัดใบ	-	5-45	ตลาดสันป่าข่อย
ผักกาดขาวปลี	-	15	ตลาดสันป่าข่อย
ผักกาดทางหนึ่ง	-	18	ตลาดสันป่าข่อย
บล็อกเคอรี่	-	30	ตลาดสันป่าข่อย
กะหล่ำปลีญี่ปุ่นหัวใจ	-	35	ตลาดสันป่าข่อย
กะหล่ำเดอก	-	20	ตลาดสันป่าข่อย
ผักกวางตุ้ง	-	20	ตลาดสันป่าข่อย
กะหล่ำหัวแหลม	-	23	ตลาดสันป่าข่อย

ราคา ราคาขายส่งจะดูจากราคาตลาดและถูกากเป็นหลัก

การจัดจำหน่าย เน้นขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลางที่ตลาดสันป่าข่อย

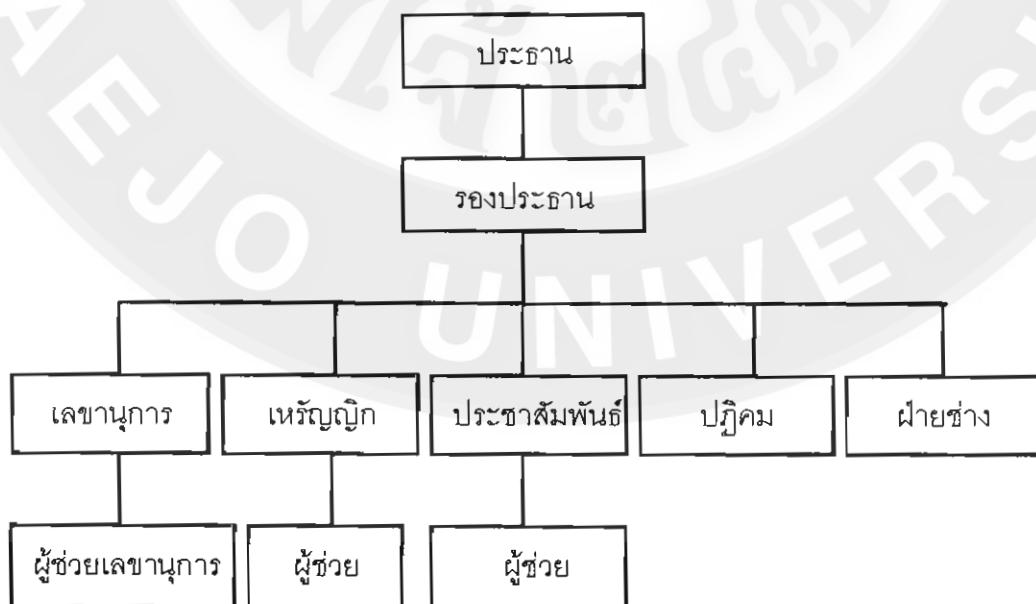
การส่งเสริมการตลาด ใช้การลดราคาให้กับลูกค้าของทางกลุ่ม

แหล่งเงินทุน เงินทุนจำนวน 113,050 บาท จากเกษตรต่ำบลโดยให้มาในนามกลุ่ม
แล้วให้ทางกลุ่มบริหารจัดสรรตัวเงินกันเองโดยทำผ่านประธานกลุ่ม การจัดสรรผลตอบแทนขึ้นอยู่
กับรายได้ของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน

5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุยหมากระบบกองเติมอากาศ ต.หนองแฟ๊ก อ.สารภี จ.เชียงใหม่

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุยหมากระบบกองเติมอากาศ ต.หนองแฟ๊ก อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ได้รับความอนุเคราะห์ในเรื่องอุปกรณ์การผลิตปุยหมากระบบกองเติมอากาศจาก อาจารย์ธีรพงษ์ สว่างปัญญาภู คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กลุ่มปุยหมากมีสมาชิก จำนวน 29 คน ได้ระดมทุนคนละ 700 บาท เพื่อจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ที่ยังขาดและจำเป็นในการผลิตปุย โดยทางกลุ่มได้เริ่มผลิตครั้งแรกในวันที่ 16 ธันวาคม 2548 และผลิตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ระยะเวลาที่จัดตั้งกลุ่มประมาณ 4 ปี เมื่องจากปุยเคลมีราคาแพง จึงหันมาทำปุยอินทรีย์ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนในการทำการเกษตร และ นำวัสดุที่เหลือใช้จากการทำเกษตรมาทำปุยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม

- สมาชิกทุกคนจะต้องยอมเงินคนละ 30 บาทในทุกวันที่ 5 ของเดือนเดือน เป็นการนำเงินเข้ากลุ่ม เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน
- ในการผลิตปุ่ยแต่ละครั้งจะต้องแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 จำนวน 7 กอง แบ่งปันให้สมาชิกภายในกลุ่มและส่วนที่ 2 จำนวน 4 กอง สำหรับขายเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน
- ในแต่ละครั้งถ้าสมาชิกคนไหนที่ขาดหรือไม่มาทำปุ๋ยหมัก ก็จะไม่ได้ส่วนแบ่งของปุ๋ยหมักที่ทำในครั้งนั้น

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภท ผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
ปุ๋ยหมัก	กิโลกรัมละ 5 บาท 1 กะสอบมี 20 กก. ราคากะสอบละ 100 บาท	-	ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปุ๋ยหมักระบบกองเติม อากาศ
ปุ๋ยหมักอัดเม็ด	กิโลกรัมละ 12 บาท 1 กะสอบมี ละ 20 กก. ราคากะสอบละ 240	-	ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปุ๋ยหมักระบบกองเติม อากาศ

ราคาขาย กำหนดรายขายของโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตและราคาในตลาด

การจัดจำหน่าย เป็นการขายปลีก จะขายปุ๋ยหมักที่น้ำคลาแพอเพียงที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปุ๋ยหมักระบบกองเติมอากาศ ซึ่งลูกค้าจะมารับชื้อถึงที่เอง และมีการออกงานต่างๆเพื่อโชว์ผลิตภัณฑ์ เช่น งานฤดูหนาว งานเกษตรต่างๆ เมื่อมีลูกค้าสนใจก็จะมีการติดต่อและมารับสินค้าเองถึงที่ส่วนใหญ่แล้วจะซื้อประมาณ 10-20 กะสอบ

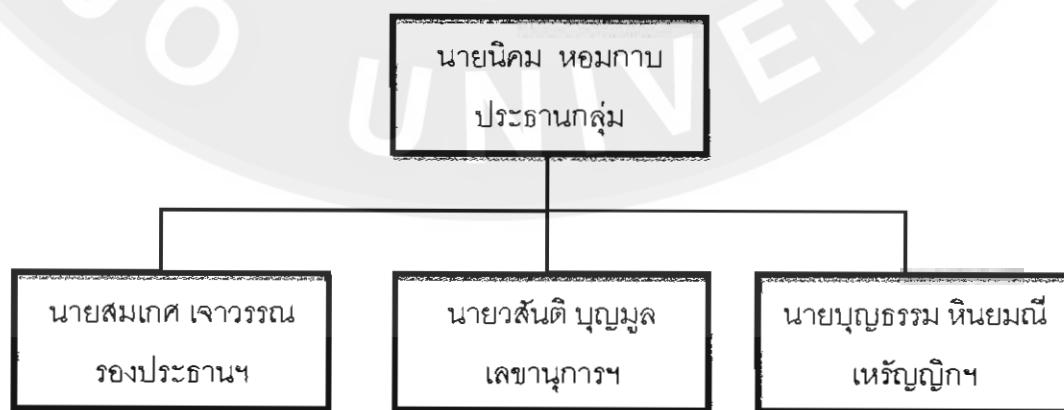
การส่งเสริมการตลาด มีการโฆษณาผ่านทางวิทยุซุ่มชน มีนักศึกษาจากมหาลัยต่างๆของภาคเหนือ และคณะศึกษาจากต่างจังหวัดที่มาศึกษาดูงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ซึ่งถือเป็นการประชาสัมพันธ์ไปในตัว เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

แหล่งเงินทุน กลุ่มปูยหมากมีสมาชิก 26 คน ได้ระดมทุนคนละ 700 บาท และสมาชิกทุกคนมีการออมเงินคนละ 30 บาทในวันที่ 5 ของทุกเดือนเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน การจัดสรรงผลตอบแทนในการผลิตปูยแต่ละครั้งจะต้องแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 จำนวน 7 กอง แบ่งเป็นให้สมาชิกภายในกลุ่มและส่วนที่ 2 จำนวน 4 กอง สำหรับขายเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนต่อไป

6. กลุ่มพืชผักการมุ้งปลอตสารพิษ ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มพืชผักการมุ้งปลอตสารพิษ ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่ เริ่มตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2546 โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล นายเอกชัย บุญสถา และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมการประชุม ได้รับเงินสนับสนุนในการดำเนินงานของโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) เนื่องจากทางกลุ่มต้องการลดการใช้สารเคมี เพราะว่าในปัจจุบันมีอัตราการใช้สารเคมีในพืชผักมากขึ้น และมีอัตราในการต่อรองราคาได้มากกว่า

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม

- ต้องมีการใส่รหัสประจำตัวของสมาชิกบนถุงพลาสติกบรรจุผัก และต้องเป็นผัก การมุ้งของสมาชิกเอง ห้ามน้ำผักจากแหล่งอื่นมาบรรจุ เพื่อป้องกันการปลอมปนของผักอกมุ้ง หรือผักที่มีสารพิษเจือปน หากตรวจพบว่ามีสารพิษในผักแล้ว จะทำให้ชื่อเสียงหมู่บ้านผักปลดสารพิษเสียหาย
- หากสมาชิกมีผักปริมาณเท่าไรก็ขอให้จำนวนน่ายเท่านั้น เพราะเกรงจะเกิดปัญหาตามมาได้
- ขอให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบถึงสารพิษที่ตรวจพบในผัก และซึ่งเรื่องวิธีการตรวจสอบสารพิษด้วยเครื่องตรวจสอบ

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
1.คะน้า	30	-	- ถนนคนเดิน
2.ผักกาดหวานดุ้ง	20	-	- สถานีวิจัย MCC
3.ผักกาดย่องเต้	20	-	
4.ผักนุ่ง	20	-	
5.ผักกาดเขียวปลี	20	-	
6.ผักกาดขาวเบา	20	-	
7.บล็อกเคอรี่	30	-	
8.ถั่วลันเตา	45	-	

ราคา จะกำหนดจากการเป็นผักปลดสารพิษและดูจากราคาผักชนิดเดียวกัน ในท้องตลาด และการกำหนดราคาในการขายที่เป็นมาตรฐานเดียวกันจากศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร(สวพก.) เพื่อไม่ให้เกิดการเอาไว้ด้วยกันและไม่ให้ลูกค้าถูกมองว่าผู้จำหน่ายมีการเอาไว้ด้วยกันและไม่ให้ลูกค้าถูกมองว่าผู้จำหน่ายมีการเอาไว้ด้วยกัน

การจัดจำหน่าย จะทำการจัดจำหน่ายโดยการรวมผลผลิตที่ได้จากเกษตรกรที่เข้ามาร่วมกลุ่มโดยทางคุณนิคม ห้องกาน จะเป็นผู้นำไปจัดจำหน่ายที่ตลาด

การส่งเสริมการตลาด การโฆษณาจะได้รับการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร(ศวพก.), คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้ดูแลเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยที่ทางกลุ่มนี้หน้าที่จำหน่าย โดยมีการจัดจำหน่ายที่ MCC มีการจัดตลาดนัดทุกๆ วันพุธ เวลา 7.00-18.00 น. และทุกๆ วันละเวลา 7.00-13.00 น. การจัดจำหน่ายจะมุ่งเน้นผลผลิตที่เป็นผักปลอดสารพิช ผักอินทรีย์ การผลิตข้าวอินทรีย์ เป็นต้น

แหล่งเงินทุน ได้รับเงินสนับสนุนในการดำเนินงานของโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) จาก องค์การบริหารส่วนตำบล การจัดสร้างผลตอบแทน ผลตอบแทนจะได้ตามปริมาณผักที่นำมารวมกันเพื่อจำหน่ายของแต่ละคน ซึ่งแต่ละคนก็จะนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการปลูกผักกามัน นำไปและนำไปใช้สอยส่วนตัว

7. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

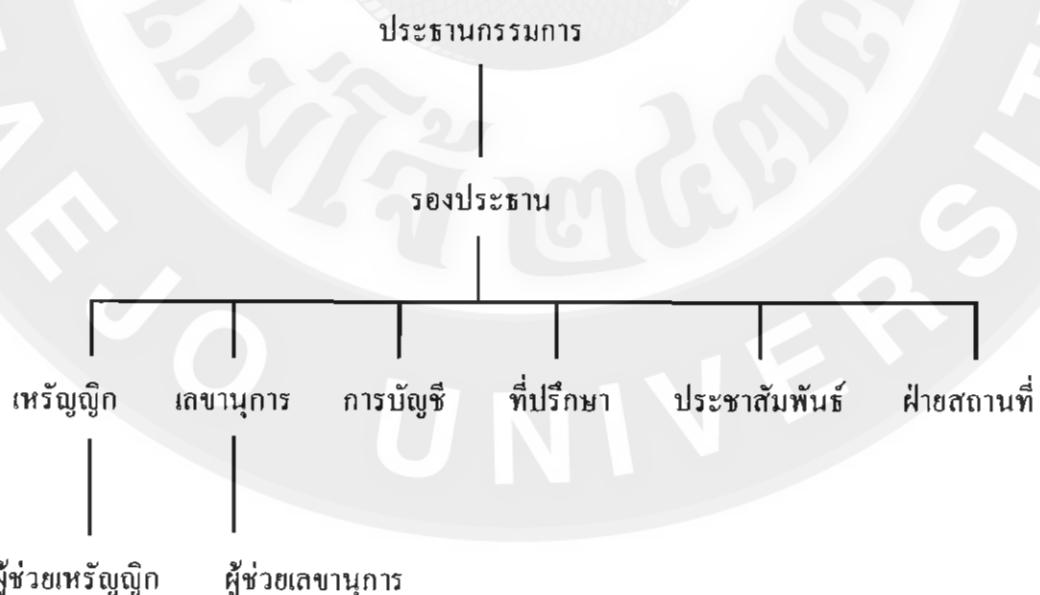
กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ เดิมเรียกว่า “บ้านดอกแดงสันลำพูน” หรือปัจจุบันเรียกว่า “บ้านดอกแดง” ในปี พ.ศ. 2413 เนื่องจากชื่อกับบ้านดอกแดง (ผาด้วย) จึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น “บ้านดอกแดง” จนถึงปัจจุบัน และจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ในอดีตเล่าว่า ชื่อเดิมของหมู่บ้านนี้คือว่า “บ้านดอกแดงสันลำพูน” จากต้นนาพบ่า ชาวบ้านเดิมเป็นคนเชียงแสน ได้อพยพไปตั้งตระหง่านบ้านเรือนใหม่ที่เชียงแสน แล้วมีคนจากลำพูนอพยพหนีความแห้งแล้ง มาอาศัยทำกินในแหล่งอุดมสมบูรณ์แห่งนี้ ซึ่งเป็นเพียงปรากฏการณ์ของรอยของเหตุการณ์ดังกล่าว

บ้านดอกแดง เป็นชื่อเรียกสำนักที่ในลั่นผ่านชุมชน และจากการสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ เล่าว่า หมู่บ้านดอกแดง เป็นหมู่บ้านเก่าแก่เมื่อย้อนไปในสมัยพระเจ้ากลิลัง เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ส่วนหนึ่งเป็นชุมชนชาวเชียงแสนอพยพมาตั้งต้นเข้ายังเชียงใหม่ยุค “เก็บผักใส่ข้า เก็บข้าใส่เมือง” กลุ่มเกษตรกรต้องการที่จะลดต้นทุนในการปลูกข้าวโดยการผลิตปุ๋ยใช้เองและต้องการที่จะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อปรับสภาพดินให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น จากการที่เกษตรกรเชิงลุกภูมิปัจจัยต้นทุนการผลิตที่สูงในการใช้ปุ๋ยยาน้ำแมลงมากเกินไป ส่งผลให้ต้นเสื่อมสภาพ และสูญเสียของชุมชน จึงได้จัดประชุมวิเคราะห์ในกลุ่มทำนาร่วมกันว่าหาก

รวมกลุ่มกันทำนา ซึ่งมีเครื่องจักรอยู่แล้วแต่ยังคงใช้ปัจจัยหือต้นทุนการผลิตในลักษณะนี้คงจะให้ชุมชนเกิดภาวะความยากจนมากขึ้น ปัจจัยการผลิตขายไม่ได้ หรือได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควรจึงได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มผลิตปูยอินทรีย์ชีวภาพบ้านดอกแดง เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ 2547 มีสมาชิก 16 คน ปัจจุบันมีสามชิก 106 คน ผ่านการระดมหุ้น หุ้นละ 100 บาท (ณ ปัจจุบัน มี 3646 หุ้น) ผ่านการอนุมัติร่วมจากการ SML จำนวน 20,000 บาท ลักษณะการจัดการ โดยให้สมาชิกนำเข้าเศษวัสดุที่เหลือใช้จากการทำการเกษตรซึ่งที่ผ่านมา มักจะนำไปเผาทิ้งเป็นส่วนใหญ่นำารวมกัน เพื่อนำกให้เป็นปูย และนัดหมายการแจกจ่ายให้สมาชิกนำไปใช้ รวมไปถึงการสร้างการเรียนรู้ ฝึกอบรม เทคนิค กระบวนการจัดทำปูย การประชุมสมาชิก สรุปการทำงานที่ผ่านมา

ความสำคัญของการรวมกลุ่มปูยอินทรีย์ชีวภาพ นอกจากจะลดต้นทุนการผลิตให้กับ สมาชิกเกษตรกรแล้วยังทำให้เกษตรกรบางรายหันไปทำการเกษตรอินทรีย์ควบคู่ไปด้วย และยังเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของสมาชิกที่เข้ามาช่วยในการผลิตปูยหมัก นอกเหนือจากใช้ในกลุ่มสมาชิก ยังผลิตเพื่อขาย เป็นกองทุนหมุนเวียน

โครงสร้างของกลุ่ม

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย/กิโลกรัม	แหล่งจัดจำหน่าย
สูตร ดด1	10	ศูนย์การเรียนรู้
สูตร ดด2	10	ศูนย์การเรียนรู้

การจัดจำหน่าย จำหน่ายให้แก่ผู้ที่เป็นสมาชิกเท่านั้น สถานที่จำหน่ายคือ
ศูนย์การเรียนรู้

การส่งเสริมการตลาด กลุ่มนี้มีการส่งเสริมการขาย

แหล่งเงินทุน มาจากการขายหุ้นจำนวน 3,646 หุ้น รวมเป็นจำนวนเงิน 364,600 บาท การจัดสรรผลตอบแทน ได้ค่าตอบแทนเป็นปุ่ยตามจำนวนหุ้นที่ซื้อไว้

8. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2549 โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ได้เล็งเห็นว่าข้าวนั้น เป็นอาหารหลักของคนไทยและมีคุณค่าทางโภชนาสรุ่ง แต่ด้วยกระบวนการผลิตในปัจจุบันทำให้ เสียคุณค่าทางโภชนาการไปเป็นอย่างมาก จึงควรนำมาผลิตเป็นข้าวข้อมือ เนื่องจากเป็น กรรมวิธีที่ทำให้เกิดการเสียคุณค่าทางโภชนาการน้อยที่สุด ที่อุดมไปด้วยวิตามินและสารต้านอนุมูลิสระ กลุ่มแม่บ้านบ้านดอกแดง ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้รวมตัวกันผลิต ข้าวข้อมือขึ้น เพื่อสามารถเป็นแหล่งอาหาร ที่มีคุณค่าทางโภชนาการในชุมชน เสริมสร้างรายได้ และเผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สาเหตุการทำเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลูกด้วย เพื่อ พัฒนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนโดยการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรโดยการแปรรูปผลผลิต เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในการผลิตข้าวอินทรีย์ชีวภาพ เกิดการจ้างงานภายในหมู่บ้าน เสริมสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นทีมของชุมชน เชื่อมโยงโครงการทำปุ๋ยชีวภาพบ้านดอกแดง ที่สำคัญน้อมนำเอา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร จัดการ

โครงสร้างของกลุ่ม

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาขาย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย		แหล่งจัดจำหน่าย
	ปลีก	ขายส่ง	
ข้าวเจ้าซ้อมมือหอยมะลิ 105	40 บาท/ก.ก	-	<ul style="list-style-type: none"> - ภายในชุมชน - ร้านค้าภายในเขตอำเภอ <p>ดอยสะเก็ด</p>

ราคาน้ำดื่ม ทางกลุ่มมีการกำหนดราคา โดยการใช้ราคาของคุณภาพผลิตภัณฑ์บวกกับค่าแรงงานแล้วตัดรายขาด

การจัดจำหน่าย ทางกลุ่มมีวิธีการจำหน่ายโดยการขายปลีก 100 % (ยังไม่มีการขายส่งเพรเวอผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด) สถานที่จัดจำหน่ายเฉพาะในเขตพื้นที่ทางด้านการจัดส่ง ทางกลุ่มจะสังเղ

การส่งเสริมการตลาด ทางกลุ่มยังไม่กล้าที่จะให้มีการส่งเสริมการตลาด เพราะสินค้าของทางกลุ่มยังมีปัญหาทางด้านราคาและปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและยังมีเขตการจัดจำหน่ายสินค้าอยู่ในเขตพื้นที่ทำให้สินเป็นที่รู้จักอยู่แล้วจึงไม่ต้องเสียต้นทุนในด้านการส่งเสริมการตลาดเพิ่ม

แหล่งเงินทุน ทางกลุ่มใช้วิธีการระดมเงินทุนในหมู่บ้าน (ในที่นี้หมายถึง การสนับสนุนจากรัฐบาล เช่น กองทุนเงิน SML กองทุนเงินกองทุนเพื่อหมู่บ้าน เป็นต้น) โดยไม่เพียงแหล่งเงินทุนภายในอก และก็กำไรมากจากการขายสินค้า สำหรับนี้ได้เป็นเงินทุนสำรอง ในการจัดสรรงบดบวน ทางกลุ่มไม่มีการแบ่งส่วนแบ่ง แต่จะขึ้นอยู่กับผลการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่ม (ทำมากได้มาก ทำน้อยได้น้อย) กำไรที่ส่วนหนึ่งจะแบ่งให้ใช้ในกิจการอื่นๆ และอีกส่วนหนึ่งจะนำไปลงทุนต่อ

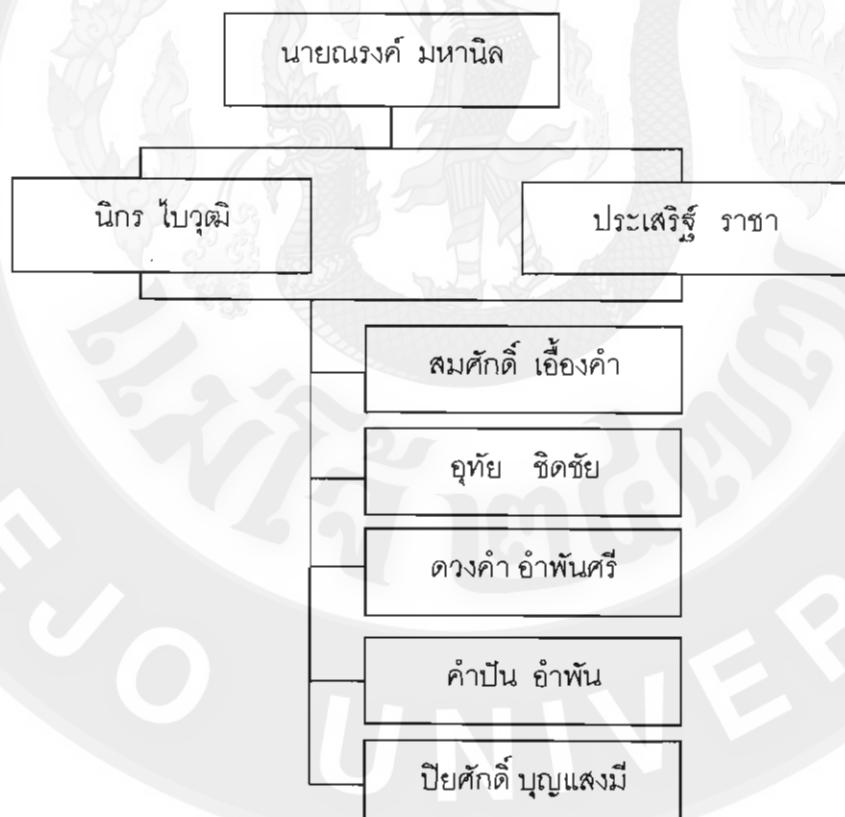
9. กลุ่มผู้เกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลวงเนื้อ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

คุณณรงค์ มนันิล ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ของอำเภอดอยสะเก็ตจนได้รับความรู้จากกลุ่มเกษตรอินทรีย์โดยมีองค์กรไอแรก ของประเทศไทยนำมายัง คำแนะนำและให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร อำเภอดอยสะเก็ต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักอินทรีย์ หรือเกษตรอินทรีย์ ให้มีคุณภาพปลอดสารเคมีอย่างแท้จริง พศุณณรงค์ มนันิล ได้เข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์แล้ว คุณณรงค์ มนันิลจึงแยกมาจัดกลุ่มผู้เกษตรอินทรีย์ ปลอดสารพิษ ณ.บ้านเลขที่ 39 หมู่ 6 ต.ลวงเนื้อ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ และรวมรวมกลุ่มคนผู้ที่สนใจการทำผักอินทรีย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 มีคนเข้าร่วม 9 คน ช่วงเวลาในปีนั้น คุณณรงค์ได้ไปหาความรู้เพิ่มเติมมาก many จนคุณณรงค์ สามารถไปบรรยายความรู้ในเรื่อง

เกษตรอินทรีย์แก่บุคคลที่สนใจปลูก ผักเกษตรอินทรีย์ ที่หมู่บ้านไกลเดียง จนปัจจุบันคุณณรงค์ ได้ก่อตั้งกลุ่มผักเกษตรอินทรีย์มาได้ 6 ปี และคุณณรงค์จะตั้งมั่นทำเกษตรอินทรีย์ต่อไปโดยใช้ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชหรือใน หลวงของปวงชนชาวไทย

ปัจจุบันผักทั่วไปในท้องตลาด เป็นผักที่เกิดจากปุ๋ยเคมีทั้งสิ้น เพราะปุ๋ยเคมีเป็นตัวเร่ง ให้ผลผลิตมีมากขึ้น และมีคุณภาพในสายตาผู้บริโภคผัก แต่ที่จริงแล้วสารเคมีถูกซึมซับเข้าไปใน ผัก เพราะอย่างไรให้ผู้บริโภคที่รับประทานผัก ได้รับประทานผักที่ปลอดสารพิษ มีคุณค่าที่ดีต่อ สุขภาพร่างกายของผู้บริโภคที่รับประทานผักในจังหวัดเชียงใหม่

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้งกฎระเบียบของกลุ่ม

ต้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ที่ขายและราคาที่ขาย

ประเภทผลิตภัณฑ์	ราคาขาย/กก.		แหล่งจำหน่าย
	ปลีก	ส่ง	
1.ผักชี	50 บาท		มี 3 ที่ที่เป็นแหล่งจำหน่ายคือ
2.ผักกาด	20 บาท		1.ตลาดชุมชนบ้านหลวงเนื้อ
3.ผักคะน้า	30-40บาท		2.ตลาดทุ่งข้าวตอก
4.ผักคึ่นช่าย	60 บาท		3.ตลาดเทศบาลบ้านหลวงเนื้อ
5.ผักชิมจีน	50 บาท		
6.ต้นหอม	50 บาท		
7. ผักโปยกลัง	50 บาท		
8. ผักตั้งไข่	40 บาท		
9. ผักสดดับเบ	20 บาท		
10. ผักสดแก้ว	20 บาท		
11. บล็อกเคอร์	30 บาท		
12. กะหล่ำดอก	30 บาท		

ราคาน้ำหนึ่งต้องดูจาก ราคางานตามห้องตลาด และนำมาตั้งราคาขายแพงกว่า โดยตั้งราคาขายเพื่อจะได้กำไรเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ปลอดสารเคมี

วิธีการจำหน่าย กลุ่มขายปลีก 100 % โดยขายที่ตลาด 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดชุมชนบ้านหลวงเนื้อ ตลาดทุ่งข้าวตอก และตลาดเทศบาลบ้านหลวงเนื้อด้วยมีการนำไปจัดจำหน่ายเอง

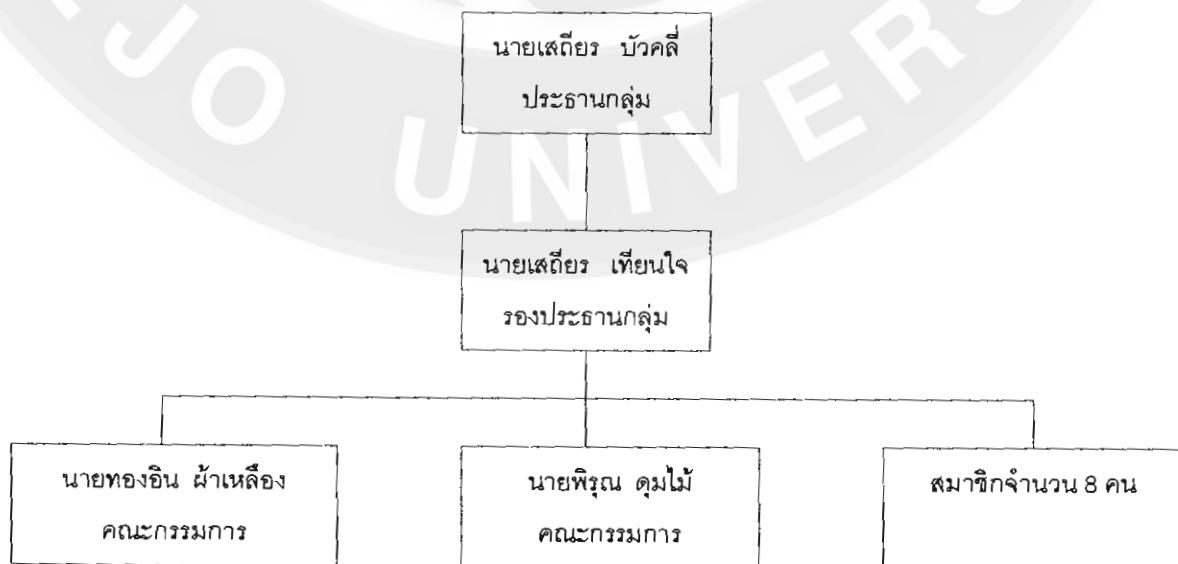
การส่งเสริมการตลาด มีการแบ่งขายเป็นกำเพื่อส่งเสริมการขายให้ได้มากยิ่งขึ้นโดยขายกำละ 5 บาท

แหล่งเงินทุน มีที่มาอยู่ 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ภูมิใจศึกษาอินทรีย์บ้านหนองมะหิก จำนวนเงินที่
กู้ยืมมาลงทุนจำนวน 35,000 บาท คิดเป็น 70% ของเงินที่นำมาลงทุน ส่วนที่ 2 เงินลงทุน
ส่วนตัว จำนวน 15,000 บาท คิดเป็น 30% ของเงินลงทุน การจัดสรรงบประมาณ กำไรที่ได้
จากการขายผักอินทรีย์หรือผักปลอดสารพิษนำเงินมาลงทุนหมุนเวียนต่อในการปลูกผักอินทรีย์ใน
รุ่นใหม่

10. กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหิก ต.สะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหิก ต.สะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ตั้งอยู่ในเขต
พื้นที่ตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ 39 กิโลเมตร ลักษณะ
พื้นที่เป็นพื้นที่ราบรุ่มเชิงเขา น้ำเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่มาศักยาน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คือ
น้ำแม่ริม และมีบางพื้นที่ที่อาศัยน้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่จอก ก่อตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2544 เริ่มจาก
มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ได้ร่วมมือกับมูลนิธิสายใยแผ่นดินและศูนย์กีร์นเนก สงเคราะห์ภาคปูด
ข้าวอินทรีย์และถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง และ
ขยายไปยังเขตพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีกระบวนการส่งเสริมด้านเทคนิคที่ใช้ในเรียน
เกษตรกรเป็นศูนย์การถ่ายทอด มีการพัฒนามาตรฐานผลผลิตด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่ง
ประเทศไทย (มาตรฐาน) และการจัดการตลาดด้วยระบบตลาดที่เป็นธรรม (Fair Trade)

โครงสร้างของกลุ่ม

กฎระเบียบ / ข้อบังคับของกลุ่ม

- ในเรื่องของการทำเกษตรปลดภัย ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดในการปลูกและบำรุงพืชโดยเด็ดขาด
- ข้าวอินทรีย์ของกลุ่มต้องจำหน่ายให้กับสหกรณ์กีรนเนทเท่านั้น

ด้านการตลาด

ผลิตภัณฑ์ ที่กลุ่มจำหน่าย จำหน่ายเฉพาะข้าวอินทรีย์

ราคา จำหน่ายกิโลกรัมละ 23 บาท

วิธีการจำหน่าย จำหน่ายให้กับสหกรณ์กีรนเนท 100%

การส่งเสริมการตลาด ใช้การบอกต่อ

แหล่งเงินทุน สมาชิกลงทุนเองทั้งหมด 100%

ตอนที่ 2 การติดตามและการประเมินผลการบริหารงานของเกษตรกร

การติดตามและการประเมินผลการบริหารงานด้านการผลิต การตลาด การจัดการ การบัญชี และการเงินของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่จากการสำรวจ เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จำนวน 22 ราย มีผลการวิจัยดังนี้

การบริหารการผลิต

การบริหารการผลิต เป็นการบริหารงานด้านการผลิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วยการจัดการเมล็ดพันธุ์ การขยายพันธุ์พืชและสัดว์เกษตรอินทรีย์ การจัดการน้ำ การเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิต การวางแผนการผลิต และการผลิตให้ได้ตามมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ ผลการประเมินดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารการผลิต

ลำดับ	การบริหารการผลิต	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การจัดการเมล็ดพันธุ์และการขยายพันธุ์	45.45	54.55
2	การจัดการน้ำ	50.00	50.00
3	การเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิต	77.27	22.73
4	การวางแผนการผลิต	86.36	13.64
5	มาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์	22.73	77.27
	รวม	281.82	218.18
	ภาพรวมการบริหารการผลิต	56.36	43.64

ผลการวิจัยตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการบริหารการผลิต เกษตรกรรมมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการจัดการเมล็ดพันธุ์และการขยายพันธุ์อยู่ละ 45.45 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.54 ด้านการจัดการน้ำเกษตรมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 ด้านการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ด้านการวางแผนการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 86.36 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 13.64 ด้านมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 และภาพรวมการบริหารการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 56.36 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 43.64

การบริหารการตลาด

การบริหารการตลาด เป็นการบริหารงานด้านการตลาดซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทางการตลาด การวางแผนการตลาด การคาดการณ์ราคาขายที่จะได้รับในอนาคต ผลการประเมินดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารการตลาด

ลำดับ	การบริหารการตลาด	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด	22.73	77.27
2	การวางแผนการตลาด	54.55	45.45
3	การคาดการณ์ราคาขายที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต	50.00	50.00
รวม		127.27	172.73
	ภาพรวมการบริหารการตลาด	42.42	57.58

ผลการวิจัยตารางที่ 2 แสดงข้อมูลการบริหารการตลาด เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ด้านการวางแผนการตลาดมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.55 ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ร้อยละ 45.45 ด้านการคาดการณ์ราคาขายที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 และภาพรวมการบริหารการตลาดมีความรู้ความเข้าใจ ร้อยละ 42.42 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.58

การบริหารการจัดการ

การบริหารการจัดการ เป็นการบริหารงานด้านการจัดการเกี่ยวกับการร่วมกลุ่มและ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่ม ประกอบด้วย การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ การแบ่งหน้าที่ภาระความรับผิดชอบของสมาชิกในแต่ละกลุ่มผลการประเมิน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การบริหารการจัดการ

ลำดับ	การบริหารการจัดการ	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การรวมกลุ่มกันผลิตพืชผลทางการเกษตรร่วมกัน	59.09	40.91
2	การรวมกลุ่มกันขายพืชผลทางการเกษตรร่วมกัน	59.09	40.91
3	การแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์	63.64	36.36
รวม		181.82	118.18
	ภาพรวมการบริหารการจัดการ	60.61	39.39

ผลการวิจัยตารางที่ 3 แสดงข้อมูลการบริหารการจัดการ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการรวมกลุ่มกันผลิตพืชผลทางการเกษตรร่วมกันร้อยละ 59.09 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 40.91 ด้านการรวมกลุ่มกันขายพืชผลทางการเกษตรร่วมกันมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 59.09 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 40.91 ด้านการแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 63.64 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 36.36 และภาพรวมการบริหาร การจัดการมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 60.61 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 39.39

การบริหารการบัญชี

การบริหารการบัญชี เป็นการบริหารงานด้านการจดบันทึกข้อมูลด้านการบัญชีและ นำไปคำนวณ ประกอบด้วย การจดบันทึกข้อมูล ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย การคำนวณต้นทุนการผลิต การคำนวณกำไรขาดทุนผลการประเมินดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การบริหารการบัญชี

ลำดับ	การบริหารการบัญชี	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การจดบันทึกข้อมูลสินทรัพย์	22.73	77.27
2	การจดบันทึกข้อมูลหนี้สิน	22.73	77.27
3	การจดบันทึกค่าใช้จ่าย	59.09	40.91
4	การจดบันทึกรายได้	59.09	40.91
5	การคำนวณต้นทุนการผลิต	22.73	77.27
6	การคำนวณกำไรขาดทุน	22.73	77.27
	รวม	209.09	390.91
	ภาพรวมการบริหารการบัญชี	34.85	65.15

ผลการวิจัยตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการบริหารการบัญชี เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการจดบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ด้าน การบันทึกข้อมูลหนี้สินมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ด้านการบันทึกค่าใช้จ่ายมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50.09 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 40.91

ด้านการบันทึกรายได้มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50.09 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 40.91 ด้านการการคำนวนต้นทุนการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ด้านการการคำนวนกำไรขาดทุนมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 และภาพรวมการบริหารการบัญชีมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 34.85 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 65.15

การบริหารการเงิน

การบริหารการเงิน เป็นการบริหารงานด้านการเงินซึ่งประกอบด้วย การวางแผน ด้านการเงิน ได้แก่ การวางแผนรายได้จากการขาย การวางแผนต้นทุนการผลิต การวางแผนกำไร การวางแผนหนี้สิน (การกู้ยืมเงิน) การวางแผนการซื้อสินทรัพย์ และค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลการประเมินดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การบริหารการเงิน

ลำดับ	การบริหารการเงิน	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การวางแผนรายได้จากการขายเพื่อผลทางการเกษตร	36.36	63.64
2	การวางแผนต้นทุนการผลิตเพื่อผลทางการเกษตร	31.82	68.18
3	การวางแผนกำไร	31.82	68.18
4	การวางแผนการกู้ยืม	27.27	72.73
5	การวางแผนการซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่างๆ	31.82	68.18
	รวม	159.09	340.91
	ภาพรวมการบริหารการเงิน	31.82	68.18

ผลการวิจัยตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการบริหารการเงิน เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ ด้านการวางแผนรายได้จากการขายเพื่อผลทางการเกษตรร้อยละ 36.36 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 63.64 ด้านการวางแผนต้นทุนการผลิตเพื่อผลทางการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18 ด้านการวางแผนกำไร มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18 ด้านการวางแผนการกู้ยืมมีความรู้ความเข้าใจ

ร้อยละ 27.27 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 72.73 ด้านการวางแผนการซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18 และภาพรวมการบริหารการเงินมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18

การบริหารงานภาพรวม

การบริหารงานภาพรวมของเกษตรกร ประกอบด้วย การบริหารการผลิต การบริหารการตลาด การบริหารการจัดการ การบริหารการบัญชี และ การบริหารการเงิน ผลการประเมินดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การบริหารงานภาพรวม

ลำดับ	การบริหารงาน	มี (%)	ไม่มี(%)
1	การบริหารการผลิต	56.36	43.64
2	การบริหารการตลาด	42.42	57.58
3	การบริหารการจัดการ	60.61	39.39
4	การบริหารการบัญชี	34.85	65.15
5	การบริหารการเงิน	31.82	68.18
	รวม	226.06	273.94
	ภาพรวมการบริหารงาน	45.21	54.79

ผลการวิจัยตารางที่ 6 แสดงข้อมูลการบริหารงานในภาพรวม เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารการผลิตร้อยละ 56.36 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 43.64 ด้านการบริหารการตลาดมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 42.42 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 57.58 ด้านการบริหารการจัดการมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 60.61 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 39.39 ด้านการบริหารการบัญชีมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 34.85 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 65.15 ด้านการบริหารการเงินมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18

และภาพรวมการบริหารงานมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 45.21 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.79

ตอนที่ 3 ความต้องการด้านการบริหารงานของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ความต้องการด้านการบริหารการผลิต

เกษตรกรมีความต้องการด้านการผลิตดังนี้คือ ความต้องการด้านความรู้และเทคนิคด้านการผลิต ความต้องการเมล็ดพันธุ์ และความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการผลิต

ความต้องการด้านความรู้และเทคนิคการผลิต ประกอบด้วย ความต้องการความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ พืชไอล์แมลง การเลี้ยงไก่ สารไอล์แมลงจากพืช ปุ๋ยอินทรีย์ และต้องการความรู้เรื่องวิธีการตรวจสอบสารตกค้างที่ง่าย รวดเร็ว และมีราคาถูก เพื่อใช้ในการตรวจสอบผักและผลไม้

ความต้องการด้านเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า กิงพันธุ์ การขยายพันธุ์ ประกอบด้วย พืชที่สามารถไอล์แมลงได้จำพวกหนอนตากยาก และอื่น ๆ เมล็ดพันธุ์ผักที่มีคุณภาพดี และเมล็ดพันธุ์ข้าว

ความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย ได้แก่ เครื่องหันย่อยพืช เครื่องขัดเมล็ดบุญ และ เครื่องมืออุปกรณ์การผลิตอื่น ๆ

ความต้องการด้านการบริหารการตลาด

ความต้องการด้านการบริหารการตลาดประกอบด้วย ความต้องการด้านการบรรจุหีบห่อและความต้องการตลาดที่รับซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

เกษตรกรมีความต้องการด้านบรรจุหีบห่อที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อให้ผักผลไม้ไม่เสียหายง่าย และสามารถเก็บไว้ได้นาน เพื่อให้รายได้ในราคาน้ำที่สูงขึ้น ส่วนความต้องการตลาดที่รับซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถผลิตสินค้าขายสินค้าได้ตลอด

ความต้องการด้านการจัดการ

เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความต้องการด้านการจัดการองค์ความรู้ ต้องการด้านการฝึกอบรม ความต้องการด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ต้องการจัดตั้งศูนย์เกษตรอินทรีย์

ความต้องการด้านการจัดการองค์ความรู้ในเรื่อง การผลิต การตลาด การจัดการบัญชี และเกษตรกรส่วนใหญ่เน้นความรู้ด้านการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพ เช่น ผลิตผักได้จำนวนมากและสามารถผลิตผักจำหน่ายได้ทั้งปี การผลิตข้าวอินทรีย์ การเผาแกลบดำ

ความต้องการด้านการฝึกอบรมและความต้องการด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ประกอบด้วยหัวข้อ ข้าวอินทรีย์ การเผาแกลบดำ

ความต้องการจัดตั้งศูนย์เกษตรอินทรีย์ เพื่อร่วมรับความรู้ด้านการผลิต การตลาด การจัดการ การบัญชี และการเงิน และใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างกลุ่มเกษตรอินทรีย์

ความต้องการด้านการบริหารบัญชี

เกษตรกรมีความต้องการแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีที่ง่ายต่อการจดบันทึกข้อมูล และครอบคลุมทุกด้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้

ความต้องการด้านการบริหารการเงิน

เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความต้องการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ในการซื้อวัสดุติด แหล่งน้ำ และมีความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องหันย่อยพืช เครื่องขัดเมล็ดปุ๋ย เป็นต้น

ตอนที่ 4 การประเมินผลเครื่องมือทางการเงินและบัญชี

จากการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน ได้จัดทำเครื่องมือทางการเงินและบัญชีของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย แบบฟอร์มการวางแผนกำไร (ภาพที่ 6) แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่าย (ภาพที่ 7) และแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน (ภาพที่ 8) ให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้ใช้

เกษตรกรได้ใช้เครื่องมือทางการเงินและบัญชีของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ดังกล่าวข้างต้น และจากการประเมินผลการใช้งานแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลด้านบัญชีและการเงินของเกษตรกรพบว่า

แบบฟอร์มการวางแผนกำไร

เกษตรส่วนใหญ่ไม่สามารถหาข้อมูลการคาดการณ์ยอดขาย และจำนวนผลผลิตได้ ทำให้ไม่สามารถบันทึกข้อมูลได้ในแบบฟอร์มการวางแผนกำไร

แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่าย

เกษตรกรบางรายยังไม่เข้าใจวิธีการบันทึกข้อมูลเงินสดคงเหลือตั้งแต่วงจึงทำให้ไม่สามารถหยดเงินสดคงเหลือสิ้นงวดได้ นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่สามารถจำแนกรายจ่ายส่วนตัวกับค่าใช้จ่ายในผลิตพืชผลเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้ข้อมูลผิดพลาดได้

แบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน

เกษตรกรส่วนน้อยที่สามารถแสดงงบกำไรขาดทุนได้ ส่วนใหญ่ยังลับสนการในการจำแนกรายการรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการคำนวณกำไรขาดทุน

การวางแผนกำไรของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

การวางแผนด้านการผลิต

จำนวนผลผลิตที่คาดว่าผลิตได้ในปี 25.....

ผลผลิตจาก..... จำนวน..... ราคาที่คาดว่าจะขายได้.....
 ผลผลิตจาก..... จำนวน..... ราคาที่คาดว่าจะขายได้.....
 สินทรัพย์ที่ต้องการ..... จำนวน..... เงินทุนหมุนเวียนที่ใช้จำนวน.....

ประมาณการรายได้	จำนวนหน่วย	ราคายieldหน่วย	จำนวนเงิน	รวม
ประมาณการรายได้จากการขาย				
ประมาณการรายได้จากการขาย				
ประมาณการรายได้จากการขาย				
ประมาณการต้นทุนการผลิต	จำนวนหน่วย	ราคายieldหน่วย	จำนวนเงิน	รวม
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเมล็ดพันธุ์/กิ่งพันธุ์				
ค่าน้ำ				
ค่าแรงงาน				
ค่าใช้จ่ายอื่น				
รวมต้นทุนการผลิต				
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเมล็ดพันธุ์/กิ่งพันธุ์				
ค่าน้ำ				
ค่าแรงงาน				
ค่าใช้จ่ายอื่น				
รวมต้นทุนการผลิต				
ต้นทุนการผลิต				
ค่าเมล็ดพันธุ์/กิ่งพันธุ์				
ค่าน้ำ				
ค่าแรงงาน				
ค่าใช้จ่ายอื่น				
รวมต้นทุนการผลิต				
รวมต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น (1+2+3)				
กำไรโดยประมาณ (0-4)				

การบันทึกเงินสดรับ-จ่าย

หมายเหตุ จำนวนเงินสดรับ ได้แก่ การรายผลผลิตทางเกษตรอันที่รู้ชื่อสินทรัพย์ และการกู้ยืมเงินเป็นเงินสด
จำนวนเงินสดจ่าย ได้แก่ การจ่ายค่าใช้จ่ายและค่าวัสดุอิบดิบ ชื่อสินทรัพย์ และรำคาหนูเงินกู้และดอกเบี้ย

ภาพที่ 7 แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่ายของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์.....
 งบกำไรขาดทุน
 สำหรับ..... สิ้นสุดวันที่

รายได้ จากการขายผลผลิต	จำนวนหน่วย	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน	รวม	
รายได้จากการขาย					
รายได้จากการขาย					
รายได้จากการขาย					
รวมรายได้จากการขายผลผลิต					
ต้นทุนการผลิต				จำนวนเงิน	รวม
ต้นทุนการผลิต					1
ค่าเมล็ดพันธุ์/ก่ำพันธุ์					
ค่าปุ๋ย					
ค่าแรงงาน					
ค่าใช้จ่ายอื่น					
.....					
.....					
.....					
รวมต้นทุนการผลิต					
ค่าใช้จ่ายขายและบริหาร				จำนวนเงิน	รวม
ค่าจ้างพนักงานขาย					2
ค่าขนส่งสินค้าไปขาย					
ค่าวัสดุอุปกรณ์และเอกสาร					
ค่าเบรรุชื้นห้อง					
.....					
.....					
รวมค่าใช้จ่ายขายและบริหาร					
กำไรจากการขายผลผลิตการเกษตร (1-2-3)				จำนวนเงิน	รวม

ตอนที่ 5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ที่มีวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อชี้แจงความเป็นมาเป็นไปของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ดำเนินกิจกรรมโดยการชี้แจงถึงการทำการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายเป็นการวิจัยที่ต่อขอดจากงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาฐานแบบการจัดการธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน” รวมทั้งชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และแนวทางของกิจกรรมที่กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องร่วมกันดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ว่า มีกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สนใจเข้าร่วมสร้างเครือข่าย จำนวน 10 กลุ่ม คือ

1. เขตอำเภอสันทราย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่
 1. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฟกใหม่ ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจัน ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
2. เขตอำเภอสารภี จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 2. กลุ่มเกษตรกรรมคลุนาราม ต.ยางเนื้อ อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำยี่หมากะบองเติมอากาศ ต.หนองแฟก อ.สารภี จ.เชียงใหม่
 4. กลุ่มพืชผักทางมุ่งปลูกสารพิษ ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่
3. เขตอำเภอထอดอยสะเก็ด จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
 2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
 3. กลุ่มผักเกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ด ต.หลวงเนื้อ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
4. เขตอำเภอแมริม จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่
 1. กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหັກ ตำบลสะลวง อำเภอแมริม

กิจกรรมที่ 2 การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจ เกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ในการดำเนินกิจกรรมการจัดประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมสร้างเครือข่าย ได้แนวทางในการสร้างเครือข่ายและโครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

ประธานกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ นายพรมนา ชมชื่น
รองประธานกลุ่ม ได้แก่ นายอุดม อภิชัย
เลขานุการกลุ่ม ได้แก่ นางสมศรี นันติ
ผู้ประสานงานobaอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ นายพรมนา ชมชื่น
ผู้ประสานงานobaสารภี ได้แก่ นางสมศรี นันติ และ นายอุดม อภิชัย
ผู้ประสานงานobaอดอยสะเก็ด ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง

หน้าที่ปฏิบัติของกรรมการบริหาร

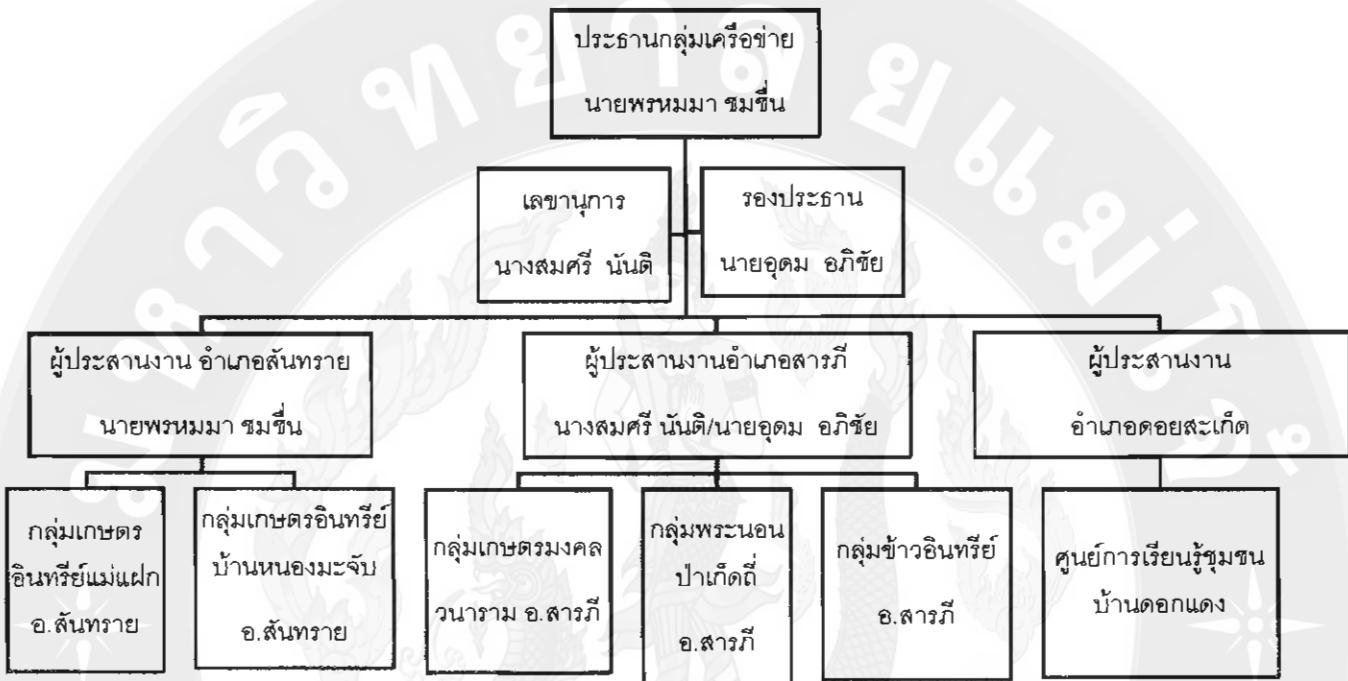
ประธานกลุ่มเครือข่าย มีหน้าที่ เป็นประธานการประชุมกรรมการสมาชิก ควบคุมการ ประชุมให้เป็นไปตามวาระ แต่งตั้งกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมติปฏิบัติหน้าที่อื่นตามมติของกรรมการกลุ่ม นัดหมายให้มีการประชุม

รองประธานกลุ่มเครือข่าย มีหน้าที่ ปฏิบัติงานแทนประธานกรรมการ เมื่อประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือเมื่อประธานกรรมการมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน

เลขานุการกลุ่มเครือข่าย มีหน้าที่ จัดระเบียบวาระการประชุม ประสานงาน ทั่วไปเกี่ยวกับการประชุม บันทึกการประชุม

ผู้ประสานงานแต่ละอาเภอ มีหน้าที่ ประสานงาน แจ้งข่าวสารจากกลุ่มเครือข่าย ไปยังกลุ่มสมาชิกในอำเภอของตนเอง

โดยมีโครงสร้างของเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ดังนี้

จากโครงสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ จะเห็นได้ว่า ในการทำงานของกลุ่มเครือข่ายได้มีการคัดเลือกประธานเครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์ โดยประธานกลุ่มฯ เลขานุการ และรองประธานของกลุ่มฯ โดยแต่ละสำนักงานสันทราย สำนักงานสารภี และสำนักงานอุดมสังกัด จะต้องมีผู้ประสานงานระดับสำนักเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปยังกลุ่มผู้ผลิตรายย่อยที่อยู่แต่ละสำนัก

ตอนที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

หลังจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แล้ว ทางทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ประมาณ 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟก จำกัด

สันทราย

ทีมวิจัยได้นำสมาชิกกลุ่มพระนونป่าเก็ตดี กลุ่มงครวนาราม กลุ่มผักปลอกสารพิช และกลุ่มข้าวอินทรีย์สารภี ดูงานกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟก ณ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านแม่แฟก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการปลูกผักอินทรีย์และปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เข้ากับการปลูกผักของกลุ่มตนเอง โดยจาก การศึกษาดูงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เทคนิคการปลูกผักอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟก ที่เป็นเทคนิค การปลูกที่ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี โดยได้แลกเปลี่ยนและศึกษาเทคนิคการปลูก มะระ แตงกวา และดอกกะหลา ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟกมีเทคนิคในการปลูกผักอินทรีย์ ดังนี้

1.1 ใช้พลาสติกด้านบนสีขาว ด้านล่างสีดำ ขนาด 1*20 เมตร นำคลุมแปลงเพาะปลูกไว้เพื่อป้องกันน้ำฝน และวัชพืช อีกทั้งยังช่วยคลุมความชื้นของดินไว้ด้วย ทำให้ประหยัดเวลาในการดูแล

1.2 ใช้น้ำส้มควันน้ำ ที่ทำขึ้นเองและใช้น้ำส้มสายชูในการกำจัดเพลี้ย

1.3 ใช้ยูเรียผสมน้ำหมากัดแปลงผักโดยผสมน้ำในถังขนาด 200 ลิตรแล้วใช้เครื่องปั่มน้ำฉีดพ่น ทำให้ประหยัดเวลา

1.4 การเลี้ยงหมูหมู่ ไม่ใส่สารเร่งเนื้อแดง และให้อีเอมทุก 7 วันโดยผสมอีเอมลงในน้ำที่ให้นมดื่ม สลับกับน้ำเปล่า แยกหัวก้อก้น้ำออกเป็น 2 หัวเปิดสลับให้นมดื่ม และปลูกตระไคร้ร้อนมไว้ข้าง ๆ คอกหมูเพื่อไว้ไล่ยุงให้กับหมู

2. ปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟก ในการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่แฟก ได้พบกับปัญหาในประเด็นหลัก 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ กรณีที่แปลงข้าง ๆ ยังทำการเกษตรแบบเกษตรเคมีอยู่ ทำให้ไม่สามารถใช้แหล่งน้ำสาธารณะได้ แก้ไขโดยการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้และปลูกต้นกล้วย ๆ ไว้ด้านข้างเพื่อให้ต้นกล้วยช่วยดูดสารเคมีจากแหล่งน้ำ

2.2 ปัญหาเรื่อง การขาดข้อมูลข่าวสารการปลูกของเกษตรกร เช่น การปลูกพืชที่เนื้อน ๆ กัน ไม่แตกต่างกัน เป็นต้น และการทำเครื่องข่ายตลาดเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ 2 การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกลุ่มพัฒน่อนป่าเกิดถี และกลุ่มมงคลวานาราม อำเภอสารภี

ที่มีวิจัยได้นำสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่ไฟฟ้า พัฒน่อนป่าเกิดถี กลุ่มผักปลอดสารพิษ และกลุ่มข้าวอินทรีย์สารภี กลุ่มนี้ของมจะจับ อำเภอสารภี ดูงานกลุ่มพัฒน่อนป่าเกิดถี และกลุ่มมงคลวานาราม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการปลูกผักอินทรีย์และปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เข้ากับการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ โดยจากการศึกษาดูงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในประเด็นดังต่อไปนี้

1. กลุ่มมงคลวานารามได้รับการรับรอง Good Manufacturing Practice (GMP) โดยในการรับรองได้รับการรับรองในนามของกลุ่มมงคลวานาราม ซึ่งสมาชิกแต่ละรายจะขอรับรอง GMP ตามชนิดของผักที่ปลูกโดยสมาชิก 1 รายจะขอรับรอง GMP ผักคนละ 1 ชนิด ซึ่งในการได้รับการรับรองในครั้งนี้กลุ่มมงคลวานารามได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอสารภี สำนักงานเกษตรอำเภอสารภี และองค์กรบริหารส่วนตำบลสารภี เป็นต้น ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในพื้นที่ทำให้กลุ่มมงคลวานารามประสบความสำเร็จในการขอรับรอง Good Manufacturing Practice (GMP)

2. กลุ่มมงคลวานารามมีการจัดสรรงบพื้นที่ในการเกษตรอินทรีย์ในนามของกลุ่มเอง โดยกลุ่มได้เข้าพื้นที่จากเจ้าของที่ จำนวน 20 ไร่ และได้จัดสรรงบพื้นที่ดินให้สมาชิกได้เข้ามาทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งกลุ่มจะมีความได้เปรียบในเรื่องทำเลที่ดีของพื้นที่ที่ติดกับถนน อีกทั้งยังอยู่ในเขตชุมชนจึงจัดทำร้านค้าเกษตรอินทรีย์อยู่บริเวณด้านหน้าของพื้นที่เกษตร ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้า

3. กลุ่มมงคลวานารามมีการจัดสวัสดิการเรื่องเงินทุน มีการจัดสรรงบให้สมาชิกกู้ยืม และคิดยอดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ

กิจกรรมที่ 3 การเข้าร่วมศึกษาดูงาน อำเภอสารภี ที่ มีพืชอาหารปลูกภัย

ทีมวิจัยได้นำสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ศึกษาดูงานนำเงื่อนสารภี ดี มีพืชอาหารปลอดภัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการปลูกผักอินทรีย์และปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เข้ากับการปลูกผักของกลุ่มคนเอง โดยจากการศึกษาดูงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เทคนิคการปลูกหกหลำดอก ได้แก่ พันธุ์ที่ปลูก ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์จากประเทศญี่ปุ่น คือ พันธุ์สโนว์บล็อก เอ พันธุ์สโนว์ฟีค และพันธุ์ไทร์ ค่อนเทศชา การเตรียมดินสำหรับเพาะกล้า การย้ายปลูก การป้องกันกำจัดโรค และแมลงที่สำคัญของดอกหกหลำ การเก็บเกี่ยว ต้นทุน การปลูก และการตลาด
 2. การทำปุ๋ยหมักใบกาซี (Bokashi) มีส่วนผสมดังนี้ จุลินทรีย์ห้องถัง มูลสัด比 8 กระสอบ ถ่านแกลน 2 กระสอบ รำลาเวียด 8 กิโลกรัม กากระพร้าว 8 กิโลกรัม เปลือกไช 5 กิโลกรัม วิธีการทำ นำส่วนผสมทั้งห้าต้นๆ คลุกเคล้าให้เข้ากันและเติมน้ำผสมจนเข้ากันดี ให้มีอัตราความชื้นให้อยู่ในระดับพอเหมาะสม และเติมจุลินทรีย์เพื่อเร่งปฏิกิริยา คลุםด้วยผ้าหรือกระสอบป่า กลับกองปุ๋ยทุกวันประมาณ 7-15 วัน กองปุ๋ยก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
 3. การปลูกพืชสมุนไพร ได้แก่ การปลูกบนดิน การปลูกในแปลง และการปลูกในภาชนะ การดูแลรักษารักษาพืชสมุนไพรและการกำจัดศัตรูพืช
 4. ความรู้การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเกษตร ได้แก่ การเกษตรพอเพียงในพื้นที่ 1 ไร่ และการทำเกษตรพอเพียงในพื้นที่ 5 ไร่ และความรู้ในการบันทึกบัญชีรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นข้างต้น กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้นำไปปรับใช้กับกลุ่มดังนี้

กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับตัวเองและสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งนำไปปรับใช้และกลุ่มได้เป็นอย่างดี กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม้แฟก จะทดลองปลูกต้นแบบจากญี่ปุ่นที่แปลงของตนเอง เนื่องจากต้นแบบหลักที่ปลูกจะมีขนาดที่ใหญ่ และมีราคากลางๆ

จำนวนปีภายในห้องตลาดที่สูงกว่าพันธุ์พื้นเมืองที่ปลูก ถึงแม้ว่าราคายังเมล็ดพันธุ์จะแพงกว่าพันธุ์พื้นเมืองที่ปลูก แต่มีความคุ้มค่ามากกว่าในการขาย

กลุ่มเกษตรอินทรีย์หน่องมะจับ ได้นำตัวแทนของเทศบาลตำบลแม่ແປกเข้าร่วมด้วย เพื่อดูตัวอย่างของการเชื่อมโยงและสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่ให้กับกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมงาน 35 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ทีมวิจัยนำสมาชิกกลุ่มเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม 35 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคได้รู้จักกับกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ใน จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้จัดนิทรรศการเผยแพร่ เว็บไซต์ และกิจกรรมของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ภายในงาน

ทีมวิจัยได้เผยแพร่เว็บไซต์ <http://www.maejoorganic.com> ภายในงาน และ กลุ่มเกษตรกรได้นำเสนอผลิตผลของกลุ่มจำนวนปีภายในงาน ได้แก่ ผักอินทรีย์ ข้าวอินทรีย์ น้ำยำอินทรีย์ ผู้เข้าร่วมงานให้ความสนใจและซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่จำนวนน้อยมาก เนื่องจากเป็น สินค้าเกษตรอินทรีย์และจำนวนปีภายในราคาน้ำยำสูงมากนัก และภายใต้ชื่อ จำนวนน้อยสินค้ายังได้ จัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เข้าร่วมงานได้รู้จักการทำการทำเกษตรของกลุ่มและได้รู้ แหล่งจำนวนปีภายในของกลุ่มผู้ผลิตอินทรีย์ ทำให้เกิดความมั่นใจในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของ กลุ่มเพิ่มมากขึ้น

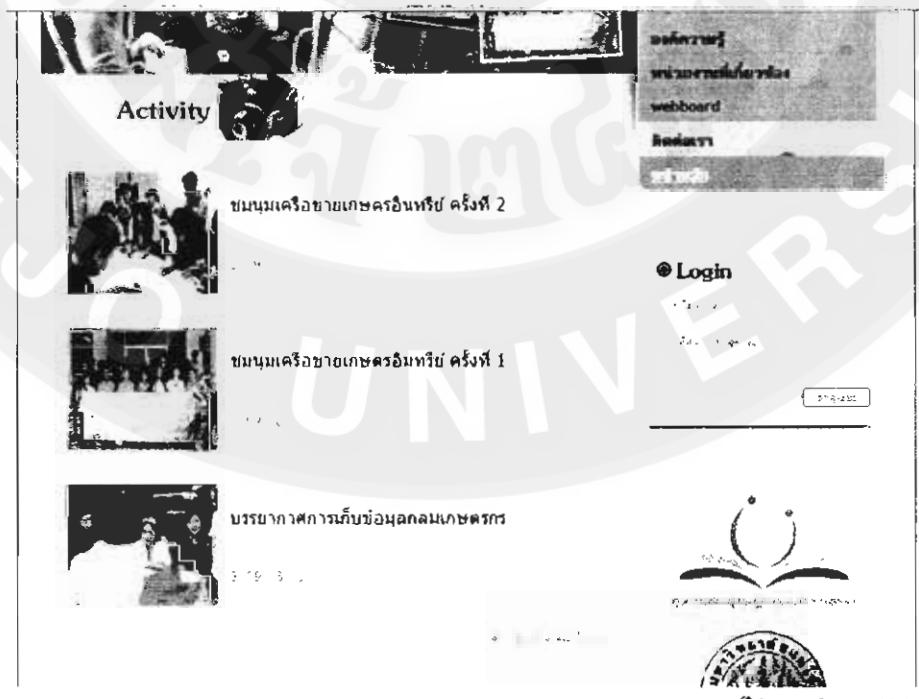
ตอนที่ 7 ระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ผู้วิจัยและทีมงานได้ทำการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ โดยนำองค์ความรู้มาแสดงในรูปแบบของ Web Application โดยใช้ภาษา โปรแกรมพีเอชพี (PHP) และระบบฐานข้อมูลมายาเอสเคิล (MySQL) ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ Open Source มาพัฒนา ในการนำเสนอครั้งนี้ผู้วิจัยไปได้ใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า "ชุมชนคนเกษตรอินทรีย์" ภายใต้ url : www.maejoorganic.com โดยมีการนำเสนอข้อมูลบนเว็บไซต์ดังนี้

หน้าหลัก (Homepage) ของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 9 แสดงหน้าของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 10 แสดงหน้าหลักของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 11 แสดงหน้าหลักของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

หน้าเว็บบอร์ดของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

รายการ	รายละเอียด	จำนวน	สถานะ
จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมฯ (ผู้อุทิศตน)	3	09 ส.ค. 2553	
จำนวนผู้อุทิศตนที่ได้รับการอบรมฯ (ผู้อุทิศตน)	5	15 ส.ค. 2553	
จำนวนผู้อุทิศตนที่ได้รับการอบรมฯ (ผู้อุทิศตน)	4	08 ส.ค. 2552	

รายงานประจำปีงบประมาณ 3 รอบปี
หน้า (1)

● Login

Internet | Protected Mode On

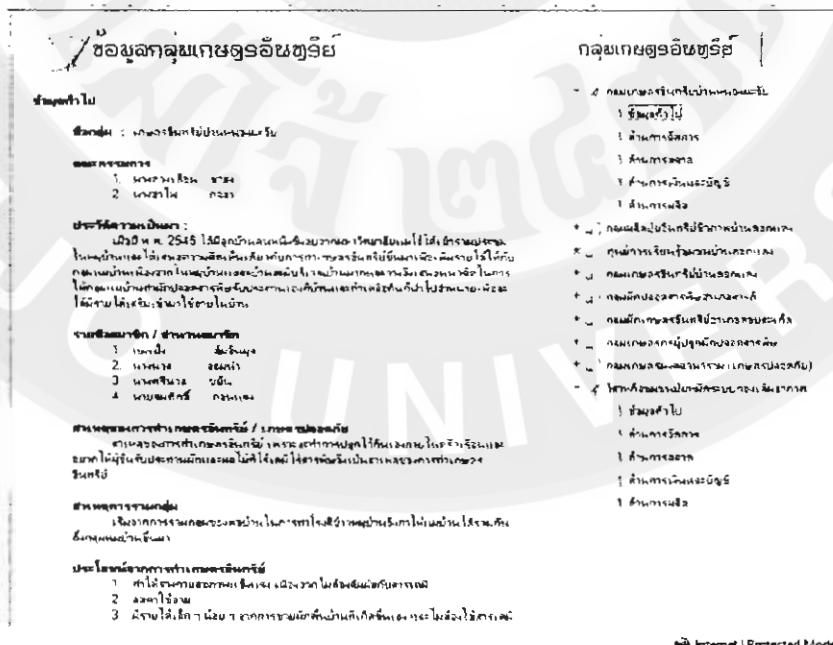
ภาพที่ 12 แสดงหน้าเว็บบอร์ดของระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 13 แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านข้อมูลทั่วไป

ภาพที่ 14 แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์

ด้านข้อมูลทั่วไป

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการจัดการ

ภาพที่ 15 แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์
ด้านการจัดการ

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการตลาด

ภาพที่ 16 แสดงหน้าเว็บข้อมูลของความรู้ทางภารีจกลมเกียรติศิลป์

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการเงินและบัญชี

 ข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์	
ผู้เข้าชม: คุณนาย ใจดี ใจดี	
สถานที่: ประเทศไทย	
วันที่เข้าชม: 2023-09-05 09:00:00	
เวลาที่เข้าชม: 09:00:00 น. ของประเทศไทย	
จำนวนผู้เข้าชม: 4,000 คน	
ผู้ใช้งานที่เข้าชม	
ผู้ใช้งานที่เข้าชมในเดือนก่อนหน้า	จำนวนผู้ใช้งาน
จำนวนผู้ใช้งาน	50 คน/เดือน

สถิติเกณฑ์อัตราเรตติ้ง

- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก

© Internet | Protected Mode On

ภาพที่ 17 แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการเงินและบัญชี

หน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการผลิต

 ข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์	
ผู้เข้าชม: คุณนาย ใจดี ใจดี	
สถานที่: ประเทศไทย	
วันที่เข้าชม: 2023-09-05 09:00:00	
เวลาที่เข้าชม: 09:00:00 น. ของประเทศไทย	
จำนวนผู้เข้าชม: 4,000 คน	
ผู้ใช้งานที่เข้าชม	
ผู้ใช้งานที่เข้าชมในเดือนก่อนหน้า	จำนวนผู้ใช้งาน
จำนวนผู้ใช้งาน	50 คน/เดือน

สถิติเกณฑ์อัตราเรตติ้ง

- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก
- คุณภาพของข้อมูลที่ให้มาเป็นอย่างดี
 - + อ่านง่าย
 - + คุณภาพดีมาก
 - + คุณภาพดี
 - + คุณภาพดีพอ
 - + อ่านยาก

© Internet | Protected Mode On

ภาพที่ 18 แสดงหน้าเว็บข้อมูลองค์ความรู้ทางธุรกิจกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านการผลิต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ (SUMMARY, IMPLICATION, AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาถึงการประเมินผลและการติดตามผลการนำรูปแบบการบริหารงานไปใช้ในการดำเนินงาน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

กลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมโครงการ มีทั้งหมด 10 กลุ่ม ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอสันทราย จำนวน 2 กลุ่ม อำเภอสารภี จำนวน 4 กลุ่ม อำเภอตากยະสะเก็ด จำนวน 3 กลุ่ม และอำเภอแม่ริม จำนวน 1 กลุ่ม โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมสร้างเครือข่าย สรุปได้ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฟกใหม่ ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตั้งอยู่ที่ บ้านไรีพัฒนา ต.แม่แฟกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำเกษตรอินทรีย์แทนเกษตรเดิม โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือในด้านการเกษตร ทำการโดยมีระบบ การจัดการนิเวศวิทยาที่คล้ายคลึงกับธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและอื่นๆ ตลอดจนไม่ใช้พืชหรือสัตว์ที่เกิดจากการตัดต่อ ทางพันธุกรรม ที่อาจก่อให้เกิดมลพิษในสภาพแวดล้อม เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้ดินพืชมี ความแข็งแรง สามารถต้านทานโรคและแมลงได้ด้วยตนเอง รวมถึงการนำเข้าภูมิปัญญาชาวบ้าน มาใช้ประโยชน์ด้วย ผลผลิตที่ได้จะปลูกด้วยจากอันดามานของสารพิษตกค้างทำให้ปลดภัยทั้ง

ผู้ผลิต ผู้บริโภค และไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอีกด้วย กลุ่มมีการทำน盾โครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีการกำหนดกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่มขึ้นมาเอง สำหรับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มนี้ จำหน่าย ได้แก่ ผ้าบุ้ง แตงกวา มะระ ผักชีacom ก้าฝักยำ กะหล่ำปลี มะเขือ และผักกาดเขียว ประธานกลุ่มจะเป็นผู้ที่กำหนดราคายา โดยเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคากลางทั่วไป มีการจัด จำหน่ายทั้งในระดับค้าปลีกและระดับค้าส่ง ทำการส่งเสริมการตลาดโดยการใช้การโฆษณา การใช้สื่อวิทยุชุมชน และการประชาสัมพันธ์สื่อย่างตามสายของหมู่บ้าน มีการลดราคาให้กับลูกค้าที่มา ซื้อเป็นประจำ และมีการลดราคาสำหรับ การสั่งซื้อต่อครั้งในจำนวนมาก แหล่งเงินทุนของการ ดำเนินงานมาจากเงินส่วนตัวของสมาชิกทั้งหมด

2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจัน ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจัน ต.แม่แฟก อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ได้ก่อตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ. 2546 ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปลูกไว้รับประทานเองภายใต้ครัวเรือน และต้องการให้คนในชุมชนได้รับประทานผักและผลไม้ที่ไม่มีสารพิษ รวมทั้งส่วนที่เหลือจากการ รับประทานในครัวเรือนก็นำไปจำหน่าย สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวได้อีกด้วย ทำการ กำหนดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่มเอง สำหรับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มนี้ จำหน่าย ได้แก่ ผักสวนครัว เช่น ชะอม ผักกาด ผักชี กระเจี๊ยบเขียว ผักหวานบ้าน พริก ตะไคร้ มะนาว เป็นต้น การกำหนดราคายาจะกำหนดตามราคามาตร แต่จะมีราคายาที่สูงกว่า ผักที่ใช้สารเคมีเล็กน้อย จำหน่ายโดยการขายปลีกเพียงอย่างเดียว ทำการส่งเสริมการตลาดโดย การลดราคาและแคมเปญการขาย จำนวนมาก มีแหล่งเงินทุนจากสำนักงานสร้างเสริมสุขภาพ และเงินทุนของสมาชิกในกลุ่ม มีการจัดสรุกรำไรโดยแบ่งให้กับสมาชิกในกลุ่มเท่ากันทุกคน

3. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ต.ยางเนื้อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ต.ยางเนื้อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นมาจาก โครงการผักปลอดสารพิษที่ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลยางเนื้อง จึงเป็นแรงจูงใจให้กลุ่ม ทำการปลูกผักปลอดสารพิษขึ้นมา มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ ข้อบังคับของกลุ่ม สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่าย ได้แก่ มะเขือยาว ก้าฝักยำ ผ้าบุ้ง ผักปี๊บ ผักคึ่นช่าย ผักชี ต้นหอม กะหล่ำดอก บล็อกเคอรี่ คะน้า และฯลฯ มีการกำหนดราคากลาง ตลาด มีการจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง โดยมีเทศบาลตำบลยางเนื้อง ช่วยทำการประชาสัมพันธ์

เสียงตามสายให้คุณในชำนาญได้รับทราบ สำหรับแหล่งเงินทุนจะใช้เงินทุนส่วนตัวในการลงทุนและทางเทคโนโลยีด้านบัญชีให้การสนับสนุนในส่วนของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเกษตร

4. กลุ่มเกษตรกรรมคลุนราษฎร ต.ยางเนื้อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มเกษตรกรรมคลุนราษฎร ต.ยางเนื้อง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นมาเนื่องจากมีเกษตรตำบลเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี รวมทั้งทางกลุ่มนี้เห็นว่ามีความเสี่ยงจากการเป็นโรมะเริงที่เกิดจากสารเคมีตกค้างในร่างกาย มีการทำหนองคงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม สำหรับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ ผักกาดจ้อน ผักคะน้า ผักโขม ผักบุ้ง สลัดใบ ผักกาดขาวปเล ผักกาดหางหงส์ บล็อกเคอร์ กะหล่ำปลีรูปหน้าใจ กะหล่ำดอก ผักหวานดิ้ง กะหล่ำหัวแหลม มีการจำหน่ายโดยเน้นการขายส่งมากกว่าการขายปลีก มีการทำหนองราคามาตรากลาง และมีการทำสวนลดกับลูกค้าประจำของกลุ่ม สำหรับแหล่งเงินทุนได้รับการสนับสนุนจากเกษตรตำบล มีการทำหนองลดลงขึ้นอยู่กับรายได้ของสมาชิกภายในกลุ่ม

5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ้ยหมากระบบกองเติมอากาศ ต.หนองแม่น อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ้ยหมากระบบกองเติมอากาศ ต.หนองแม่น อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นโดยได้รับความอนุเคราะห์ในเรื่องอุปกรณ์การผลิตปุ้ยหมากระบบกองเติมอากาศจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนในการทำการเกษตร และนำวัสดุที่เหลือใช้จากการทำการทำเกษตรมาทำเป็นปุ้ยเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการทำหนองคงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม โดยผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้แก่ ปุ้ยหมาก และปุ้ยหมากดเม็ด กำหนดราคาขายโดยพิจารณาจากต้นทุนการผลิตและราคาตลาด จำหน่ายโดยการขายปลีกเพียงอย่างเดียว มีการโฆษณาทางวิทยุชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ สำหรับแหล่งเงินทุนได้มาจากกรุงเทพมหานคร 700 บาท และสมาชิกทุกคนมีการออมเงินคนละ 30 บาทในวันที่ 5 ของทุกเดือนเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน การจัดสรรผลตอบแทนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ จัดสรรให้สมาชิกภายในกลุ่ม และเก็บไว้เป็นทุนหมุนเวียนต่อไป

6. กลุ่มพิชัพกิจการมุ่งปลดสารพิษ ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่

กลุ่มพิชัพกิจการมุ่งปลดสารพิษ ต.ท่าวังตลาด อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งกลุ่มโดยได้รับ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล และเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบล ได้รับ เงินสนับสนุนในการดำเนินงานจากการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการลด การใช้สารเคมี มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม สำหรับ ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ คันน้ำ พักกาดกว้างตู้ ผักกาดย่องเต้ ผักบุ้ง พักกาดเขียวปี ผักกาดขาวเบา บล็อกเคอร์ และถ้วยลันเตา มีการกำหนดราคาราคาขายโดยศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต ทางเกษตร(ศวพก.) คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นราคาที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ทำการจำหน่ายปลีกเพียงอย่างเดียว สำหรับการโฆษณาจะได้รับการสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร(ศวพก.) เป็นผู้ดูแลเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สำหรับ แหล่งเงินทุนของกลุ่มได้รับเงินสนับสนุนจากโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และองค์กรบริหาร ส่วนตำบล ส่วนการจัดสรรงบดอนแทนสมาชิกจะได้ตามปริมาณผักที่นำมารวมกันจำหน่าย ของแต่ละคน

7. กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อต้องการลดต้นทุนในการปลูกข้าวโดยการผลิตปุ๋ยใช้เอง และเพื่อปรับสภาพดินให้ มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับของ จัดจำหน่าย ให้แก่ผู้ที่เป็นสมาชิกเท่านั้น สถานที่จำหน่ายคือ ศูนย์การเรียนรู้ และไม่มีการส่งเสริมการขาย สำหรับแหล่งเงินทุนของกลุ่มมาจาก การขายหุ้น มีการจัดสรรงบดอนแทน เป็นปุ๋ยตามจำนวนหุ้นที่ ซื้อไว้

8. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนโดยการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มนูลค่าผลผลิตทางการเกษตร โดยการแปรรูปผลผลิต เพิ่ม ขีดความสามารถในการแข่งขันในการผลิตข้าวอินทรีย์ชีวภาพ เกิดการจ้างงานภายในหมู่บ้าน

เสริมสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นทีมของชุมชน เชื่อมโยงโครงการทำนุยชีวภาพ บ้านดอกแกง และบริหารจัดการโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย คือ ข้าวเจ้าซ้อมมือหอมมะลิ 105 กำหนดราคาขายตามคุณภาพ ผลิตภัณฑ์บวกเพิ่มกับค่าแรงงาน จำหน่ายโดยการขายปลีกเพียงอย่างเดียว ยังไม่มีการส่งเสริม การตลาด สำหรับแหล่งเงินทุนของกลุ่มมาจากการระดมเงินทุนในหมู่บ้าน เช่น กองทุนเงิน SML กองทุนเงินกองทุนเพื่อหมู่บ้าน เป็นต้น การจัดสรรผลกำไรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ จัดสรรให้กับสมาชิก และเก็บไว้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

9. กลุ่มผู้เกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่

กลุ่มผู้เกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบริโภคผักที่ปลอดสารพิษ ต้องการให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ผักที่ปลอดสารพิษ มีคุณค่าที่ดีต่อสุขภาพร่างกาย และต้องการทำเกษตรอินทรีย์โดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจ พοเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม ที่ชัดเจน สำหรับกฎระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่มอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ ผักชี ผักกาด ผักคะน้า ผักคึ่นช่าย ผักขมจีน ต้นหอม ผักโปyle ผักตัง โอม ผักสลัดใบ ผักสลัดแก้ว บล็อกเคอรี่ และกะหล่ำดอก กำหนดราคากลางๆ กว่าราคากลางๆ จำหน่ายในลักษณะขายปลีก เพียงอย่างเดียว สำหรับแหล่งเงินทุนมาจากการกู้เงินของสหกรณ์การเกษตร และเงินทุนของ สมาชิกภายในกลุ่ม การจัดสรรผลตอบแทน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ จัดสรรให้กับสมาชิก และเก็บไว้ เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

10. กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหึก ต.สะหลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหึก ต.สะหลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นมาโดย มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท ได้ร่วมมือกับมูลนิธิสายใยแผ่นดิน และสหกรณ์กรีนเนท ส่งเสริม การปลูกข้าวอินทรีย์ และถ้าเหลือของอินทรีย์ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ มีกระบวนการส่งเสริมด้านเทคนิคที่ใช้โรงเรียนเกษตรกรเป็นศูนย์การถ่ายทอด มีการพัฒนามาตรฐานผลผลิตด้วยมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (มกท.) และการจัดการตลาดด้วยระบบตลาดที่เป็นธรรม (Fair Trade) กลุ่มมีการจัดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ / ข้อบังคับของกลุ่ม มีการ

จัดจำหน่ายเฉพาะข้าวอินทรีย์ และจำหน่ายให้กับสหกรณ์กรีนเนทเพียงรายเดียว ใช้เงินทุนส่วนตัวของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

ตอนที่ 2 การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของเกษตรกร

การบริหารงานของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 45.21 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.79 ซึ่งประกอบด้วยด้านการบริหารการผลิต การบริหารการตลาด การบริหารการจัดการ การบริหารการบัญชี และการบริหารการเงิน สรุปได้ดังนี้

ด้านการบริหารการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 56.36 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 43.64 ซึ่งประกอบด้วย ด้านการวางแผนการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 86.36 ด้านการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 77.27 ด้านการจัดการนำเกษตรมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 การจัดการเมล็ดพันธุ์และการขยายพันธุ์ร้อยละ 45.45 และด้านมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73

ด้านการบริหารการตลาดมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 42.42 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 57.58 ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการตลาดมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 54.55 ด้านการคาดการณ์ราคาขายที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50 และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดร้อยละ 22.73

ด้านการบริหารการจัดการมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 60.61 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 39.39 ซึ่งประกอบด้วย ด้านการแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 63.64 ด้านการรวมกลุ่มกันผลิตพืชผลทางการเกษตรร่วมกันร้อยละ 59.09 และด้านการรวมกลุ่มกันขายพืชผลทางการเกษตรร่วมกันมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 59.09

ด้านการบริหารการบัญชีมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 34.85 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 65.15 ซึ่งประกอบด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50.09 ด้านการบันทึกรายได้มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 50.09 ด้านการการคำนวณต้นทุนการผลิตมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73 ด้านการการคำนวณกำไรด้วยต้นทุนมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73

ด้านการจดบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ร้อยละ 22.73 ด้านการบันทึกข้อมูลหนี้สินมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 22.73

ด้านการบริหารการเงินมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 “ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 68.18 ซึ่งประกอบด้วยด้านการวางแผนรายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตรร้อยละ 36.36 ด้านการวางแผนต้นทุนการผลิตพืชผลทางการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ด้านการวางแผนกำไรมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ด้านการวางแผนการซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 31.82 ด้านการวางแผนการกู้ยืมมีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 27.27

ตอนที่ 3 ความต้องการด้านการบริหารงานของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความต้องการด้านการบริหารงานดังนี้ 1) ด้านการผลิตเกษตรกรรมมีความต้องการด้านความรู้และเทคนิคการผลิต ความต้องการด้านเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า กิงพันธุ์ การขยายพันธุ์ และความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย 2) ด้านการตลาด ประกอบด้วย เกษตรกรมีความต้องการเรื่องการบรรจุหีบห่อและความต้องการตลาดที่รับซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการจัดการ เกษตรกรมีความต้องการด้านการจัดการองค์ความรู้ด้านการผลิต ด้านการตลาด การจัดการ การบัญชี และการเงิน ความต้องการการฝึกอบรม ความต้องการด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ และต้องการจัดตั้งศูนย์เกษตรอินทรีย์ 4) ด้านการบัญชี เกษตรกรมีความต้องการแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีที่ง่ายต่อการจดบันทึกข้อมูล และครอบคลุมทุกด้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานตัวเอง ๆ ได้ 5) ด้านการเงิน เกษตรกรมีความต้องการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ในการซื้อวัตถุ din และมีความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องหันย่อยพืช เครื่องอัดเมล็ดปุ๋ย เป็นต้น

ตอนที่ 4 การประเมินผลเครื่องมือทางการเงินและบัญชี

จากการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน ได้จัดทำเครื่องมือทางการเงินและบัญชีของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ประกอบด้วย แบบฟอร์มการวางแผนกำไร แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่าย และแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน ให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้ใช้นั้น จากการสังภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิต

เกษตรอินทรีย์จำนวน 5 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่แฟก กลุ่มพระนون กลุ่มมองคลานาราม กลุ่มข้าวอินทรีย์ และกลุ่มผู้ปลดสารพิษ ผลการประเมินสูงปีได้ดังนี้

แบบฟอร์มการวางแผนกำไร เกษตรส่วนใหญ่ไม่สามารถหาข้อมูลการคาดการณ์ยอดขาย และจำนวนผลผลิตได้ ทำให้ไม่สามารถบันทึกข้อมูลได้ในแบบฟอร์มการวางแผนกำไร

แบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่ายเกษตรกรบางรายยังไม่เข้าใจวิธีการบันทึกข้อมูล เงินสดคงเหลือตั้งงวดจึงทำให้มีความสามารถหายอดเงินสดคงเหลือสิ้นงวดได้ นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่สามารถจำแนกรายจ่ายส่วนตัวกับค่าใช้จ่ายในผลิตพืชผลเกษตรอินทรีย์ จึงทำให้ข้อมูลผิดพลาดได้

แบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน เกษตรกรส่วนน้อยที่สามารถแสดงงบกำไรขาดทุนได้ ส่วนใหญ่ยังสนับสนุนการจำแนกรายการรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการคำนวนกำไรขาดทุน

ตอนที่ 5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ที่มีวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อชี้แจงความเป็นมาเป็นไปของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย สรุปได้ว่า มีกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สนใจเข้าร่วมสร้างเครือข่าย จำนวน 10 กลุ่ม คือ เขตอำเภอสันทราย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แม่แฟกใหม่ ต.แม่แฟกใหม่ และกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองมะจับ ต.แม่แฟก เขตอำเภอสารภี จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลดสารพิษ ต.ยางเน็ง กลุ่มเกษตรรวมคลานาราม ต.ยางเน็ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ่ยหมากะบองเติมอากาศ ต.หนองแฟก และกลุ่มพืชผักทางมั่งปลอดสารพิษ ต.ท่าวังตลาด เขตอำเภออยสะเก็ด จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผลิตปุ่ยอินทรีย์ชีวภาพ ต.ส่งบ้าน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านดอกแดง ต.ส่งบ้าน

และกลุ่มผู้เกษตรอินทรีย์กลุ่มดอยสะเก็ต ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ต จ.เชียงใหม่ และเขตอำเภอ แมริม จำนวน 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์บ้านหนองมะหืก ตำบลสะหลวง

กิจกรรมที่ 2 การจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจ เกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจ
เกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ มีการกำหนดโครงสร้างของเครือข่ายที่ชัดเจน โดย
โครงสร้างประกอบด้วยประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เลขาธุการกลุ่ม และผู้ประสานงานในแต่ละ
อำนาจสันทราย รวมทั้งยังได้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการให้อย่างชัดเจน

ตอนที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิต
เกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 - 4 การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในเครือข่าย

ผลของกิจกรรม สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ
เทคนิคในการปลูกผักอินทรีย์ และปัญหาการทำเกษตรอินทรีย์ สามารถนำข้อมูลที่ได้ปรับไป
ประยุกต์ใช้กับการปลูกผักของกลุ่มได้

กิจกรรมที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมงาน 35 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัย- แม่โจ้ โดยการจัดนิทรรศการ เมยแพร์เว็บไซต์ และจานน้ำยำผลิตผลของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ผลของกิจกรรม สรุปได้ว่า ผลิตผลของกลุ่มที่นำมาจำหน่ายภายในงาน ได้รับ
ความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ทำให้ผลิตผลที่นำมาจำหน่ายในแต่ละวันไม่เพียงพอ กับ
ความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผลิตผลเกษตรอินทรีย์และจำหน่ายในราคาน้ำยำสูง
มากนัก นอกจากนี้ผลของการจัดนิทรรศการภายในงาน ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมงานได้รู้จักกลุ่มมากขึ้น

รวมทั้งผลของการแnameนำเว็บไซต์ของเครือข่าย คือ <http://www.maejoorganic.com> ภายในงานทำให้เป็นช่องทางที่จะทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงกลุ่มได้เพิ่มขึ้นด้วย

ตอนที่ 7 ระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

ผู้วิจัยและทีมงานได้ทำการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ธุรกิจเกษตรอินทรีย์ โดยนำองค์ความรู้มาแสดงในรูปแบบของ Web Application โดยใช้ภาษาโปรแกรมพีเอชพี (PHP) และระบบฐานข้อมูลมายาエสคิวแอล (My SQL) ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ Open Source มาพัฒนา และได้ใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า "ชุมชนคนเกษตรอินทรีย์" ภายใต้ url : www.maejoorganic.com

อภิรายผล (Implication)

จากการวิจัยเรื่อง “การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า การบริหารงานของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนเทียรนิลกุช (2548) การศึกษารูปแบบการบริหารงาน ของผู้บริหารระดับกลางที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของบริษัท拿出มันพืช AAA จำกัด ผลวิจัยพบว่า พฤติกรรม และรูปแบบการทำงานที่มีประสิทธิผล ต้องการของผู้บริหารระดับกลาง

การบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรประกอบด้วยการบริหารการผลิต ด้านการบริหารการตลาด ด้านการบริหารการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารการเงินของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ คุณธรรม (2549) ศึกษาการประเมินผลระบบควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาครบทุกระดับ 1 พบว่าการงานบัญชีทำให้การจัดทำบัญชีและรายงานการเงินล่าช้า ไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่ทราบสถานการเงินของหน่วยงานและไม่สามารถใช้ข้อมูลรายงานการเงินในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมฤทธิ์ ໄวงเปี้ย (2552) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงาน การเงินและพัสดุ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ทักษะใน

การบริหารงบประมาณ การเงิน บัญชี พัสดุ มีผลการประเมินสูงกว่าด้านอื่น คือ มีผลการประเมินในระดับมาก และคุณภาพผู้ปฏิบัติงานการเงิน บัญชีและพัสดุ ซึ่งสรุปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารการจัดการ ประกอบด้วยด้านการแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม ด้านการรวมกลุ่มกันผลิตพื้นที่ผลทางการเกษตรร่วมกัน ด้านการรวมกลุ่มกันขายพื้นที่ผลทางการเกษตรร่วมกันมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาต ศิวะรักษ์ และ คณะ (2547) ได้ศึกษาถึงการประเมินผลการดำเนินงานของแผนงานวิจัยและพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ พบว่า การรวมกลุ่มคนที่มีศักยภาพจำนวนมากพอที่จะผลักดันการเปลี่ยนแปลง

ด้านบริหารการบัญชีประกอบด้วย การบันทึกค่าใช้จ่าย ด้านการบันทึกรายได้มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง ด้านการการคำนวณต้นทุนการผลิต ด้านการการคำนวณกำไรขาดทุน ด้านการจดบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ ด้านการบันทึกข้อมูลหนี้สินมีความรู้ความเข้าใจระดับน้อย ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะมาศ ทาวิชัย (2547) กล่าวถึง ปัจจัยด้านนักบัญชีของกิจการที่พบมากสุดคือ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเชื่อใจในเวลาที่กำหนด รวมถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีหรือรายงานทางการบัญชี

ด้านการบริหารการเงิน ประกอบด้วย การวางแผนรายได้จากการขายพื้นที่ผลทางการเกษตร ด้านการวางแผนต้นทุนการผลิตพื้นที่ผลทางการเกษตร ด้านการวางแผนกำไร ด้าน การวางแผนการซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ด้านการวางแผนการกู้ยืมมีความรู้ความเข้าใจระดับน้อยจึง ไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านการบริหารงานด้านการผลิต การตลาด การจัดการ และการบัญชีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาศ ทาวิชัย (2547) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีคือ ปัจจัยด้านผู้ประกอบการของ กิจการที่พบมากที่สุดคือ ความต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจและใช้ในการวางแผนธุรกิจ ทั้งทางด้านการซื้อ การผลิตและการตลาดอย่างมีระบบ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ เรืองธรรน (2545) ศึกษาถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านบัญชี : งบประมาณเงินรายได้ของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่ารายงานที่ผู้บริหารต้องการได้แก่ รายได้ประมาณการและรายได้จริง รายจ่ายประมาณการและรายจ่ายจริง ประมาณการรายได้และรายจ่าย รวมถึงรายได้และ รายจ่ายจริง

เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความต้องการด้านการบริหารงานดังนี้ 1) ด้านการผลิต เกษตรมีความต้องการด้านความรู้และเทคนิคการผลิต ความต้องการด้านเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า กิ่งพันธุ์ การขยายพันธุ์ และความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย 2) ด้านการตลาด ประกอบด้วย เกษตรกรมีความต้องการเรื่องการบรรจุหีบห่อและความต้องการตลาดที่รับซื้อสินค้า เกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการจัดการ เกษตรกรมีความต้องการด้านการจัดการ องค์ความรู้ด้านการผลิต ด้านการตลาด การจัดการ การบัญชี และการเงิน ความต้องการจัดตั้ง ศูนย์เกษตรอินทรีย์ ความต้องการการฝึกอบรม ความต้องการด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ให้กับผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนนัณภรณ์ เทียนแก้ว และคณะ (2547) ได้ศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์ตาม Balanced Scorecard ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๓ จ.ชลบุรี พบว่า จากการดำเนินการประเมินตนของตามตัวชี้วัด BSC ทำให้ทราบประโยชน์ใน การประเมินเพื่อนำไปพัฒนางาน พัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ หรือการพัฒนาของบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนเทียร นิลทศ (2548) การศึกษาฐานแบบการบริหารงาน ของผู้บริหารระดับกลางที่มีผล الغربيةต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของบริษัทหน้ามัน พีช AAA จำกัด พบว่าการใช้ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์มาทำการฝึกอบรมและพัฒนาและ สร้างผู้บริหารระดับกลางบางส่วนเข้ามาทดลองผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่องค์การ สามารถเลือกกระทำได้ภายใต้ความพร้อมและศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมฤทธิ์ ไวยเฉีย (2552) เรื่องข้อเสนอแนะคือ 1) ควรให้มีการจัดประชุมให้ความรู้ถัก penetrate นี้เบื้องต้นมากขึ้น เพาะเป็นการฝึกปฏิบัติ ที่ดีมาก สามารถให้ความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานบริหารงาน การเงินบัญชีและพัสดุในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น 2) ให้เน้นควรให้มีการจัดประชุมอบรมโดยหมุนเวียน ไปตามตำแหน่งแต่ละตำแหน่ง แต่ไม่สอดคล้องเรื่องของการผลการประเมิน ด้านบุคลากร ต้องการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ มีผลการประเมินสูงกว่าด้านอื่น คือ มีผลการประเมินในระดับมาก ด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหาร งบประมาณ การเงิน บัญชี พัสดุ มีผลการประเมินสูงกว่าด้านอื่น คือ มีผลการประเมินใน ระดับมาก 4) ด้านการบัญชี เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มีความต้องการแบบฟอร์มการบันทึก บัญชีที่ง่ายต่อการจดบันทึกข้อมูล และครอบคลุมทุกด้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานด้าน ต่างๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะมาศ หาวิชัย (2547) ศึกษาถึงบัญชีและปัจจัยที่มีผลต่อ การพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง บัญชี ด้านผู้ประกอบการของกิจการที่พบมากที่สุดคือ ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในความถูกต้องของ ข้อมูลทางการบัญชีที่นำมาใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงาน บัญชีด้านนักบัญชีของ กิจการที่พบมากสุดคือ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเสริมภัยในเวลาที่

กำหนด รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีหรือรายงานทางการบัญชี และ 5) ด้านการเงิน เกษตรกรรมมีความต้องการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ในการซื้อวัตถุดิบ และมีความต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมฤทธิ์ ไวนี้ (2552) ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานการเงินและพัสดุ พนักงานผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านปัจจัยปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยพบว่า การเข้าร่วมเครือข่ายกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ เกิดขึ้นภายใต้แนวความคิดหรือความต้องการที่คล้ายกันทุกกลุ่ม คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ด้านทุนการทำเกษตรเคมีเพิ่มสูงขึ้น ต้องการขายสินค้าที่ปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งแนวทางที่สมาชิกทุกคนเห็นว่าช่วยแก้ไขปัญหาได้ คือ การทำการเกษตรอินทรีย์ เพราะนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกได้แล้ว ยังมีโอกาสที่ขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น เพราะตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์เริ่มเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ยังเห็นว่า ความรู้ด้านการจัดการเกษตรอินทรีย์ยังมีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดแนวคิดการสร้างเครือข่ายขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ระหว่างสมาชิก ด้วยกันภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มด้วยกันภายในเครือข่าย การช่วยเหลือกันและกันของเครือข่าย การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน รวมทั้งต้องการสร้างข ama จำกัดการต่อรองทางการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงจิต พุคลาก แฉนพพร เชื้อชา (2549) ที่ว่า กระบวนการจัดเททีประชาคม จัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและการพัฒนากระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ หัตถกรรม จนทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวงศ์ เลนาศิริวงศ์ และวิไลวรรณ เทียนประชา (2547) ที่ว่า การจัดให้มีการประชุมร่วมกันโดยยึดตามปัญหาในพื้นที่เป็นหลัก จะทำให้สมาชิกแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระดมสมองเพื่อหากลยุทธ์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา ด้านการเกษตรทางเลือก สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ และนำเข้าสู่สุขภาพเพื่อให้ชุมชนมีสุขภาวะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของงานดา ศรีเรือง (2545) ที่ว่า การรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยการรวมกลุ่มจะเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการขยายเครือข่ายยังสังผลให้กลุ่มเกิดความตระหนักรถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและศิลปะอันมีชื่อเสียงในชุมชน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ยังมีการกำหนดโครงสร้างของกลุ่ม และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนเพื่อให้กระบวนการพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เป็นไปอย่างราบรื่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ยาป่าคาย (2545) ที่ว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายจะต้องมีการจัดเวลาที่น่ารื่นถึง แนวทางการพัฒนาร่วมกัน ตลอดจนต้องมีการแบ่งบทบาท หน้าที่การทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนอย่างเป็นรายเดือน แผนกิจกรรม ติดตามประเมินผลการทำงานร่วมกันเป็นระยะ ๆ โดยเชิญผู้ร่วมกิจกรรม ให้เข้าร่วมการประชุม รวมทั้งในการเข้าร่วม เครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในครั้งนี้ พบว่า ทุกกลุ่มนี้ ความสมัครใจเข้าร่วมอย่างแท้จริง มีความเต็มใจที่จะสร้างและพัฒนาเครือข่ายให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่ายตามที่งานวิจัยของ สุภาวนิช ทรงพรวานิชย์ (2545) กล่าวไว้ว่า ข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่าย มีดังนี้ 1) ผู้นำใน บางชุมชนยังขาดความเข้าใจในกระบวนการการทำงานและแนวคิดการมีส่วนร่วม 2) ระบบ การผลิตในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อขายทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว ขาดความเสียสละเพื่อ ส่วนรวม 3) ความขัดแย้งในชุมชน และ 4) ประธานเครือข่ายขาดแนวคิดต่อกระบวนการมีส่วนร่วม และคณะกรรมการบางคนไม่ได้สมัครใจเข้ามาทำงานอย่างจริงใจ

สำหรับกระบวนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายผ่านการศึกษาดูงาน ทำให้กระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์มี ความก้าวหน้าและเกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มเกษตร อินทรีย์ที่อยู่ในเครือข่ายเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคนึง นารวงษ์ (2545) ที่ว่า รูปแบบเครือข่ายที่เกิดขึ้นมี 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายที่เป็นธรรมชาติและไม่เป็นธรรมชาติ รูปแบบ เครือข่ายที่เป็นธรรมชาตินั้นเป็นการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเครือข่ายที่ไม่เป็น ธรรมชาติ เป็นการมัดหมายให้มาระบุปะพูดคุยกันในเวลาที่ต่าง ๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายขึ้น

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรอินทรีย์ต้องอย่างมีรูปแบบการจัดการธุรกิจเกษตรอินทรีย์ ที่หลากหลาย ซึ่งความรู้ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในเรื่องของการจัดการ การผลิต การตลาด การเงินและบัญชีนั้น สามารถที่จะนำมาเผยแพร่ผ่านทางระบบการจัดการองค์ความรู้ของธุรกิจ

เกษตรอินทรีย์ จากการศึกษาวิจัยทำให้ได้ต้นแบบของระบบการจัดการองค์ความรู้ของธุรกิจเกษตรอินทรีย์ โดยนำองค์ความรู้มาแสดงในรูปแบบของ Web Application โดยใช้ภาษาโปรแกรมพีเอชพีและระบบฐานข้อมูลมายเอกสาริคิวเอล มาพัฒนา ใช้ชื่อเว็บไซต์ว่า "ชุมชนคนเกษตรอินทรีย์" ภายใต้ www.maejoorganic.com ซึ่งทางผู้วิจัยไปให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ทดลองเข้าใช้ระบบนี้ด้วย ผลปรากฏว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจดี แต่ยังมีอุปสรรคในการใช้งานเนื่องจากความรู้ทางเทคโนโลยีของผู้ใช้ยังมีน้อย และบุคคลในแต่ละกลุ่มนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีและช่วงอายุของกลุ่มคนนั้นยังเป็นวัยกลางคน พร้อมกันนี้แต่ละกลุ่มเกษตรอินทรีย์ยังไม่มีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีศักยภาพเพียงพอในการติดต่อสื่อสารซึ่งเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงและการเข้าใช้ของระบบนี้อย่างถ่องแท้และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงาน

จากการประเมินพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารงานการผลิต การตลาด การจัดการ การบัญชี และการเงิน ทั้งภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่างๆ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ที่มีวิจัยมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขด้านการบริหารงานมีดังนี้

1. ความรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และให้ความช่วยเหลือในเรื่องของวัสดุดีบ เช่น เมล็ดพันธุ์ พ่อและแม่พันธุ์
2. ความรู้ด้านการตลาด เช่น การวิเคราะห์ตลาด การแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ให้เพิ่มขึ้น เพื่อกระจายความเสี่ยงในการขาย การศึกษาความต้องการของลูกค้า และวัดระดับความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์
3. ความรู้ด้านการจัดการกลุ่ม การกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายของกลุ่ม การวางแผนการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน การจัดเก็บเอกสาร การพัฒนาบุคลากรของกลุ่ม

**การประชาสัมพันธ์กลุ่ม และการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มผู้ผลิต
เกษตรอินทรีย์**

4. ความรู้ด้านการบัญชี ควรให้ความรู้เรื่องของค่าใช้จ่ายส่วนตัวกับค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์ การคำนวณต้นทุนการผลิตและกำไรขาดทุน รวมถึงการปันส่วนค่าใช้จ่าย เช่น ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเช่าที่ดิน เป็นต้น
5. ความรู้ด้านการเงิน ควรให้ความรู้ด้านการวางแผนการเงิน การจดบันทึกข้อมูลทางการเงิน การจัดเก็บเอกสารทางการเงิน และการนำผลที่ได้ทางการเงินและบัญชีไปใช้ในการพัฒนากลุ่มต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินและบัญชี

จากการวิจัยการประเมินผลเครื่องมือทางการเงินและบัญชี มีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขของทีมวิจัยเกี่ยวกับแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลการเงินและบัญชี ดังนี้ แบบฟอร์มการวางแผนกำไร (ภาพที่ 6) และแบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน (ภาพที่ 8) ยังคงเดิม ส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมมีดังนี้

1. การปรับปรุงแก้ไขแบบฟอร์มการบันทึกเงินสดรับ-จ่าย (ภาพที่ 7) เพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำงบกำไรขาดทุน โดยมีการเพิ่มช่องเพื่อระบุรายได้หรือค่าใช้จ่ายให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เป็นแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลทางการเงินของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามภาพที่ 19
2. การเพิ่มแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ตามภาพที่ 20 เพื่อให้ทราบจำนวนสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ที่มีอยู่ของกลุ่ม
3. การเพิ่มแบบฟอร์มวางแผนทางการเงิน ตามภาพที่ 21 อันได้แก่ การวางแผนสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของกลุ่ม เพื่อให้สำหรับวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตให้สอดคล้องกับข้อมูลการผลิต การตลาด การจัดการ กារบัญชี และการเงิน

การบันทึกข้อมูลทางการเงินและบัญชีของผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

หมายเหตุ จำนวนเงินสครับ ได้แก่ การขายผลผลิตทางเกษตรอินทร์ ขายสินทรัพย์ และ กัญชงเงินเป็นเงินสด
จำนวนเงินสคจ่าย ได้แก่ การจ่ายค่าใช้จ่ายและค่าวัสดุคิม ซื้อสินทรัพย์ และจำนวนเงินกู้และดอกเบี้ย

ภาพที่ 19 แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลทางการเงินของผู้ผลิตเก้าอี้ร้อนหรีด

การบันทึกข้อมูลสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

สินทรัพย์ (สินทรัพย์เดิมที่มีอยู่แล้ว)	ราคาที่ซื้อ	อายุการใช้งาน	ค่าเสื่อม ราคาต่อปี
ที่ดิน			
รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น			

หนี้สิน (หนี้สินเดิมที่มีอยู่แล้ว)	จำนวนเงินกู้	จำนวนผ่อนชำระ ต่อ.....	เงินกู้ คงเหลือ
กู้ยืมเงินจาก.....			
รวมหนี้สินทั้งสิ้น			

ทุน (ทุนที่มีอยู่แล้ว)	จำนวนหุ้น	จำนวนเงินทุน	อัตราการ ปันผล
ทุน			
รวมทุน			

การวางแผนการเงินของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

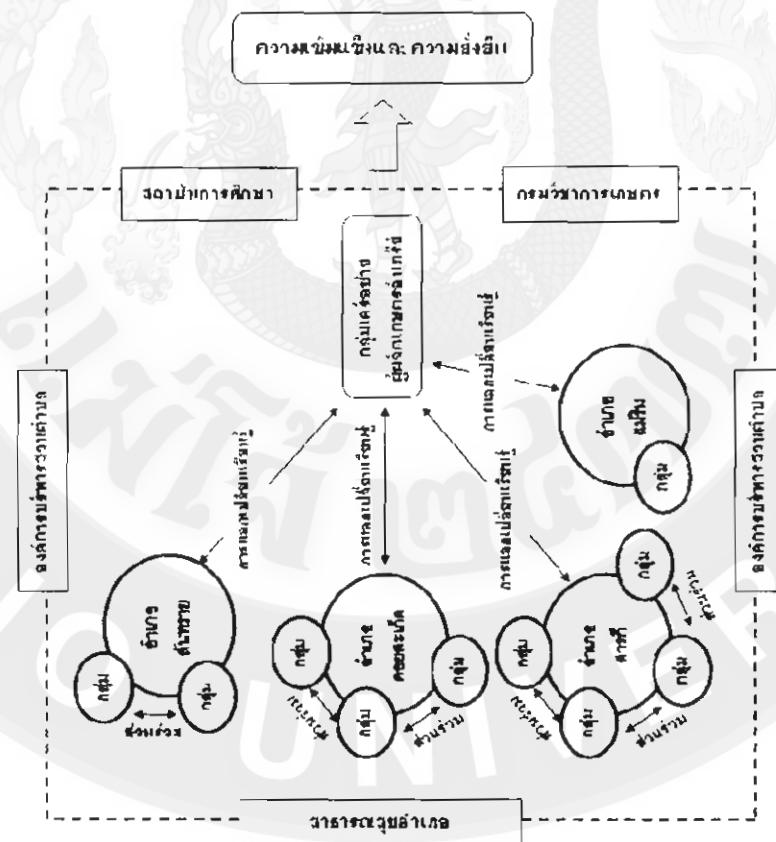
การวางแผนการกู้ยืมเงิน (การจัดหนี้เงินทุน)	จำนวนเงิน	จำนวนผ่อนชำระ ต่อ.....	ดอกเบี้ยจ่าย
กู้ยืมเงินจาก.....			
กู้ยืมเงินจาก.....			
การทุนเพิ่ม			
รวมหนี้สิน			

การวางแผนการลงทุนเพิ่ม (การจัดหนี้เงินทุน)	จำนวนทุน	จำนวนเงินทุน	เงินทุนคงเหลือ
ทุน (การเพิ่มทุน)			
รวมทุน			

สินทรัพย์ที่ต้องการซื้อเพิ่ม (การจัดสรรเงินทุน)	ราคาซื้อเงินสด	ซื้อเป็นเงินเชื่อ	
		ราคาซื้อเงินเชื่อ	เงินที่ผ่อนชำระ
รวมสินทรัพย์ที่ต้องการซื้อเพิ่ม			

ข้อเสนอแนะการสร้างและพัฒนาเครือข่าย

จากการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ มีกระบวนการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งการอาศัยความไว้เนื้อเชื่ोใจ การซวยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ใช้วิธีการประชุมกลุ่มในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันผ่านการศึกษาดูงาน ภายในเครือข่าย รวมทั้งกระบวนการในการพัฒนายังเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

จากภาพที่ 22 แสดงรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ แสดงให้เห็นว่าในการเกิดขึ้นของเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อนำไปสู่ ความเข้มแข็งและยั่งยืนของกลุ่ม จะต้องประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แต่ละกลุ่มในอำเภอเดียวกัน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมหรือมี กิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มในอำเภอนั้นๆ
2. กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในแต่ละอำเภอ ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ที่อยู่ต่างอำเภอ กัน จากนั้นจะต้องมีการนำเอาความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไปเผยแพร่หรือกระจายไปยังกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์กลุ่มอื่นๆ ในอำเภอเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ จะต้องมีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างอำเภอ ซึ่งอาจจะจัดขึ้นด้วยกลุ่มเอง หรือ ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในข้อ 3
3. ต้องมีหน่วยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้การส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่ กระทรวง สาธารณสุขอำเภอ ให้การสนับสนุนในเรื่องความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานองค์กรอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร ให้การสนับสนุนความรู้การปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์ องค์กรบริหาร ส่วนตำบล ให้การสนับสนุนเงินทุน อุปกรณ์และเครื่องจักรต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์และเครื่องจักรที่ใช้ ในการทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้การสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับ การบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้

การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ด้านธุรกิจเกษตรอินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรทำการพัฒนาปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความต่อเนื่อง
2. ควรมีการผลักดันให้เยาวชนในกลุ่มต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา องค์ความรู้พร้อมกับการซ่วยเป็นแกนนำในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

**ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป
(Recommendations for future study)**

1. ควรศึกษาความก้าวหน้าการผลิตที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในแต่ละกลุ่ม เช่น ศึกษาการบริหารการผลิตข้าวอินทรีย์ ศึกษาการบริหารการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หรือ ศึกษาการบริหารการผลิตสารสกัดชั้นแมลงจากพืช เป็นต้น
2. ควรศึกษาถึงเทคนิคการบริหารจัดการที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้เทคนิคบริหารจัดการของแต่ละกลุ่ม
3. ควรทำการศึกษาถึงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจกลุ่มเกษตรกร ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในเขตพื้นที่อื่นของจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้เกิด การเชื่อมโยงของเครือข่ายชึ้นจะทำให้เครือข่ายเกิดการซ่วยเหลือ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ด้านเกษตรอินทรีย์ และด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงานของเครือข่ายและของกลุ่ม ในเครือข่าย
4. ควรมีการศึกษาถึงการพัฒนาเครือข่ายให้มีการดำเนินงานที่หลากหลายมากขึ้น เช่น เครือข่ายความร่วมมือด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน เป็นต้น เพื่อจะได้ทำให้ การดำเนินงานของเครือข่ายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
5. ควรมีการศึกษาถึงการเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจ เกษตรอินทรีย์ เพื่อร่วบรวมและจัดเป็นหมวดหมู่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกกลาง. "การติดตามและประเมินผล".[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://klang.cgd.go.th/kkn/_Documents/controler.files/frame.htm#slide0202.htm (14 สิงหาคม 2550)
- กฤษฎา ประศาสน์ภูมิ และส่งเสริม กลั่นหอม. 2548. กลุ่มและการบริหารกลุ่ม. นนทบุรี: โครงการความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดำเนินการฝึกอบรมทางไกลผ่านดาวเทียมหลักสูตร การเพิ่มสมรรถนะนักส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กานดา ศรีเรือง. 2545. การขยายผลเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน : กรณีศึกษา อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน. แหล่งที่มา <http://www.vijai.org/> 14 ก.ย. 50
- การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลความสำเร็จขององค์การ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.polsci.chula.ac.th/pa/Wathana.htm> (14 สิงหาคม 2550)
- การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.nubkk.nu.ac.th/acad (23 กุมภาพันธ์ 2553)
- เกริกศักดิ์ บุญญาณุพงษ์. 2547. ความยั่งยืนของการใช้ระบบสารสนเทศในการวางแผนและการบริหารงาน : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คง นาวงศ์. 2545. รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์แม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่. แหล่งที่มา <http://www.vijai.org/> 14 ก.ย. 50
- ชนันภรณ์ เทียนแก้ว และคณะ. 2547. การประเมินผลสัมฤทธิ์ตาม Balanced Scorecard ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จ.ชลบุรี ในช่วง ไตรมาสที่ 1-3 , กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3, จังหวัดชลบุรี.
- ชัชวาล วงศ์ประเสริฐ. 2548. การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ธรรมกิตการพิมพ์ ทรงจิต พุลลาภ และนาพร เชื้อขา. 2549. การสร้างเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ตอกย้ำความภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม. แหล่งที่มา <http://pattanathai.nesdb.go.th>. 15 ส.ค. 50
- ธวัชชัย ปิยะวัฒน์. 2550. ระบบจัดการองค์ความรู้ที่เน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง พัฒนาบนโครงสร้างเว็บไซต์ร่วมแบบอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน. [ออนไลน์]. http://www.trf.or.th/RE/x.asp?Art_ID=193 (10 สิงหาคม 2550)

นิรนาม. 2550. รูปแบบตลาดเกษตรอินทรีย์. แหล่งที่มา <http://www.greennet.or.th>. 15 ส.ค. 50.

บุษรากรณ์ คำเชื้อ .2544. การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบัญชีเพื่อการบริหารงานของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์; วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ปาริชาติ วัลย์เสถียร. 2546. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

ปาริชาต ศิริรักษ์ และ คง.2547. การประเมินผลการดำเนินงานของแผนงานวิจัยและพัฒนาโดยนายสาธารณะเพื่อสุขภาพและระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ(HPP-HIA), สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

ปิยะมาศ หาวิชัย .2547. ปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ; วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิรยา ป้อมสุข. 2550. Knowledge Management(KM)-การบริหารความรู้. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://opens.dpt.go.th/dpt_kmcenter/index.php?option=com_content&task=view&id=62&Itemid=1

มนเทียร นิตพศ. 2548. การศึกษารูปแบบการบริหารงาน ของผู้บริหารระดับกลุ่มที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของ บริษัท น้ำมันพีช AAA จำกัด, มหาวิทยาลัยนการค้าไทย : สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

วัลย์เงิน มหาคุณ และ น.ส.พิมพ์นทัย วิจิตกนกawan. 2547. “เกษตรอินทรีย์ : ทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย” . [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.scb.co.th/LIB/th/article/ktb/data/k8-27.html> (14 สิงหาคม 2550)

วันชัย โกลลະสุต. 2550. ความหมายและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://opens.dpt.go.th/dpt_kmcenter/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=1

วีระยุทธ ชาติภากุญจน์. 2547. การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://mail.rint.ac.th/~edu/w_vichakran/personal.doc

วงศ์ เกษธรวิริวงศ์ และวิไลวรรณ เทียนประชา. 2547. ศึกษากลไกกำกับสุขภาพภาคประชาชนกับกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. แหล่งที่มา <http://library.hsri.or.th/th/index.php>. 14 ก.ย. 50

ศูนย์ประสานงานวิจัยห้องถินจังหวัดพังงา. 2550. รายงานการติดตามจากพื้นที่คุณทำเกษตร
อินทรีย์การบริหารจัดการ. สำนักพัฒนาเกษตรกร. “วิสาหกิจชุมชน”. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://farmdev.doae.go.th/Enterprise/EnterpriseDoc.html> (14 สิงหาคม
2550)

สฤษฐ์ เรืองธรรม .2545. การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านบัญชี : งบประมาณเงินรายได้ของ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สมฤทธิ์ ໄวงเปี้ย (2552). การประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานการเงินและ
พัสดุ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 ประจำปี
งบประมาณ 2552. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=42749&bcat_id=16

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.). เกษตรอินทรีย์ [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา http://www.acfs.go.th/css/cssaP_04_1.php

สมคิด บางโน. 2546. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จุนพับลิชชิ่ง จำกัด
สมใจ ยาป่าคาย. 2545. แนวทางการพัฒนาเกษตร/เครือข่ายเด็กและเยาวชนโดยการ
สนับสนุนของชุมชน ตำบลน้ำพี้ อ่าเภอทองแสงขัน จ.อุตรดิตถ์. แหล่งที่มา
<http://www.vijai.org>. 14 ก.ย. 50

สุภาวดี ทรงพรวานิชย์. 2545. การพัฒนาเครือข่ายป้าชุมชนตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา
จังหวัดลำพูน. แหล่งที่มา <http://www.vijai.org>. 14 ก.ย. 50

อนงค์ คุณธรรม(2549) รายงานการประเมินผลกระทบคุณภาพในด้านการเงิน การบัญชี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต1. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
อาศากอร์วัตต์. 2531. การประเมินผลการนำเสนอโครงคิตติ์ไปใช้ประโยชน์ทางการ
บัญชี; กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Council, Government and Democracy. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.wawick.gov.uk> (15 กันยายน 2550)

Eastern, Iowa community College district Evaluation. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.eicc.edu>, (15 กันยายน 2550)

EFQM Excellent Model. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.efqm.org> (15 กันยายน
2550)

European Foundation for Quality Management : EFQM Briefing Note. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://www.grc.ac.uk> (15 กันยายน 2550)

Kaplan S. Robert and Norton P. David. The Balanced Scorecard : Translation Strategy into Action. The President and Fellows of Harvard College, 1996. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.esanpt1.go.th/nites/academy/anong2.htm>

Riohondo Community College District Board Policy Evaluation [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.riohondo.edu> (15 กันยายน 2550)

แบบสัมภาษณ์

การติดตามและประเมินผลการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์
ชื่อ โทรศัพท์

ตำแหน่ง ประธาน เหรัญญิก สมาชิก ชื่อกลุ่ม

ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารเงิน

เนื้อหาความรู้ด้านบริหาร	มี	ไม่มี
ท่านมีความรู้ความเข้าใจหัวข้อต่าง ๆ ดังไปนี้		
1. การจัดการเม็ดพันธุ์และการขยายพันธุ์		
2. การจัดการน้ำ		
3. การเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิต		
4. การวางแผนการผลิต		
5. มาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์		
6. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด		
7. การวางแผนการตลาด		
8. การคาดผลผลิตที่จะได้รับในอนาคต		
9. การคาดการณ์ราคาที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต		
10. การจดบันทึกข้อมูลสินทรัพย์		
11. การจดบันทึกข้อมูลหนี้สิน		
12. การจดบันทึกค่าใช้จ่าย		
13. การจดบันทึกรายได้		
14. การคำนวณต้นทุนการผลิต		
15. การคำนวณกำไรขาดทุน		
16. การวางแผนกำไร		
17. การวางแผนการซื้อขาย		
18. การวางแผนการซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ		
19. การรวมกลุ่มกันและผลิตพืชผลทางการเกษตรร่วมกัน		
20. การแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างชัดเจน		

ส่วนที่ 2 ความต้องการด้านการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ความต้องการด้านการผลิต

ความต้องการด้านการตลาด

ต้องการด้านการจัดการ

ต้องการด้านการบัญชี

ความต้องการด้านการเงิน

ความต้องการอื่น (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 3 การประเมินผลเครื่องมือทางการเงิน

1. แบบฟอร์มเงินสดรับ-จ่าย

2. แบบฟอร์มการวางแผนกำไร

3. แบบฟอร์มงบกำไรขาดทุน

4. อื่นๆ (โปรดระบุ)

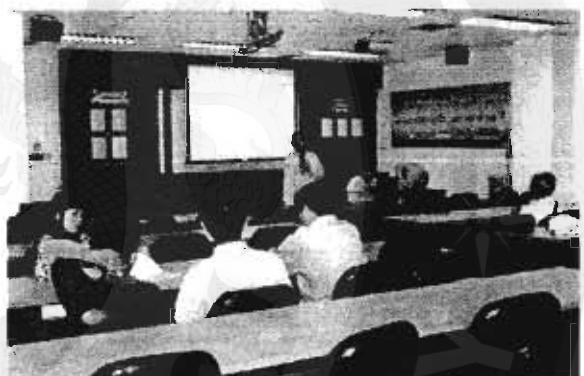
กิจกรรมที่ 1

การจัดเวทีประชุมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

ภาพกิจกรรมที่ 2

การจัดเวทีประชุมหารูปแบบโครงสร้างการเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

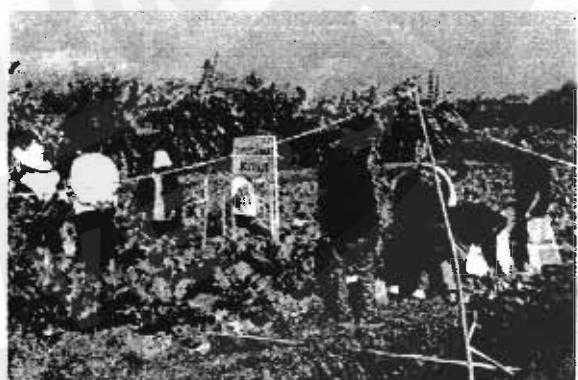
ภาพกิจกรรมที่ 3

การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์แม่ฟ้า อำเภอสันทราย

ภาพกิจกรรมที่ 4

การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานกลุ่มพระนونเป้าเกี้ดถี และกลุ่มงคลวนาราม อ่าเภอสารภี

กារកិច្ចក្រោមទី ៥

ខ្សោយរាយនូវការផលិតផុម្ពអាមេរិកបែងចាន់ការសំណង់ជាប្រព័ន្ធឌីជីថាមពល

ภาพกิจกรรมที่ 5 (ต่อ)

ภาพกิจกรรมที่ 6

เข้าร่วมกิจกรรมงาน 35 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

